

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת שופטים תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 הכ"ב גרס רבינו הגנאל, וכן בתוספתא (פרק שליש); תא שמע, רבי יהודה אומר: סנטר
 2 מבור אנקולטום אינו מבור. מאי לאו מדאנקולטום גברא? סנטר נמי גברא. הא
 3 כדאיתא דאבא כדאיתא. הכי נמי בתוספתא דקתני ספיא ב', מאי כחילי פסיקא באני. פסקי
 4 באני הוא דלא מודבני, אבל באני עצמם מודבני. פירושו: ומדקאמר "אבל לא את שיריה",
 5 דהיינו פסיקא באני – ממכל דאיירי לעיל באבאי.
 6 דקאמר: מי סברת רבי יהודה רכבי שמעון סבירא
 7 ליה? וקאי כמותיה? והא לא מצינת אמרת פריק
 8 דהא פליגי עליה בגוהיה. והוא חזין דפליגי עליה
 9 בסנטר. אמלאו דסנטר דרבן שמעון בן גמליאל בר
 10 ממונותא. ואם כן חרי גוויז סנטר ניהו, דסנטר
 11 דרבן שמעון בן גמליאל גברא הוא. ודריבי יהודה
 12 באני. דבלא הכי שריבין אנו למר דחרי גוויז
 13 סנטר ניהו, דבארמינן ביהווק"ק גביטין (פ. ב):
 14 אפילו לא תבח לא אלא לשם סנטר שבעי –
 15 חיי זו מגורשת. ובמראשית רבה (פרק טו):
 16 אנתסיבת לסנטריא יקריא. ובתוספתא דבבא
 17 מעצינא: נברי שעשה לישראל אפטרופוס או
 18 סנטר. משמע ממכל הכי אלא דסנטר גברא. ודריבי
 19 יהודה חרי באני.

ותא

13 שיריה? ביולי, מאי ביולי? רבי אבא: פסיקין גני, פסיקין גני הוא דלא מודבני, הא גני
 14 עצמן מודבני – אפויקי, רבי יהודה אומר: סנטר מבור, אנקולטום אינו מבור. – ומי מצינת
 15 אמת: רבי יהודה פרבן שמעון בן גמליאל סבירא ליה? והא רבי יהודה פרבן סבירא ליה
 16 דקתני ספיא: אבל לא שיריה ולא בגוהיה, ואילו רבן שמעון בן גמליאל האמר: מוכר את
 17 העיר – מוכר בגוהיה, דתניא: המוכר את העיר – לא מוכר את בגוהיה, רבן שמעון בן
 18 גמליאל אומר: המוכר את העיר – מוכר בגוהיה – רבי יהודה סבר ליה כמותיה פהרא, ופליגי
 19 עליה פהרא. "ולא פבירין של חיה ושל עופות ושל דגים". ורמיניה: היו לה פנות – אין
 20 מנפרות עמה, היה לה חלק אחד בים וחלק אחד בפישתה, פבירום של חיה ושל עופות
 21 ושל דגים – תרי אלו נמקרים עמה – לא קשיא: הא דגנייה קאיהו לגו, והא דגנייה קאיהו
 22 לבר. – והא קא תני: ולא את חורשין המוקצין לה – אימא: המוקצין חומה. משנה
 23 המוכר את השדה – מוכר את האבנים שהם לצרפה, ואת הקנים שפפרם שהם לצרפו,
 24 ואת התבואה שהיא מחוברת לפרקעו, ואת חיצת הקנים שהיא פחותה מביית רובע, ואת
 25 השומריה שאינה עשויה פטיט, ואת החרויב שאינו מורכב, ואת בתולת השדה; אבל את
 26 לא מוכר לא את האבנים שאינן לצרפה, ולא את הקנים שפפרם שאינן לצרפו, ולא את
 27 התבואה שהיא תלמינה מן הפרקעו; בזמן שאמרו לו: "היא וכל מה שבתוכה" – הרי
 28 בזמן מבורין; בני קד ובין קד, לא מוכר לא את חיצת הקנים שהיא בית רובע, ולא
 29 את השומריה שהיא עשויה פטיט, ולא את החרויב המורכב, ולא את סדן השקמה.
 גמרא

1 אלא למה דאמר – סנטר הינו בר מחוניהא, מען עזי תוספת זו על דברי תנא קמאי?
 2 דרגא קמא אמר גוניהיא מודבני אבל באני לא מודבני, וקמדרין רבן שמעון בן
 3 גמליאל רבן שמעון בן גמליאל רבן שמעון בן גמליאל רבן שמעון בן גמליאל רבן שמעון בן גמליאל
 4 אמלאו המוכר את העיר מוכר את הבאני ותא הסנטר. אבל מדקט סנטר לוד – ממכלל
 5 דשמעונינו לרבנן דבסנטר לודא אמרי אינו
 6 מבור, ואתא איהו למימר דמודבן. ובעל סרוך
 7 כיון דשלחן גוניהיא – בבאני הוא דאמר
 8 רבנן לא מודבני, ואתא איהו למימר דמודבני.
 9 הכי נרטינן: תא שמע רבי יהודה אויב סנטר
 10 אינו מבור אנקולטום מבור – דהא לקמן
 11 מפכיתו לה אמרינו סנטר מבור אנקולטום אינו
 12 מבור. וכך היא שנויה בתוספתא (פרק ג)
 13 כדמצינן לה בסמוך. ואת דריסי הבא
 14 בתרייהו אינו מבור, ולקמן לא גריסין "אפויקי",
 15 אלא הכי נרטינן: אימא רבי יהודה אמר סנטר
 16 מבור אנקולטום אינו מבור. אנקולטום – הוא
 17 סופר המלק, לכתוב מספר השדות והבתים
 18 והגאנשים, ללחם מוס של כל אחד של העיר.
 19 מייז ארייא בוי – בתמיה. אלא לעולם סנטר
 20 הינו באני. וני מצינת אמרת הכי – דסנטר
 21 דריבי יהודה הינו באני. והקתני סיפא – דרך
 22 ברייתא. ודפסקי באני לא מודבני, דשמעני: הא
 23 באני – מודבני. ודכתיב קתני וישא סנטר אינו
 24 מבור, כלומר באני לא מודבני אם כן קשיא
 25 וישא לספא. שיריה – ואת גרסי. שיריה,
 26 ולקמן מפרשי. ולא גוהיה – כפרים הסמוכים
 27 לה. ולא חורשים – יערים. כדכתיב "וריש
 28 גזל" בחוקקאל (לא), "ביע" – בתרגומן
 29 בתרשא. המוקצין לה – הסמוכין לעיר
 30 ופתוחין לה. ולקמן מוקמינן לה בשאן פתוחין
 31 לעיר. ומתריץ: המוקצין ממנה. המוקצין –
 32 ממונן. וכן גריסין בתוספתא ולא בברין של
 33 חיה ושל עופות ושל דגים. ולקמיה מוקמינן לה
 34 בדגנייה קאיהו לבר. ביולי פסיקא באני –
 35 דהיינו בקעה הגדולה הסמוכה לעיר, אלא
 36 שנופלת ממנה קצת. ועל הפסק עומת
 37 בנתיים – שיריה – לשון שריים הוא. פסיק
 38 פטיט הוא דלא מודבני – שהרי חסוקין
 39 ומופלגים מן העיר, אלא באני עצמן, הסמוכין
 40 לעיר – מודבני. הכי נרטינן: אפויקי רבי יהודה
 41 אויב סנטר מבור אנקולטום אינו מבור –
 42 ולעולם סנטר – באני. והיינו דקאמר סנטר
 43 מבור, והיינו באני, אבל שיריה, דהיינו פסיק

באני – לא מודבני. והשתא סבירא ליה לרבי יהודה בסנטר רבין שמעון בן גמליאל. והיינו דקפרין: ומו מצינת אמרת רבי יהודה רבן שמעון בן גמליאל סבירא ליה: הקתני
 44 בספיא – דמילתיה דרבי יהודה: ואמר לו "כל מה שתוכיח" חיי כולן מבורין, בין כך ובין כך לא מוכר לא את חורשין ולא את בגוהיה. וישעני: סבר לא כמותיה
 45 כהיא ופליגי עליה עמה – רבי יהודה בסנטר סבר לה רבן שמעון בן גמליאל. ובגוהיה פליגי עליה. אבל לך קיימא – בדגנייה קיהו לבר. הקתני – בתוך קיימא: ולא כותיה
 46 היה עולו נמכרין עמה – וחלק אחד בים נמי אמר קאי. דכיון דקתני רשאי: יהו לה בנות אין נמכרות עמה. יהו לה חלק אחד בים וחלק אחד ביבשה ויכשרין של חיה ועופות ודגים
 47 ממש, שדריי שם אחר שי להם. אבל אם יש לעיר חלק אחד בים, ותקרא לשם העיר – נמכר עמה, דהא עיר אחת היא בין הכל. אי נמי, חלק אחד ביבשה סמו כהו אמר העיר, אלא
 48 משופלג מן העיר, ומיהו על שם העיר קיהו לנו – פתוחין בעל העיר – נמכרין עמה. אבל לך קיימא – בדגנייה קיהו לבר. הקתני – בתוך קיימא: ולא את חורשין
 49 המוקצין לה. דשמעני דגנייה קיהו לנו, ואפילו הכי לא מוכר אימא המוקצין הימנה – פתוחין לחוץ. משנה האבנים שהן לצרפה – בגמרא מפרשי. ואף על גב דהשמעין המשתלטין
 50 חן, כיון דקביעי להאי שמעני, ואין מוקצין אותה מואי שדה לעולם – כמחויב חשב להו. את הקנים שפפרם שהן לצרפו – בגמרא מפרשי. וממילא שמענין דמוכרין את השדה מוכר
 51 את הברם. שכל אילנות בכלל שדה, ואין נפיים אחד כל האילן, חוץ מחרוב המורכב וסדן השקמה, כדמוכר במתניתין ובגמרא. דאמרין בגמרא אי אתי לא לניפוי – לבר מנופה
 52 כלומר, אדם שאומר לחבירו "שדה אני מוכר לך חוץ מן האילנות", ויש בו גפנים – חוץ מן הגפנים אמר לו, ממכל דאילו שתת חוץ מבורין בכלל שדה. חיצת הקנים – טרוקי בלעו,
 53 קנים הרבה גדילים בקלח אחד. שהיא פחותה – בטילה לגבי שדה. שרייה – סוכת נוצרים. שאינה עשויה גפנים – סוחה בטיט. ואת החרויב שאינו מורכב – דהיינו בתרבותא. אבל
 54 כשמוקצין ומתגבר מרכיבין אותו, ויש לו שם בפני עצמו, ולא בטיל לגבי שדה. אבל כל שאר אילנות בכלל שדה. בתולת השקמה – בתרבותא, קודם שנחתה ענפיה. אבל כשמוקצין
 55 וגורל הרבה – קוצצין הענפים, ובכאן אחרים ממוקצין, ונקרא סדן השקמה – סחונה בלעו. לא את חיצת הקנים בוי – שכל אלו החשובין שדה בפני עצמן, ודרי הוא אמר סמוכין
 56 לחבירו שתי שדות ויש לו שדה אחרת בתוך השתיים, ואם אמר לו "שתי השדות וכל מה שבתוכן אין מוכר לך" – דאין שדה השלישית שביניהן מוכר. אף כאן, שדה אחת מוכר לו
 57 ולא שתי שדות. וחיצת קנים וחרוב המורכב וסדן השקמה הושרבין שדה בפני עצמן.

כבא בתרא. המוכר את הבית – פרק רביעי דף סט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכז
תוספות

1 **ואת** השומריה – רש"ם ר"ס בירשא – שאין עשויה בטיט, ובספאי, גבי לא גמר, ר"ס
2 "העושה". ורבינו נתנאל ג"ס אפכא.
3 **והוא** המחזן – אין נראה לפרש לרבינו יצחק מזהו על העומרים. דמה גזו צ"כין
4 שיהו מנוחים על העומרים, הוואל העומרים שחן תלשין אינן מכוונין ונראה
5 לרבינו יצחק דלא מחזן – היינו שנועלים לא
6 להצדו על העומרים. מחזן – היינו שכבר הונחו,
7 ולא דמחתי השתא.

8 **מתחלקין** – בעירך פירש: שרשיו הקליפת
9 כדי שלא תילעו. **ולא** את חצת
10 הקנים בו. אף על גב דקטני – עדי אריך לקמן
11 דלא משנה זו, ובהאי דשומריה חרובו, אלא כן
12 דרך הנגרא שמתחלה מפרש משנה ואזר כך
13 מאריך.

14 **כעי** רבי אלעזר מלכות פתחים – לא כפירוש
15 הקונטרס דאפתח בבית קאי, דהא לא
16 איירי כלל במכר בית. אלא נראה לרבינו יצחק
17 דאפתח שומריה קאי, ואשומריה דרישא קאי,
18 דקתי דמכר את השומריה.
א"רעא

1 **אבנים** כ"י יצא אבנים – הפירות – בתוך השדה, לעשות גדר לשדה. צבורות –
2 ואף על גב דאין סדורות חשיב ליה תשמיש קבוע שדה לימכר עמו. **הבית** תניש אבני
3 **דאבנא** – בעין "אמור מר", הדר למילתיה לפרוש אליבא דרבי מאיר ואליבא דרבנן.
4 לרבי אביר – דאמר קר"פ "המכור את הפניה"
5 (בבב בתרא ע"ג, אמר ברם – מכר תשמיש

6 ברם. ושמינתי דארא לאפילו אודרנן, ולמימר
7 דאפילו אתון תשמישין שאינן נמכרין לרבנן עם
8 הברם, דלא קביעי כל כך – לרבי מאיר מכוון
9 הן, והלכך, בכל תשמישי ברם ושהה מוכרין
10 במשתתו בעינן לפרוש הכי דמי לרבי מאיר
11 מכור ולרבנן א"ל מכור. והלכך, לרבי מאיר הני
12 אבני דאבנא מכוון הן בכלל שדה, כיון
13 דמתוקנתו מוזמנת לצורך השמרים. ואף על
14 גב דלא מחזן – שאינן מנוחת בתוך השדה
15 אלא חוץ לשדה, דלחכי אתי מאי דאמר רב
16 מאיר מכר כל תשמישי ברם – לטפוי במכרתי
17 השדה אפילו הגרו תשמישין שאינן מנוחין
18 בתוכו, הוואל לוצרך השדה נתקן. והא דאמרן
19 עליו (סו. פא. אלו תימא רבי מאיר דהם קביע
20 בו – וני אבני אבנא מתיקני קדי קביעי, אף
21 על פי שאין מוכרין בקרקע הדי קביעין
22 לתשמיש שדה זו, ואין דרך לטלטל לכה
23 אתו, ולא לתשמיש. לרבנן – דאמרין לא שדה
24 כל תשמישי ברם אלא המוחזין הרבה
25 השדה – אינן נמכרין אלא אם כן מחזין לתוך
26 תהיה. ולעילא דאמר אבנא הפירות לגר –
27 ובעל כרחך מתמו כרבנן נקט למילתיה. לרבי
28 מאיר לא בעינן סדורות. אלא דמתקן לצורך
29 גדר שדה זו. אף על גב דלא סידרם – וזו על גב
30 זו, ובכלל כל תשמישי ברם הוא. לרבנן על גב
31 מוזבני עד סידורין לכך, והיינו מעשה גדול
32 ותשמיש קביע. קנים מאי עבידיהו – מה
33 צריכין לברם קנים הגדולים בקרקעו דהני
34 סתמו אשכחין ליה במקום גדול, כוונת דעת
35 הקנים. קנים המחולקין – מפורקין, שמעמידם
36 תחת הגופות כדי שיהו הנפצים וקופין,
37 והשמיש עולין אבאין ולא יתקלקלו בקרקע.
38 וקופין ליה פאשיליש. דמשפין – משופן
39 ומתוקנן כך. אף על גב דלא מוקפין – שאינן
40 וקופין ונוגעים עינין בקרקע. ואף על גב דמכרי

41 **נמכר** אתו אצטרך למיתני מכר, ופשיטא דהא, שהרי השדה מוכר בעשוי לגמרי, והה הלוקח לא יניח למוכר לבשל כאן פירותיו, וללקיטה השתא לא חזו, הלכך כפשיטא דרביא
42 מכר. אף על גב דאלישי – דבחר תפיסת הקרקע אולתין, ופרשיש הוא דקמפרש גמרא לתמתנין ואויל, ולא קביעא – בקרקע. לרבי מאיר דלא מתקנן – והשתא אינן תשמיש כלל.
43 ולרבנן – דלא מחזן, דלאו תשמיש קבוע ושוב. צריכא אצטרך להשתחא בהובאה מירח הקרקע וליביש. קנים דיקא, אינן רשאי בעיני
44 לפי שנת המכנה דקתני בין כך ובין כך אלא מכר את חצת הקנים שהיא בית רובע ולא את השומריה שהיא עושה בית ולא את חרוב בו, ובספאי רשאי לא תנעו ליה
45 במתניחין – שכן סדר משינה זו, ורבי גרסין ליה ולא את הבהובאה לתלושין מן הקרקע ואף על גב דצריכא לארעא, ולא את חצת הקנים שהיא בית רובע ואף על גב
46 דקטני. אמר רבי חייה רב אבא אמר רבי יוחנן לא את חצת הקנים בלבד בו עד אמר רב אפא הוא דקרי לה ורואה דפליגי, ולא את השומריה שהעושה ביטא ואף על גב
47 דקביעא. רבי אלעזר מלכות של פתחים בו. בעי רבי יודא, כי בעי רבי ירמיה בו עד הובא דלא משלטלי מאי תיקו, ולא את חרובו דמוכרב ולא את סדן השקמא אף
48 על גב דקטני. ורבי אבא אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא ויקם בו, ולפי שיש דברים קצרים בשיעורו זה טעו הסופרים ונתבשו הספרים, ולפי סדר שרדתי אפרשת.
49 **לא** את חצת הקנים בלבד – שהוא דבר חשוב ומחזיק בית רובע בקרקע, אמרו דאינו מוכר עם השדה, אלא אפילו ערוגה קטנה דלא הוי בית רובע, ואורחא דמילתא נקט
50 על גב שמיש, לפי שדרך לקרות לה עם בפני עממה, והוא הדין לכל דבר שיש לו עם בפני עממו. ובחצית קנים בלבד פירש ק"י שיעורא, דמילתא דפסיקא היא, דאי הוי בית
51 רובע – של שו עם בפני עממו, ואי לא – **לא אמר רב אבא** ודא דקרי בו' – לפרושי אתא, דהיינו "יש לה עם בפני עממה" דקאמר רבי יוחנן, ורואה דפליגי – שרונת
52 בושם של פלוני. **אף על גב דקביעא** – השומריה מוכרת כיון דטוחה בטיט – אינה משלטלת עליה, ורבי זמאי "יש לה עם בפני עממו", הרי הוא כמכור את השדה של מכר
53 את הבית, דאין בית כלל שהוא אלא בכלל חצר. בני רבי אליעזר בו' – משום מתניחין דקמפילגא בשומריה כון עשויה ביטא לשאנתי עושה ביטא נקט לה אבא לרף בעיא
54 דקמפילגא נמי כון עושה ביטא לנקיטי בסיכוי, ובמוכר את הבית לחבירו קביע, אם מכר בכלל הבית מלכות של פתחים לא לא. והוא תיקו ששישן סביב המוחזת ומלמעלה
55 ומלמטה, ודאכלת עולין, דמתבין **בטיט** – ממוכרין במוכר אבנים בטיט. **דחא** מתבין – והיו כן הבית עצמו. בסיכוי = יתדות, קביליש = קבשיש, ויהו לפיכך מאי – מי אמרין
56 אינן צריכין לפתח כל כך, ולא מכרין, או לא? תיקו. בני רבי יודא – אם תמצי לומר מלכות של פתחים דנקיטי בסיכוי מכוון בכלל הבית – והיו משום דלחזיקו עבידן,
57 אבל מלכות של חלונות דנקיטי בסיכוי מזהו ליה עבידן ולא מוזבני, ונמכרין, דאמרנן גבי מלכות פתחים אבל מתבין בטיט – לא
58 מיבעיא, כון כן נראה בעיני. מלכות של כרעי המטה – חתיכות עץ היו נותנים תחת כרעי המטה כדי שלא יקבוע בקרקע, ואם תמצי לומר גבי פתחים וחלונות דמוכרני –
59 היינו משום דמתבין מיהא סיכוי, אבל הבא בדלא מיתבין למטה כלל, כדמפרש ואויל, קמביעאי ליה את חרוב מכר עם המטה, או לא. אלא, דפשיטאלי בתרה – שמחזרין במסמרות
60 או בסיכוי.

רכה בבא בתרא. המוכר את הבית – פרק רביעי דף טט עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 תוספות

מנתי מילי – דרוב המוכר וסך השקמה אין נמכרין בכלל שדה; וכין דמשכחין דאין בכלל שדה – ממילא דיען דאפילו אם אמר "כל מה שבחכתי" – אין נמכרין, כדתנין מתניתין; בין כך ובין כך לא מוכר בו "דכל מה שבחכתי" לא מנתי אלא לשפיי השמישי דשדה שאין קודעין כל ענין, כגון קניס ואובסי מיתוקין לצרכיה, ומיהו, להכי קמינן. אבל דרוב המוכר וסך השקמה – אמשעתינן קרא דחשיבי דשדה בפני עצמן. ומי שיש לו שלש שדות ומכר שנים חיתונים. ואמר לו "כל מה שבחכתי ואני מוכר לך" ולא מנתי שדה השלישי שבינתי, אף באן לא מנתי חרוב המוכר וסך השקמה. דכתיב ויקם שדה עפרון וגו' – עפרון מוכר לו השדה לאבריהם בסתמא, כדכתיב 'נתתי כסף השדה' וגו', וקמריה דהוה עפרון 'ארץ' ארבע מאות' וגו', ואפילו יבתי קניס אבריהם כל האילנות, כדכתיב 'ויקם שדה עפרון וגו' וכל העץ אשר בכל נבולו סביב', ודי עניית השדה סתם קנה גם את כל האילנות. והאי 'אשר בכל נבולו' קרא יתירא הוא, דמני למיכתב 'וכל העץ אשר בשדה' והיינו בתוך נבולו השדה, ומקמייהו אמר: אתי מני שריך לנבול השדה עפרון וגו', וקניס סביב, אבל כל חרוב שלי נטועים ושלי הוה. והיינו כגון אילנות דקן שאין להם שם, והרבר שבוה מי נטעם, לפיכך צריך לעשות להם נבול סביב, אבל כל חרוב המוכר וסך השקמה – גדולים וחשובים, ואזוהו מילתיהו, וידוע של מי חן וברקע מי חן נטועים, ואן צריכין נבול, הלכא, אכן בכלל השדה סביב אמר רב, ושיקטע מבאן אפריסי מן התורה – שקטענה את השדה קנה את המצרים עצמן, וכל האילנות הנטועין במצוה, דמנתינן בכלל שדה, ודלמי מטעמי "סביב" – כל האילנות הנטועין בקרקע המצר שהוא סביב השדה קנה אבריהם. כן ראה בעיני.

א **אֵרְעָא** דִּיקְלֵי אֵי אֵית בִּי דִּיקְלֵי בִי – אֵף עַל
2 בַּד אַם לֹא אָמַר דִּיקְלֵי – בַּסְּתָמָא הוּוּ
3 כּוֹלֵן מְכוּרֵין, מִדּוּ הַשְּׂטָא נִרְעֵי, כִּדְבַע לַמִּמַּר
4 לִקְטָן; דְּחִיץ מְחֻרָב פְּלוּנִי – דְּקֵינִי שָׂאֵר חֻרְבֵין,
5 אֵף עַל גַּב דְּבַסְּתָמָא לֹא קֵינִי, דְּרִדְרִיקֵי מִשְׁמַע
6 חֲרִי, לֹא שִׁירָא חֵבָא שׁוּפְרָא דְשִׁטְרָא אֵלָא דִּקְאָא
7 כְּסֻחוֹת בְּשִׁטְרָא, אֲבָל חֵבָא דְבַעַל פֶּה – לֹא
8 וַעֲדָה, דְּהָתָּה כְּתוּב 'וְדִיקְלֵין וְתַלְתָּין לָךְ, וְהָבָא
9 דְּלֹא קָאמַר אֵלָא דִּיקְלֵין – לֹא שִׁירָא לַמִּמַּר חֵבִי.
10 חוּץ
11 **לִית לִיה** – **בְּיָן לִיה תְּרֵי דִיקְלֵי, וְאִי מִשְׁעָרֵי – פְּרִיק לִיה תְּרֵי דִיקְלֵי.** "אֵרְעָא בְּרִדְקֵי" –
12 **לִית חוּזְנִין, אִי אֵית לִיה דִּיקְלֵי – דְּהִיב לִיה, וְאִי לֹא – מִקְחָא מְטוּתָא פְּלִיגְנָא.** "אֵרְעָא בִּי דִיקְלֵי" – לִית
13 לִיה דִּיקְלֵי, דְּהוּוּ דִּיקְלֵי קָאמְרִי לִיה, אָמַר לִיה: "לָבַר מִדִּיקְלֵי אֵרְעָא פְּלִיגְנָא." חוּזְנִין, אִי דִּיקְלֵי
14 מְכָבָא הוּוּ – שִׁירֵי שִׁירֵיהּ, אִי דִּיקְלֵי בִישָׁא הוּוּ – כֹּל שֶׁל הַנֶּהָד, אָמַר לִיה: "לָבַר מִדִּיקְלֵי."
15 אִי אֵית לִיה אֵינִי – לָבַר מִדִּיקְלֵי, אִי אֵית לִיה דִּיקְלֵי – לָבַר מִדִּיקְלֵי, אִי אֵית לִיה גּוּפְנֵי –
16 לָבַר מִגּוּפְנֵי, אֵינִי וְגּוּפְנֵי – לָבַר מִדִּיקְלֵי, אֵינִי וְדִיקְלֵי – לָבַר מִגּוּפְנֵי, אָמַר רַב: כֹּל שְׁעוּלִין לֹא בְּחֻבָּל – הוּוּ שִׁיר, כֹּל שְׂאֵין עוּלִין לֹא בְּחֻבָּל – לֹא הוּוּ שִׁיר;
 וְהִינֵי

דיקל – שוגדלו כל צרכן, תאלין – שנתלין, נטעים בחורים, חוץ ויצעין – גם הם מיני דקלים, כרתנן (סוכה כט, ג) צני הר ברור לבשרין, רש משהים, שאין אלו טועין פירות, ואף על גב דבי לא כתב ליה הכי קני – כרתנן; המוכר את השדה סתם – מוכר חרוב שאינו מורכב, ובתולת השקמה, וכל שכן שאר אילנות, והוא לא משירי במתניתין, אלא חרוב המוכר וסך השקמה, שופיא דשטיא – יפירי כח השטח, דאפילו אי אתו לפני בית דין טועין – ידוב ליה, דשרי פופרשין בתוך השטח, אמר ליה לבר מדיקלא פליגי בו – האי מוכר לא קטעין, ולא לקמן בסמוך, אתו 'דחויא דדיקלי קאמר ליה, דקספין מנרא: אמר ליה – מוכר ללוקח 'ארעא ודיקלי ממונתיא לך' – שני כבודות כן שדה זו וגו' אמר לך, וקנה את השדה ואת הדקלים שכתובו, ודיקלי נמי ממונתיא לך במסוק אתו, דהא לא קאמר 'ארעא בודלי' כדלוקח, דהוי משפיע דקלים שבחכתי. הכי נרטינן: **א** אית ליה דיקלי ידוב ליה תרי דיקלי – לבר אתו שדה, המוכרין בכלל שדה, דמכירה אדרת היא זו, ומיעוט דיקלי שנים, ויש משפיע שכתוב בהן, אי אית ביה דיקלי – ידוב ליה תרי דיקלי, דמשמע דאם יש שם דקלים הרבה באותו שדה שמכר לו – יתן לו מזהן שנים ולא יותר, והשאר יעבכ לעצמו, ולא נהירא כלל, דאילו אמר ליה 'האי ארעא ממונתיא לך, קנה הכל, אפילו הדקלים, וכשהוסף לפרש ארעא ודיקלי יפסיד הלוקח; כל שכן שיפיה כח, כדאמרן לעיל: צריך לכתוב ליה קני לך דיקלן כלי, דהוי שופיא דשטיא, אי ארעא שני דקלים מוכר לו והשאר עבכ לעצמו ועד, וכו' איבעי ליה למימר: חוץ, אי אית ביה דיקלי – לא ידוב ליה אלא תרי דיקלי, שהיי כולן דהו מוכרין בסתמא, ואנני יתור לשון זה לשירי לעצמו, ומילא קאמר הכי, אלא קאמר 'ידוב ליה תרי דיקלי' – שמע מינה דהכי קאמר, אם יש לו דיקלי, לבד אתון שמכר – עם השדה, שון בתוך השדה – ידוב ליה תרי דיקלי. ובין תרי דיקלי – יקנה לעצמו של זה שני דקלים, שלא את מחוסר אגבה, שכן תהנה לו אי מוכר כל אילנות שאנקא לצרכי, או יחזור לו מן המעות כנגד דמי שני דקלים, או ימלוה, **א** ארעא בודלי – שדה עם דקלים שבחכתי אנו מוכר לך, דהכי נרטינן: אי אית ביה פקעות הוה – ששיקרי, בו ודחיי מעות, ונהו דאין אונאה לקרקעות דהכא דמוכר ביוקר, אפילו יותר משותו – מקח טעות מיתהו חי, ורלעת כן לא לקח, אלא היה סבור שיש בה דקלים כמו שאמר ליה, **א** רעא ביה דיקלי – מקום דהיא לדיקלי, לית ליה ללוקח דיקלי, שאם אין דקלים בשדה – אין זה מקח טעות, מאי טעמא – דחויא לדיקלי קאמר ליה, קרקע יפה לגדל דקלים, ומיהו, אי אית ביה דיקלי – הרי זה של לוקח, רכל שבו דהכי קאמר, ארעא דחויא לדיקלי ממונתיא לך, כלומר שהדקלים שבה טעוין פירות הרבה, **א** ליה – מוכר: שדה אין מוכר לך, לבר מדיקלא פליגי, חוץ **א** דיקלא **ב**בא הוה – כלומר, מן הדביתנים שטוענין פירות קצת – לתודיה שיריה, ורדעו תליתות מפורות שדהו מפרתא, וקנה הלוקח כל השאר בכלל השדה, **ו**אי דיקלא בישא הוה – אף על פי שיש עדיין רעים ממנו, אלא דהו ליה אינשי להאי 'דיקלא בישא', כגון דלא טעין קבא, דאילו טעין קבא – לאו דיקלא בישא הוה, כדאמרן בעלמא בבא בתרא בו, **א** דיקלא דשטיא קבא – אסור למקציה, כל שכן תני – והמטובים ממנו, לעצמו לעצמו, אפילו הוה דיקלא בישא בני משירי לעצמו, ומיהו, אם יש בשדה דיקלי בישא וטפי אמר, אינהו מודבני בכלל, דהאי דארמרין 'שכן לבן תני' – אדיקלי דשטיא טעין קבא, **ה** כהי נרטינן: **ל**ב **מ**אילני אי אית ליה אילני לבר מאילני – כלומר, אם אמר מוכר ללוקח שדה אין מוכר לך לבר מאילני, וחוץ אי אית בה שאר אילנות, כגון חיות ותאנים ומתוחם וכל שאר אילנות, חוץ מדיקלים וגפנים שאין נקראין אילני, **ל**ב **מ**אילני – מוכר לו את השדה, אבל אילנות איתן מוכרין, שרירי והויאן מכלל שדה תשירין לעצמו, והאי מילתא דפשיטא הוא, אבל משום דבעי למימר לקמן, אילני וגופני לבר מאילני, נקט לה, **א** אית ביה דיקלי – בהוהו שדה, ואין בו שאר אילנות, ואידו אמר ליה 'לבר מאילני' – האי לבר מאילני מוכר השדה, והנהו דקלן שיר לעצמו, ואף על גב דאין סתמן קרוין אילנות, אלא ורגילן הוי לקרוחין דקלן מוחן חשיבותן, ומתוך שיהו רוב אילנות שלתון דקלים, כיון דאין באן שאר אילנות אלא דקלים, האי דקאמר 'לבר מאילני' – אדיקלים קאי, **א** אית ביה גופני – בהוהו שדה, והמוכר את השדה מוכר את הגפנים, וכיון דאמר 'לבר מאילני', ובשדה זו אין בו אלא גפנים – לבר מוכר קאמר, ואם יש בשדה אילני וגופני, ואידו אמר 'לבר מאילני' – הכל מוכר, ואפילו הגפנים, לבר מאילני, דגפנים אין קרוין לתון אילנות, ועליוהי דמוכר ומיאי לגלוי דגם הגפנים שירי לעצמו, הלכך דין הלוקח על העליונה, אילני ודיקלי לבר מאילני – הכל מוכר לבר מאילני, שהדקלים אין קרוין להם אילני, **ו**גופני ודיקלי לבר גופני – אי אמר ליה 'לבר מאילני' ואין בשדה אלא דקלים וגפנים – אדיקלים מוכר, והגפנים שירי, דגפנים לגבי דקלים קרוין אילני, ובכלל אילני חן טפי מדיקלן, כן ראה בעיני, ויש פירוש: אית זהו בכלל אילני, ואן זה נקרא אילן יותר מזה, והלכך המוכר דחויני גפנים שירי לעצמו, ולא נהירא, דאם איתא דשניקן שיון, ואן זה נקרא אילן יותר מזה, ואידו אמר 'לבר מאילני' – הוה כל למוכר דחויניו שיר לעצמו, שרירי גילה דעתו שהכל קרא אילני, מאור שאין באן שום אילן אתר שיקרא אלא אלו, **ה** כהי נרטינן: **א**מר רב כן שיעולין בו – ולעיל קאמר, דהכי דאמר 'לבר מאילני', וקופפשי רב אילו חן אילנות ששירי, שאם קטנים חן הרבה – לא מוכרין קטנים, לבר מדיקלי, ולא נרטינן: **ל**ב מדיקלי אומר רב כן, ופירוש שיעולין – אומר רב, **ב** כל שיעולין לו בהבול – ללקט פירותיו – ושחיי אילן, וברקל מיירי, כדמפרש לקמיה, שגובה הרבה ופירותיו בראשו.

כטס בתרא. המוכר את הבית – פוק רביעי דף עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רש"י
 תוספות

1 דיני נוהל – שמואל וקרא. כפרק קמא סנהדרין (ז. כ). כל שהעול בוכשו – חורשין
 2 היו בבקר סיבי האילנות. ואם העול כופף את האילן ועובר השור לרובו, ואין האילן
 3 מנכב השור – לא חשיב. ומיהו, אם אין אילנות גדולים בשדה אלא אלו – הוה שויר,
 4 כדאמרן גבי דיקלא. ודיקלא – בריקלי – מילתא דרב. הא באילני – שהעול בוכשו. דשעור
 5 דעליית חבל לא שייך היה. דבלא חבל עלון
 6 בכל שאר אילנות על ידי ענינים המתפללים
 7 לכל צד. ושעורא דבכשת על גמי איבא
 8 למימר דלא שייך בריקלי, דאפילו הכי דבכש
 9 ליה על חשיב הוה אם עולין לו בחבל. חוין
 10 מרוב – המורכב פלוגי. חוין מסין השקעה
 11 פלוגי. חוין בה דריבה חרובין וסדנא, מיהו דאם
 12 היה חתוק – לא היו מרובין בכלל שדה. אבל
 13 עבשו ששייר אחד איבא למימר דשאר חרובין
 14 מכו. לו. או דלמא ששיר לא יגיע חוה. אלא
 15 אפילו שאר חרובין נמי לא חזי. הולקת. דבשביל
 16 שיפיה המוכר את כל שוה, ששירי פרישו
 17 אינו מוכר כל ההוא חרוב? אין לנו לגרע ביה
 18 בשאר. אלא אי איבא מילתא לשפיה בראי
 19 חוין, כנון בךך – מטפין לו. כדאמר
 20 במתניתין: ומיור רבי עקיבא בנזן שאמר לו 'חוין'
 21 נאלר. שאנו צריך ליקח לו דרך. האי 'חוין'
 22 חוין. כנון בךך – לשייר דרך לחאי דקל
 23 נתבוך. אבל לעמש השאר. ואפילו לרובן גמי
 24 איבא למימר. לפיכך אמר 'חוין מרוב פלוגי' –
 25 דבהוא חוין דקאמר – לשייר דרך לחאי דקל
 26 שיהבנו לקח לך. ולחורזו ה' איכוין. לשופרא
 27 דרשאי. אבל על שאר חרובין – לא חשיב
 28 לכתוב מילתא דרשאי. ומכל מקום טעם הוא
 29 במאי דקיימא לן שאין חרוב המורכב נמכר
 30 בכלל שדה. כן נראה בעיני. ועיקר. (והיה) אמר
 31 ליה לא קנה – לא תהא לוה חלה. ודאי
 32 שאפילו לא פירש ליה 'חוין'. כנון בלא אינן
 33 נמכרין בכלל שדה – הבא נמי לא קנה, לא
 34 פירש הללו טעם להודיע שבא אצל שבאחיה
 35 שדה הרי הן כמו אלו ולא נמכרו. דבאן. הכי
 36 נרטינן: איתיביה חוין מרוב פלוגי חוין מסין
 37 פלוגי לא קנה – ולא נרטינן 'איתור חרוב
 38 קנה. דאם כן קשיא מעלייתא. וליא. הא מצי
 39 להרתיף לקמהו שאר חרובין נמי לא קנה. לא
 40 שאר חרובין נמי לא קנה – דהאי דקתיף לא קנה – אשאר חרובין קאי, וכל שכן האי דקשטיה. ולא שמוענין אהא. דלא תפסיד שאר חרובין בשביל ההוא ששיר. יחידו. חוין –
 41 דלא קני. וכן שנייה פלוגי – הדמיון לו חוין למכר. הא אחרוני קני – בתמיה. וחלא שדה אחת מכו לו ולא השאר הכי נרטינן: אלא אי קני הכא נמי לא קני – כלומר. אלא
 42 פשיטא לן דלא קני למכר שאר שדות. דהא המוכר שדה אחת לא מכו כל שדותיו בכלל. ובשביל שאמר שותה הו' 'חוין משהה פלוגי' אין לנו לומר ששכר מה שלא רצה למכרו.
 43 ורשה אחת נמכר לשאר שתי שדות. הבא נמי. המוכר את השדה – לא מכו חרוב וסדן, דחשיבי שדה בפני עצמן. וחלקך. בשביל ששייר אחת מן בלא חוין צריך – אין לנו לומר
 44 ששכר השאר. ואת רש"י: אלא ליה בני רש"י – כלומר. באותו שדה שמכר שיר לעצמו חוין משהה פלוגי, הבא נמי הכי קאמר: שדה מכוך לו
 45 חוין דמינן חרוב פלוגי. ויש עוד פירושים אחרים. ולא נהירא כלל גירסא זו. ופירושה משובש היה כפרסים ליתן טעם דבר. כיון דלא קני אמאי קאמר 'חוין משהה פלוגי'. ומיהו טעם
 46 כפרשישה. לשייר ליה דרך להווא חרוב או להווא שדה ששייר נתבוך. וכדאמרין נמי (בבא בתרא ס. ג) 'גבי ענת מעט שהדיטא העלונה שלי' – ששייר חוין. ומיהו, איהו
 47 דלכא לשפיו שום דבר. ולא למה: כיון דליכא לשפיו. להודיע נתבוך. דדי לנו אם אינו מטפ מרוביה בשויר. אלא שפסיד: בתמיה. חוין מחצי מן פלוגי מוה – דהאי לשפיו
 48 פשיטא ליה ד'חוין מסין פלוגי' לא קנה נמי שאר סדנן. שאר חרובין שישא הוא דלא קני – בדאמון טעם ליה: חוין דאי אמר ליה ב'. ופשני: לא מה ששייר באותו חרוב נמי
 49 לא קנה – הוא דקתיף 'שאר חרובין לא קנה' – הכל קורא שאר חרובין. אפילו חצי חרוב הנשאר. והכי נמי נרטינן: אלא אי קני הכי נמי לא קני. כנא מטיב ב' דקמרי ב' – משום
 50 דרטינן גולה נקט לו הבא. כשש – שכתב במה הפקיד לו וחתמו בעדים. ואזני ליה האי שטרא וליה האי שטרא וליה האי שטרא וליה האי שטרא וליה האי שטרא וליה האי שטרא וליה האי שטרא וליה
 51 לך. מהו דהא קיימא לן ב' חוקת הבתים' (בבא בתרא מ. ב) הדמפקיד את חרובי בעדים אין צריך להחזיר בעדים. אבל הבא. דאיכא שטר ביד המפקיד – מי אמרין דהכי נמי מהדיקן
 52 מינו דאי בעי אמר נאנסו חוין דמינו. ובשבעה כדלמקן. וברביב' שבעה ה' היה בין שניהם' (שמות כב) שהורוהו אימתינו לנפק. וישתא נמי מרטינן. ובשבעה ה' היה בין המפקד. וכן
 53 לו לשקח. או בעי אמר נאנסו חוין דמינו. ומשום דלא רצה לשקח ואמר החורתי – נאמין. או דלמא אבד ליה – נאמין. מפקדי שטרך בידו מינו בעי: לא היה לו לחזק השטר
 54 בדי אילו החורתי לי פקדוני. בדי שלא אחזור ואבטענו. וכמו 'מה לי לשקח' במקום עדים דמי, ולא אמרין מה לו לשקח. ולישקחיה אילו אבד ליה נאנסו ב' – והלכך לא מצי למיטען
 55 מפקד 'שטרך בידו מינו בעי'. ולמה לי לשקח' במקום עדים לא דמי, דהא עבד איכיל למיחוד אמר 'באיתור את ששיר'. ונפק נמי לא היה חשיב לשטרא. משום דהוה מצי למיפטר
 56 נפשיה בטעא אהא בחיבי בשטר – לא מצי טעין חוין 'פרתי'. דאמר ליה אדך 'שטרך בידו מינו בעי' ונבי ליה שטרך בידו מינו בעי. דאפילו טעין נאנסו צריך לשלם
 57 גדולה להודיעה ניתנה.

בבא בתרא. המוכר את הבית - פרק רביעי דף ע"א עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
ר"ש

תוספות

האחין שחלקו זכו בשהו זכו בשדה זכו בכולה - ואם התאמר לרב דאמר לעיל (סא, א) יש לך דרך זה על זה משום דמוכר זכו רעה, הויכא אמר הבא זכו בכולה מזה בני מתנה; דרום לומר: הבא לאו משום עין יפה רעה, אלא משום דרעין להסתלק זה מזה ואין משיירין לכל אחד אחד הלא הצריך לזקוקו. כן דרך **אמר** רב הונא אם זב דאמור

ברגן הקנה שני אילנות זו ואם עלה האמרא - לפרושו רבקה שמואל, דלרבי עקיבא דאמי קנה יפה מוכר, קנה אילן אחד יש לו קרקע. מאי קאמר רב הונא: אף על גב דאמרי רבנן הקנה שני אילנות אין לו קרקע בו, משמע דאי היה אמר דקנה קרקע - או לא היה חודש בבשרי שני אילנות, דיש לו קרקע. אם אין סוף קמי קאמר ואפילו לרבי עקיבא זכר, מ"מ אפילו אחד לרדייה קנה אילן אחד יש לו קרקע ע"ש לומר דרבי קאמר - דאף על גב דאמור רבנן דשני אילנות לא קנה קרקע ובשלשה קנה - משום אף אול קרקע בטר אילנות אלא כשיש שלשה ולא בשנים, ולא משמע עין יפה רעה, הויכא זכר - בשרי - אול קרקע בטר שני. והשתא דראי אי לא נשפטו תיעת יפה היה אמרינו דרשבנן קנה קרקע - כל שכן בשרי שני אילנות לפנוי דיש לו קרקע.

לימא
מיתנה? פירש יהודה פן יפוקא לפני רבי: **זה פירש וזה לא פירש**. האי זה פירש וזה לא פירש, זה לא פירש וזה לא פירש, זה לא פירש, זה לא פירש, זה לא פירש. **הוא דאמר להו:** הבו ליה לפלגיא ביחא דמחזיק מאה גולפי, אשתבח דיהו מחזיק מאה ועשרין. אמר קו וזכרא: מאה אמר ליה, מאה ועשרין לא אמר ליה. רב איש אמר, מי לא תנן: במה דברים אמורים - במוכר, אבל בנותן מתנה - נותן את פולין? אלא מאן דיהיב מתנה - ענין יפה יהיב, הקא נמי מאן דיהיב מתנה - ענין יפה יהיב. **הקדמיש את השדה** - ענין יפה יהיב, הקא נמי מאן דיהיב מתנה - ענין יפה יהיב. **שני אילנות שתה של תריון** - הרי זה לא קנה קרקע, כבר קנה יפה ושירי השני אילנות לפניו - יש לו קרקע; ואפילו לרבי עקיבא דאמר: מוכר בעין יפה מוכר, הגי מילי גבי בוד דרות דלא קא מכחשי בארעא, אבל אילנות דקא מכחשי בארעא, דא

ונטען נמי ליהו אמר ר' הלפתא נשבע ונזכר מתנה - פלגא מלוא. אבל פלגא פקדון לא לבי, דטענין ליה לימא: אברהם הוזר, חך. ושבעתנין שבעות יורשין, ופסוקין. דך דאמרינן בפ"ק "כל העשביעי" (שבעות מה, ב) אמר רב רב הונא כמא בעמליא דא שמעתא, אמר ליה רבא מנא מילתא, רב; ע"ה: מכלל דתרווייהו סבירא ליה דאמופקד אצל חבירו בעדים אין צריך להחזיר לו בעדים - משהו אמר צריך להחזיר לו בשטר - פירש רבנו הנגאל: ואני בעדים. הובא קמפיס רבא נשבע ונזכר מתנה, דמשמע דאין צריך להחזיר לו בעדים - ברב חסדא איבא למימר, דהאי דקאמר הנהם מכלל דתרווייהו סבירא ליה - לא קאי אלא דאמופקד את חבירו בעדים, אבל דאמופקד בשטר - לא קאי, ואי נמי קא - לא דוקא, דהא דמרימי בר חנא נשירי לרבא דאפקדי ליה בשטר, איבא למדוק דסבירא ליה למי רב ונאן הובי. אבל משהינן רבא ליבא למדוק, דהאי דשתיק - משום דלפי סברת רמי רב הונא, דסבירא ליה דמפקדי בשטר צריך להחזיר אבותי בקושיא קאי, דלא מעליא הדיא שמעתא דרופסיק ליהויה אבא נשבע ונזכר מתנה ואין צריך להחזיר לו בעדים. **גמרא** - מאי שנתנין רדיני גולה אמרי: נשבע ונזכר מתנה, רדיני נמי כרבא. **משנה** לא את חבור - כשדשה, אף לא פירש, זה לא פירש וזה לא פירש, זה לא פירש וזה לא פירש. **הוא דאמר להו:** הבו ליה לפלגיא ביחא דמחזיק מאה גולפי, אשתבח דיהו מחזיק מאה ועשרין. אמר קו וזכרא: מאה אמר ליה, מאה ועשרין לא אמר ליה. רב איש אמר, מי לא תנן: במה דברים אמורים - במוכר, אבל בנותן מתנה - נותן את פולין? אלא מאן דיהיב מתנה - ענין יפה יהיב, הקא נמי מאן דיהיב מתנה - ענין יפה יהיב. **הקדמיש את השדה** - ענין יפה יהיב, הקא נמי מאן דיהיב מתנה - ענין יפה יהיב. **שני אילנות שתה של תריון** - הרי זה לא קנה קרקע, כבר קנה יפה ושירי השני אילנות לפניו - יש לו קרקע; ואפילו לרבי עקיבא דאמר: מוכר בעין יפה מוכר, הגי מילי גבי בוד דרות דלא קא מכחשי בארעא, אבל אילנות דקא מכחשי בארעא, דא

המורכב וסדן חבירו, ובוד גת ושובר. הויכא מוכח גבי הקדש, והוא החין לכל חך. וטעמא, משום דרות בעין יפה נותן וזיתר מוא, ואפילו מאי דלא היה בכל שדה, הואיל וקבוע בתרין השדה והקמה, אם יש מעט בשדה, או הובאה הלושה שאנה בריכה לקרקע, או כל דבר שלא הצריך לתנא דמתנתיהו לחזירי ולומר לא מוכר, משום מילתא דרשאיא הוא זה נתכוננו. ומדוע, לדיות לו דרך לפימני על היצטין איבא למימר דאת ליה. ברב, כרפשיא טעם לעיל (סא, א) דאמר ליה: אדור בשדה שלי זו חזירי דרור בה באהתיא, כרביכי "תחת אבותיך יהיו בניך", חזיקי בבלת - אפילו בחרוב וסדן, ואף על גב דרששבנא ליה בגמרא כשתי שדות, ונבי שתי שדות ומציר אחד בנייהו והזיקים באחת מןן על מנת לקנות אותה ואת חבירתה, אמרינן "בחות הבתים" (בבא בתרא נ"ג, ב) אותה קנה חבירתה לא קנה - אפילו באה קנה. דנדי נמי דשתי שדות חשבינן לשדה ולחרוב המורכב, מיהו ליבא מצר בנייהו, דכשני שדות ואין מצר אתר בנייהו דמו. **הקדש את בולן** - רבעי יפה מקדש כמו נותן, רבי שמעון אוירי הקדש את השדה לא קדש כלום - מכל אורח דברים שאמרו בו מוכר לול מוכר. והמקדש דעתי כריתע מוכר, שלא הקדש אלא מה שפירש, אלא את חרוב המורכב כו' - דאף על גב דנבי מבידת השדה אין מוכרין, הבא מוקדשין, וטעמא מפריש בגמרא. **גמרא** מאי שנתנין רדיני גולה אמרי: נשבע ונזכר מתנה - פירש שני אילנות הויכא זכר, ומ"מ אפילו אחד לרדייה קנה אילן אחד יש לו קרקע. מאי קאמר רב הונא: אף על גב דאמרי רבנן הקנה שני אילנות אין לו קרקע בו, משמע דאי היה אמר דקנה קרקע - או לא היה חודש בבשרי שני אילנות, דיש לו קרקע. אם אין סוף קמי קאמר ואפילו לרבי עקיבא זכר, מ"מ אפילו אחד לרדייה קנה אילן אחד יש לו קרקע ע"ש לומר דרבי קאמר - דאף על גב דאמור רבנן דשני אילנות לא קנה קרקע ובשלשה קנה - משום אף אול קרקע בטר אילנות אלא כשיש שלשה ולא בשנים, ולא משמע עין יפה רעה, הויכא זכר - בשרי - אול קרקע בטר שני. והשתא דראי אי לא נשפטו תיעת יפה היה אמרינו דרשבנן קנה קרקע - כל שכן בשרי שני אילנות לפנוי דיש לו קרקע.

לימא
מיתנה? פירש יהודה פן יפוקא לפני רבי: **זה פירש וזה לא פירש**. האי זה פירש וזה לא פירש, זה לא פירש וזה לא פירש, זה לא פירש, זה לא פירש, זה לא פירש. **הוא דאמר להו:** הבו ליה לפלגיא ביחא דמחזיק מאה גולפי, אשתבח דיהו מחזיק מאה ועשרין. אמר קו וזכרא: מאה אמר ליה, מאה ועשרין לא אמר ליה. רב איש אמר, מי לא תנן: במה דברים אמורים - במוכר, אבל בנותן מתנה - נותן את פולין? אלא מאן דיהיב מתנה - ענין יפה יהיב, הקא נמי מאן דיהיב מתנה - ענין יפה יהיב. **הקדמיש את השדה** - ענין יפה יהיב, הקא נמי מאן דיהיב מתנה - ענין יפה יהיב. **שני אילנות שתה של תריון** - הרי זה לא קנה קרקע, כבר קנה יפה ושירי השני אילנות לפניו - יש לו קרקע; ואפילו לרבי עקיבא דאמר: מוכר בעין יפה מוכר, הגי מילי גבי בוד דרות דלא קא מכחשי בארעא, אבל אילנות דקא מכחשי בארעא, דא

בב בתרא. המוכר את הבית - פרק רביעי דף עב עמוד א - מתוך מהדורות "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רלן

תוספות

1 אילנות, אבל הקיטו - אין לו קרקע, דומיא דבור ודות. דאי נפיל הבור ודחתו ואי אפשר
2 לתקנו - לך עד דורא. ומעיקרא נמי היה ידענא קראתא בר הונא לא משמעוין אלא נפלי
3 הדר שותיל להו. ולא נוגד לך אהו מסיק ארעתייה שיש שום חיודו דברבי בר הונא אלא
4 האי, ואפילו לרבי עקיבא בר. והלכך, כיון דלמלא להאי אפילו היה פריך שפטי. ואינו מצית
5 מוסקת להי רבי שמעון כרבי עקיבא - ולמומר
6 דבעי רבנן ליה אילנות - שישת אילנות - חשיב שדה
7 האילו, והקדוש קרקע ענתון כל הצריך לניקומם.
8 ובנטינת מיירי, דאילו באילנות זקנים אמרו
9 ב"ל אחר - בדיית טאה אחר צריך לשלשל. מפני
10 עשייה לבית סאה - והיינו נתאון והמשכן לכל
11 זה, כדאמרן ב"ל אחר יחפור (בבא בתרא ב. כו.)
12 ואף על גב דלרבי מוכר שלשה אילנות אמרין בו. כי
13 שיערא לקמן בהדמוכר את הספניה (פב. א.)
14 והוא שמעונו מארבע אמות ועד שיער
15 - ההם בתעין מוכר תליא מילתא, וחדו יתו
16 להקטנו על הצריך לו ללקטת פירותיו, בנידון
17 ודעתה לזון כמלא אהרן וסלו, בדארמיתן הוה.
18 אבל באב - בדיית תליא מילתא. ואת האילנות
19 - קטנים, שביניהן. ובמחאה פודה - אינו צריך
20 לדבות דמקדשו. והקרקע כפי חשבון
21 הכרות בפרשת (ויקרא כז) ואת מסה פודה אחרתו
22 יקדש איש לו והיה ערכו לפי דרש ורע חשבון
23 שערות בתמישים של כסף אלפי פודה
24 ביחד לפי חשבון כפי דרע חומר שערות בתמישים
25 שקל כסף, והיינו לבית דור מלע פונדיון ארבע
26 שדות חשבון תמישים שקל כסף אלבעים ותשע
27 שיע. ויכל. אלא שיש פנדיון יותר בשביל הקרקע,
28 כדמפרש בעריקן, ודחולל לא ויהי אלא ארבעים
29 ושמונה פנדיון. פודה בית ורע כו' - דכתוב
30 בקרא 'את משרה אחרותיו וגו'. ואילנות בכלל

והוא מציית מוקמת לה לרבי שמעון קרבי עקיבא? והא
תנאי: הקדוש שלשה אילנות ממפטע עשרה לבית
סאה - הרי הקדוש את הפרקע ואת האילנות
שביניהם, למוכר פשהו פודה - פודה בית ורע חומר
שעורים בחמישים שקל כסף; פחות מפיאן או יותר על
כן, או שקדויהו פודה אחר זה - הרי זה לא הקדוש
לא הקרקע ולא את האילנות שביניהם, למוכר פשהו
פודה - פודה את האילנות והחור והקדוש את הקרקע,
אפילו הקדוש את האילנות והחור והקדוש את הקרקע,
פשהו פודה - פודה את האילנות שביניהם, והחור
ופודה בית ורע חומר שעורים בחמישים שקל כסף;
מניין? אי רבי עקיבא - הא אמר: מוכר בעין יפה מוכר,
וכל שמעון מקדוש אי רבנן - הא אמר: מוכר הוא בדבעון
ועה מוכר, אבל מקדוש בעין יפה מקדוש אפילו
שמיטא רבי שמעון היא; ורבי שמעון אליבא דמאי?
אי אליבא דרבי עקיבא, הא אמר: מוכר בעין יפה
מוכר, וכל שכן מקדוש אפילו שמיטא אליבא דרבנן,
וקא סבר רבי שמעון: כי היכי דמוכר בעין יפה מוכר,
מקדוש נמי בעין יפה מקדוש, ומשיגר ארעא;
ואלא

דמוכר בעין רעה נפיל מקדוש נמי בעין רעה מקדוש - פירש רבינו
שמואל: דפרוך לרב הונא. דהא אמר לרבנן דמשיגר
קרקע בדיי אילו, דהאא דמוכר רובי שמעון סבר
רבנן, ואפילו ידבי לא משיגר קרקע שמעון
חובו. דקמור דיעקו משרה הקדוש. ואלו דקמור
אלא קשיא, פירוש. דקמור שן מוכר בעין שמעון
לרב הונא, הקשי לך דרבי שמעון ארדיבי שמעון
עודה. היכי מצו למשיגר כרבנן. ותמיח: ודהא הלי
למור - זלשעמיעין. ועוד: דמשיגר ארעא. פריך. אי
רבנן - פשיטא דמשיגר קרקע עין יפה חלולת
למור. והשאר פריך דלרבנן נמי לא משיגר
קרקע. דהא רבי שמעון רבנן סבירא להו ונראה
לרבינו יצחק: דלא פריך לרב הונא, כלל. לוקי דברוי ראשונים,
דאמרינן: אפילו רבי עקיבא בר. והכי קאמר: ימי מצות מוכר רובי שמעון כרבי עקיבא
הוא על כרחך רבי שמעון כרבנן, ולרבנן פשיטא דמשיגר ארעא. כדאמרן לעיל. ואם כן
הקשי דרבי שמעון ארדיבי שמעון. והדכי קאמר רבי שמעון דיעקו משרה הקדוש; אלא על
כרחך רבי שמעון לדבריהם דרבנן קאמר. ואם כן אחי שפיר נמי הא רב הונא, דקאמר
ואפילו לרבי עקיבא בר. דאחיא מילתיה דרב הונא אפילו כרבי עקיבא. ולדרייה נמי -
לדבריהם דרבנן קאמר. וזה האמר 'ואלא קשיא'. וזה פירושו: דרבי שמעון
ארדיבי שמעון, והאי משני רובי שמעון כן אברדם פירש: דלא פריך אלא לרב הונא. דאי
לא לרב הונא - לא קשיא אחי דרבי שמעון ארדיבי שמעון. אלא משום דאמר רב הונא
דאי נפלי הדר שותיל להו. והוא קשיא לך דרבי שמעון ארדיבי שמעון. דרבי דסבר רבי
שמעון כרבנן - אם כן לא יניק משרה הקדוש. אבל אי אמרת דאי נפלי לא הדר שותיל להו,
אף על גב דרבי שמעון כרבנן - מכל מקום יניק משרה הקדוש, ריבין דאי נפלי על חור הקדוש
קאמר רבי הונא, תמנא דמלתא דתועה קישקיש חרוב וסכן בדיי קרקע. והיני קדמור זיאלא
קשיא: כלומר, לרב הונא דאמר אי נפלי הדר שותיל להו, הדרא קשיא לדוכתה: אמאי
אמרין בעין יפה מוכר - וסבירא ליה ומוכר שני אילנות שו לו קרקע ללוקח. דלית
ליה מתניהן דירמוכר את הספניה דהלוקח שני אילנות בתוך של חבדיו או לו קרקע,
אלא רבנן היא. וברפשיית לעיל. וכל שכן לרבי עקיבא מקדוש שני אילנות או שלשה
בזה אחר זה. דיש לו מידא דלוקח מקום האילנות. ויחד אבן קרקע לפי חשבון בית ורע
חומר שערות. ואי רבנן - דפלגי דרע דרבי עקיבא היא. דאמרי: מוכר בעין רעה
מוכר. אבל מקדוש. כי דקתני סיפא: נמי דברים אמורים מוכר בר. אלא פשיטא
בין שותיל היא - דשמעוניה ליה במתניהן ומשון דין מוכר מקדוש, של לא הקדוש בר
ודת ותרן ושובר בכלל שדה. ואשמעוניה לא סדריא ליה נמי ומכל כולו דהי מקדוש בעין רעה. דהייקו דמקדוש אילן - לא הקדוש מקומו. ורבי שמעון אליבא דרבנן - רבנן סבירא להו
שרי' מלמדיהו רבי עקיבא, דבארמיתן (יבמות טז. ב.) עד נמי ארבי אלע רבותיהו אצל רבותיהו ושאנא להו: ורבי ויהיה רובי מוכר רובי יוסי רובי שמעון רבי נחמיה בר
אפילו שמיטא ארעא דרבנן רבי עקיבא היא - והאי 'במה דברים אמורים מוכר' כו' - רבנן דרבי שמעון קאמרי להו. אבל לרבי שמעון. כי היכי דפליגי רבנן ארבי עקיבא
במכור, פליגי נמי במקדושי. וקסבר רבי שמעון: דין גבה לרבנן דרבי עקיבא. כיון דהייקו. אלא מקדוש נמי בעין רעה קדוש - אלא לא מצית לתרועי לעיל לרב הונא ארבי עקיבא
דרבי עקיבא. והרין קושין קיימאנא לדוכתה. דשמעוניה ליה לרבי שמעון והקדוש את השדה מקדושיהו את השדה הקדוש חרוב שמוני יניקת שיהי רעה הקדוש, ולא שני ארבעה לעצמו בלמורן חרובו. אלא
בעין יפה הקדוש - והוא הרין למוכר דשייר אילנות לפניו. וקשיא לרב הונא. ומיהו, לרבי שמעון נמי קשיא ידידה ארדייה בדפרך לקמן, דלעיל אמר עין יפה בהי הקדוש, והבא
עין יפה עין רעה. אך שיהת הנמיר עת להקשות לרב הונא. ומתוכיין להעמיד קשיא ראשונה שתייך רב הונא אמר: רבי שמעון רבי עקיבא, ואנו הנמירנו לדלית ליה דרבי ארבי עקיבא,
אע"כ. ותהדור קושין לדוכתה. 'ומשייר ארעא' לא רגס. ומשמע עת למעון דרבי שמעון ארבי עקיבא שותיל עין רעה והלכך משייר ארעא נמי מקדוש קרקע ושייר אילנות לפניו. ולעיל שמעוניה דלא שייך כדדייקנן מדקאמר הואיל ויזנכן בר. דאם כן, מאי רב דקאמר תו: ואלא קשיא כו? אלא לרב הונא מקשינן, כדברשיית.
והיינו

1 אילנות, אבל הקיטו - אין לו קרקע, דומיא דבור ודות. דאי נפיל הבור ודחתו ואי אפשר
2 לתקנו - לך עד דורא. ומעיקרא נמי היה ידענא קראתא בר הונא לא משמעוין אלא נפלי
3 הדר שותיל להו. ולא נוגד לך אהו מסיק ארעתייה שיש שום חיודו דברבי בר הונא אלא
4 האי, ואפילו לרבי עקיבא בר. והלכך, כיון דלמלא להאי אפילו היה פריך שפטי. ואינו מצית
5 מוסקת להי רבי שמעון כרבי עקיבא - ולמומר
6 דבעי רבנן ליה אילנות - שישת אילנות - חשיב שדה
7 האילו, והקדוש קרקע ענתון כל הצריך לניקומם.
8 ובנטינת מיירי, דאילו באילנות זקנים אמרו
9 ב"ל אחר - בדיית טאה אחר צריך לשלשל. מפני
10 עשייה לבית סאה - והיינו נתאון והמשכן לכל
11 זה, כדאמרן ב"ל אחר יחפור (בבא בתרא ב. כו.)
12 ואף על גב דלרבי מוכר שלשה אילנות אמרין בו. כי
13 שיערא לקמן בהדמוכר את הספניה (פב. א.)
14 והוא שמעונו מארבע אמות ועד שיער
15 - ההם בתעין מוכר תליא מילתא, וחדו יתו
16 להקטנו על הצריך לו ללקטת פירותיו, בנידון
17 ודעתה לזון כמלא אהרן וסלו, בדארמיתן הוה.
18 אבל באב - בדיית תליא מילתא. ואת האילנות
19 - קטנים, שביניהן. ובמחאה פודה - אינו צריך
20 לדבות דמקדשו. והקרקע כפי חשבון
21 הכרות בפרשת (ויקרא כז) ואת מסה פודה אחרתו
22 יקדש איש לו והיה ערכו לפי דרש ורע חשבון
23 שערות בתמישים של כסף אלפי פודה
24 ביחד לפי חשבון כפי דרע חומר שערות בתמישים
25 שקל כסף, והיינו לבית דור מלע פונדיון ארבע
26 שדות חשבון תמישים שקל כסף אלבעים ותשע
27 שיע. ויכל. אלא שיש פנדיון יותר בשביל הקרקע,
28 כדמפרש בעריקן, ודחולל לא ויהי אלא ארבעים
29 ושמונה פנדיון. פודה בית ורע כו' - דכתוב
30 בקרא 'את משרה אחרותיו וגו'. ואילנות בכלל

31 שדה, כדנפקא לעיל (טו. א.) מ"דקס שדה פפורין. פחות מיבן - חשיב יער, וסופו תולשל.
32 או יותר מיבן - אין הקרקע צריך קלות, והוי מקדוש אילן אחד, שאינו מקדוש קרקע. וכו
33 אי הונא נמי תנאי ימי מוכר שלשה אילנות בפרק 'המוכר את הספניה'. בזה אחר זה -
34 לא היה דעתו להקדוש קרקע. פורן בשביתין - כיון כל הקדש. שלא נאמר וחסבון המשים
35 כסף כסף אלא במקדוש שדה אחרה. אבל באילן כלא קרקע - לא נאמר. הכי נשינין:
36 ולא עוד אלא אפילו הקדוש את האילנות חור והקדוש את הקרקע כו'. לא במציעא
37 והכי דקדוש את האילנות בזה אחר זה ושבו על הקדש את הקרקע. דפרח בשביתין.
38 אלא אפילו חור והקדוש את הקרקע אחר שהקדוש האילנות בזה אחר זה, שאינו פורם
39 עם הקרקע. דהא מעיקרא קדוש לרמיתין. והשקדוש שוב את הקרקע צריך לפדות כן
40 את הקרקע. סלע פונדיון לשנה, לכר פשוין האילנות בשביתין. דשני הקדשות כו' זה -
41 הקדש למיזו להו לפי חשבון תמישים, ואין לנו להפסיד הקדש דמי האילנות. דאמריתו
42 למבז מסירתו לדחויי. ומשנה דהייקו רמין לפדות בתמיהן כלא קרקע. עני -
43 דך ברייתא. חורן בשביתין, דשמעוניה דאפילו מקום האילנות לא הקדוש. אלא בעין
44 רעה הקדוש אילנות כלא קרקע. והכי דלא הקדוש שלשה ביהו. אליבא רבי עקיבא
45 האמר בעין יפה מוכר - וסבירא ליה ומוכר שני אילנות שו לו קרקע ללוקח. דלית
46 ליה מתניהן דירמוכר את הספניה דהלוקח שני אילנות בתוך של חבדיו או לו קרקע,
אלא רבנן היא. וברפשיית לעיל. וכל שכן לרבי עקיבא מקדוש שני אילנות או שלשה
בזה אחר זה. דיש לו מידא דלוקח מקום האילנות. ויחד אבן קרקע לפי חשבון בית ורע
48 חומר שערות. ואי רבנן - דפלגי דרע דרבי עקיבא היא. דאמרי: מוכר בעין רעה
49 מוכר. אבל מקדוש. כי דקתני סיפא: נמי דברים אמורים מוכר בר. אלא פשיטא
50 בין שותיל היא - דשמעוניה ליה במתניהן ומשון דין מוכר מקדוש, של לא הקדוש בר
51 ודת ותרן ושובר בכלל שדה. ואשמעוניה לא סדריא ליה נמי ומכל כולו דהי מקדוש בעין רעה. דהייקו דמקדוש אילן - לא הקדוש מקומו. ורבי שמעון אליבא דרבנן - רבנן סבירא להו
52 שרי' מלמדיהו רבי עקיבא, דבארמיתן (יבמות טז. ב.) עד נמי ארבי אלע רבותיהו אצל רבותיהו ושאנא להו: ורבי ויהיה רובי מוכר רובי יוסי רובי שמעון רבי נחמיה בר
53 אפילו שמיטא ארעא דרבנן רבי עקיבא היא - והאי 'במה דברים אמורים מוכר' כו' - רבנן דרבי שמעון קאמרי להו. אבל לרבי שמעון. כי היכי דפליגי רבנן ארבי עקיבא
54 במכור, פליגי נמי במקדושי. וקסבר רבי שמעון: דין גבה לרבנן דרבי עקיבא. כיון דהייקו. אלא מקדוש נמי בעין רעה קדוש - אלא לא מצית לתרועי לעיל לרב הונא ארבי עקיבא
55 דרבי עקיבא. והרין קושין קיימאנא לדוכתה. דשמעוניה ליה לרבי שמעון והקדוש את השדה מקדושיהו את השדה הקדוש חרוב שמוני יניקת שיהי רעה הקדוש, ולא שני ארבעה לעצמו בלמורן חרובו. אלא
56 בעין יפה הקדוש - והוא הרין למוכר דשייר אילנות לפניו. וקשיא לרב הונא. ומיהו, לרבי שמעון נמי קשיא ידידה ארדייה בדפרך לקמן, דלעיל אמר עין יפה בהי הקדוש, והבא
57 עין יפה עין רעה. אך שיהת הנמיר עת להקשות לרב הונא. ומתוכיין להעמיד קשיא ראשונה שתייך רב הונא אמר: רבי שמעון רבי עקיבא, ואנו הנמירנו לדלית ליה דרבי ארבי עקיבא,
58 אע"כ. ותהדור קושין לדוכתה. 'ומשייר ארעא' לא רגס. ומשמע עת למעון דרבי שמעון ארבי עקיבא שותיל עין רעה והלכך משייר ארעא נמי מקדוש קרקע ושייר אילנות לפניו. ולעיל שמעוניה דלא שייך כדדייקנן מדקאמר הואיל ויזנכן בר. דאם כן, מאי רב דקאמר תו: ואלא קשיא כו? אלא לרב הונא מקשינן, כדברשיית.
59 ודיינו

בבא בתרא. המוכר את הבית - פרק רביעי דף עג עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רמא רשי

1 וליפא מחלוקת רבי שמעון ורבנן - והוה משמע לן דרבי שמעון דלבריהם דרבנן קאמר להו, בדאמרן לעיל, דאי ממתניתין הוה אמינא דברובו ושקמה מרוד להו, בדקתני בבדיא;
2 אלא חרוב המורכב בו, שמעו דברובו וסדן ומרד להו רבי שמעון דרבנן, וקאמר להו רבי שמעון לן ב' - אה ערפא אשמועינן, דהוהא דרבי שמעון ממילא שמעינן ליה דלבריהם דרבנן
3 קאמר להו, כדדייקינן במרייתא לעיל. הדרן עלך המוכר את הבית.

4 **משנה המוכר את הספינה - סתם, תרום וקנו וענין וכל המנתיין - בגמרא מפרשי, עבדים - שיש לו לבעל הספינה להנהיג ולשמור פרמטאטא שלו שבחובה. מרצופין -**
5 לתת בחובן האנטיקי, והדיוני

6 פרמטאטא של ספינה, כדמפרש בגמרא. וכל הני
7 נמי לינתו בכלל הקדשו, שאם הקדיש את
8 הספינה - לא הקדיש את אלו, מרלא קתני לה
9 בפריקן דלעיל, והוהו טעם, דכל הני דחשבנא
10 במריקן דלעיל - בית המרחץ בית חבר ועיר

11 ושדה - בלחוד פרמטאטא ניהו, וכל הני דחשיב
12 לא מבר מלתיים קצת אנבן לגבי הקדש ומתנה
13 וחלוקת ארוך, אבל בני דהאי פירקא - מטלילי
14 ניהו, לא שאנ מבר ולא שאנ מתנה והקדשו -
15 כולן שוקן בחבדו ולא מבר, שבשם שלא מבר
16 כמו כן לא הקדיש ולא נתן, **גמרא אסקריא =**

17 משיש, שפירשיש עליו את החילוק בראש הספינה.
18 וכן הוא אופר ארוז בלפטנ בו' - ראה לרבר
19 דתרום דמתניתין היינו אסקריא, שדאסקריא
20 מנרא לו אמילין גבדו ששוקן ארתא, אורא -
21 הוא החילוק שפירשיש על התרום לחילק את

22 הספינה ברוח, וייליא בלעיל, וכן הוא אופר -
23 דהיינו אורא, עשיש מפשתיים וקבוסים מן בגד,
24 עוניין - אנקריש של ברזל, ומשליכין במים
25 להעמיד הספינה במקום אלו, וכן הוא אופר -
26 דיעוקן דמתניתין לשון עבוב הוא, כדכתיב

27 "חלקו העגנה", כמו העגשה, תתעבבו מלהשא
28 לבעל, ונתן דמתניתין היינו ענין,
29 משפוח - שקרוי רימא, שששוקט בתן את
30 הספינה, וכן הוא אופר אלומים בפסן של
31 משפוח - בספינה מיידי, ביוחולא, וחשיב

32 שמשיש הספינה וכליה, ומדקחשיב המשוחות
33 - שמע מינה דיערק שמשיש הספינה ון,
34 ומבכרין בכלל הספינה, והלכך אמרתיין דיכל
35 המנהיגין דמתניתין אתא לרבייהינן, כל תופש

36 משופ - אלמא, עיקר הספינה על ידי שחופסין
37 משוחות, דרסקא ערקא אמיתא הבלים ומתושבין
38 הספינה ליהוה עיקר מנהיגין, אבל משוחות לא
39 מרובני, קא משמע לן, אסביל - כל כיש

40 הספינה ששוקלן, ולשוקן ון הוא, כן פירש
41 רבתי ונזאל דהי אבי, בור המים שבחובה -
42 ונתנין בו מים ומתוקלן, לפי שמי הם מלוחין, ביצית ווינת - היינו ספינה טענה שקשורין לספינה גדולה, וכמרחצין לעיל לבישה נבסין באותה קטנה מהגדולה, שהגדולה אינה
43 יכולה להתקרב אל שפת המים עמוקה, קוימית בלעז, קרוב ללשון העברי, ביציתא רפישו - מילין נודר קטן, ואין מלוחין בו אלא בספינת עונה, ובמסכת

44 שבת אמרתיין בפרק "זוהרין" (א, א) הני ביציותא דמישין בו, רבי נתן - במבבל עלה, דוגית - על שם שצדן בה דגים, דקלה היא על פני המים, ואחריתכן בסיותה - נהגה
45 קטנות בקרדו הקריות ודנה, וקלים על פני מים, וילכו אתכם מרהה בגלות, אמר רבא אשתנו לן בו' - כל הני עבדי דקא חשיב משום "מה רבו מנשקי ח", ומתן דתודיע מתן
46 שבוך של צדיקים לעתיד לבא, וא לפרש מקראות האמורים בספר איוב המדברים בעופות גדולים ובהמות ודגים גדולים, שכל שיהא תלמידו חכמים צריכה לתמוד, דפספס -
47 שרצה לטבוע, אית ליה בישא, שתהליך פציה, צוציתא נורא חיותא - איש לבנה, ומלאך מוחק הוא, אלוותא - מוקלות, במה לא באלה ולא ברומט, במבטת שבת (סג, א) **אמן אמן סלה -**

48 רסתי, וניח - מתנפץ, בין גלא לנלא אמתא טאח פריש - ומשום דאמר בסתורן רומא ליה גלא קלא לחבריה, איצטרך לאשמועינן דמשלש נאות פריש שמעין
49 קולות לחבריו, דליני גלא - יזתר משיעור גבדו שחילקנו למעלה, עד לרועיק, אי נמי, הבלא דרועיק נפיש עד מהליך קרוב לחמש נאות שנה שיש מן הדיקע עד לארץ, מרבעיית
50 = שכני, דמכאן וזא - מכוב קטן שבקטנים, ביוזא - בית ורע ארבעים בור של חרדל, דגיפש משל שאר רועים, סקלינן מהבליה - גשרפים מוחם כוכב, ורשא ליה גלא - נתן
51 קולו, כלומי עקב, כדונתא "חזום אל חזום קורא", ושנא מלאכים דמוננים עליהם הם, שבקת מוירי בעלמא בו' - מפני שהנהיגו כל כך היה מכור שינא חזון לשפת הים ושקן
52 את העולם, ותחריבו - מפני עון חדור, אמר ליה - גלא לחבריה, פוק חיי בבורא דסדך בו' - כלומר אין לו רשות לנאות, כמלא חזום חלא - מלא רחוב חזו אינו יכול לנאות
53 מן החול, שבאמר האותו וני - גמרא קאמר ליה חרובין - בגין רטיקן, כך שמעתי מאבא מרי, ואני שמעתי: "חרומי בויין" = ש, גשרפים מוחם כוכב, ורשא ליה גלא - נתן
54 דחרומי, אקוין דרשא - על שני החומה, והאי עובדא, דהרועיק צדקותיו של הקדוש ברוך הוא, שטרמם על בריכותיו ואינו נתון רשות לאלו לחיוקן, וגם שלא לנאות בדרך יחיד,
55 ורודים פרישא - לפי תומנו, ולא יביל ליה - שיהיה חרדן שר ביותר, ומיהו, דפרש לא היה מתכוין לכך, בריין - שיהיה אויפו וסגנון ענין על הפרדות.

56 **וְיָמָא: מְחֻלְקָת רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבְּנָן - הָא קָא מְשַׁמְעֵן לָךְ, דְּרַבִּי מְנַתֵּם בְּרַבִּי יוֹסִי קְרִבִּי שְׁמַעוֹן סְבִירָא לִיה.**

הדרן עלך המוכר את הבית

1 **המוכר את הספינה - מכר את התרום ואת הנס**
2 **וְאֵת הַעֲוִיָּה, וְאֵת כָּל הַמְּנֵתִין אִתְּהּ, אֲבָל**
3 **לֹא מִכָּר לֹא אֵת הָעֲבָרִים וְלֹא אֵת הַמְּרַצְפוֹן וְלֹא**

4 **אֵת הָאֲנְטִיקוֹ, וְיִבְנֵן שְׁאֵמֵר לוֹ "הוּא וְכָל מַה שֶּׁבְחֻבְהָ" - הַרִי מְפֻלָּן מְכוּרֵין, גִּמְרָא תוֹרָן**
5 **- אִיסְכְּרִיא, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "אִירוּ מְלִבְנֵן לְקָחוּ לַעֲשׂוֹת תְּרוֹן עֲלוֹךְ", גַּם - אֲרָדָא,**
6 **וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "שֵׁשׁ בְּרַקְמָה מְמוֹצְרִים תִּהְיֶה מְרַשְׁדָּךְ לְךָ לְגַם", עוֹנִין - תַּנִּי**

7 **רַבִּי תַּיִיא: אֵלּוּ עוֹנִינָן שְׁלֵה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "לְהֵלֵן תִּשְׁפָּרְדָּה עַד אֲשֶׁר יִגְדְּלוּ**
8 **לְהֵלֵן שְׁעִנְגָה לְבִלְתִּי הוֹיֹת לְאִישׁ", מְחַוִּינָן - אָמַר רַבִּי אָבָא: אֵלּוּ הַמְּבֻשְׂמֵין שְׁלֵה, וְיִירוּ**
9 **הָאֵלּוּ הוּא אוֹמֵר: "אֵלוֹנִים מְבָשְׂן עֲשׂוּ שְׁמוֹךְ", וְאִי בְּעֵית אִיקָא, מְהַבְּא: וְיִירוּ**

10 **מְאִינְיֻתֵיהֶם כָּל תַּפְשֵׁי מִשׁוֹמֵ", תַּנּוּ רַבְּנָן: הַמוֹכֵר אֵת הַסְּפִינָה - מִכָּר אֵת הָאִיסְכְּרָא**
11 **וְאֵת בּוֹר הַמַּיִם שֶׁבְחֻבְהָ, רַבִּי תַּנּוּ אוֹמֵר: הַמוֹכֵר אֵת הַסְּפִינָה - מִכָּר אֵת הַבִּצְיָת,**
12 **סוּמְכֹס אוֹמֵר: הַמוֹכֵר אֵת הַסְּפִינָה - מִכָּר אֵת הַדְּיוּגִית, אָמַר רַבָּא: בִּצְיֹת תַּיִינוּ דְּיוּגִית,**
13 **רַבִּי תַּנּוּ בְּבִלְתָּה תְּרוּ, קְאִירֵי לַהּ בִּצְיֹת, פְּרָאמְרֵי אִינְשֵׁי, בּוֹצִיאָתָא דְּמֵיאִישׁ; סוּמְכֹס, דְּבַר**

14 **אֶרְצָא יִשְׂרָאֵל, קְאִירֵי לַהּ דְּיוּגִית, פְּרַכְתִּיב: "וְאִתְּהֵינָן כְּסִירוֹת דְּיֹהָ", אָמַר רַבָּה, אֲשַׁתְּעוּ לִי**
15 **וְחַוִּיתֵי יָמָא: הַאי גְּלָא דְּמִטְבַּע לְסְפִינָה, מִתְּחִילֵי פִי צוֹצִימָא דְּנִירָא חַוִּירָתָא בְּרִישָׁא, וְחַוִּיתֵי**
16 **רַבָּה בְּאֵלוֹתָא דְּחִקִּיק עֲלֵיהּ "מַתְּהֵי אִשְׁרֵי אִתְּהֵי יָהּ ה' פְּרָאֵת, אֲמַן אֲמַן סִלְתָּ", וְנִיתֵי, אָמַר**

17 **רַבָּה, אֲשַׁתְּעוּ לִי וְחַוִּיתֵי יָמָא: בּוֹן גְּלָא לְגַלְאֵת מֵאָה פָּרָס, וְרִימָא דְּגֵלְא סִלְתָּ מֵאָה פָּרַס,**
18 **וְיִמָּנָא תְּרָא הוּא אֵלוֹנִין בְּאוֹרְחָא, וְדִלְגִין גְּלָא עַד הַחַוִּינָן בִּי מַרְבַּעָתָא דְּכֹכְבָא וְזִמְא, וְתִרְאֵי**
19 **לִי מְכֻבָּר אֲרַבְּעֵין רְגוּי בְּרָא דְּחַרְדְּלָא, וְאִי דִלְגִין מַפִּי - תְּרוּ מְקַלְנֵין מְהַבְּלֵיהּ, וְרַמִּי לַהּ**

20 **גְּלָא קְלָא לְחַבְּרָתָה: חַבְּרָתִי, שִׁבְקַת מוֹיֵד בְּעֻלְמָא דְּלֹא שְׁטַפְּתִיהּ, דְּיַנְיֵי אָנָּא וְנִאבְרִידֵיהּ? אָמַר**
21 **לִיה: פּוֹק חַוִּי גְּבֻרָתָא דְּמִרְיָךְ, מִלָּא חוֹטֵא קְלָא וְלֹא עֲבִיר, שְׁאָמַר: "הָאוֹתִי לֹא תִירָא גָאֵם**
22 **ה' אִם מְכַנִּי לֹא תִחִילוּ אֲשֶׁר שְׂמָתִי חוֹל גְּבוּל לָיִם חָק עוֹלָם וְלֹא יַעֲבֹרְהוּ", אָמַר רַבָּה:**
23 **דְּרִידִי חַוִּי לִי חוֹרְמוֹן בַּר לִילִית, בִּי קָא רְהִיט אַקְפִּיאָ דְּשׁוּרָא דְּמַחְזָא, וְרְהִיט פְּרִישָׁא בִּי**

24 **רַבִּיב חוֹתָא מְתַמְתְּאֵיהּ, וְלֹא יַבִּיל לֵיהּ, וְיִמָּנָא חָדָא תְּרוּ מְסַנְרָאן לֵיהּ תְּרַתֵּי בּוֹדִינְיֵי וְקִינְיֵן**
25 **אֲתֵיר**

הבי גרסין: לדידי חזי לי אורולא בר ראמא דהוי כי דר תמר – פירושו: עפר של
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

אתרי גשרי דרוגני, ושאר מהאי להאי ומהאי להאי,
וְקָטְטוּ תְרֵי מִזְגֵי דְחִמְקָא בִּידֵיהּ, וּמִזְרִיק מֵהַאי לְהַאי
וּמֵהַאי לְהַאי וְלֹא נִמְפָא וְנִיטְפָתָא לְאַרְעָא, וְאוּתוּ
הַיִּים "עֲגֹלוּ שְׂמִים וְרְדוּ תְחוּמוֹת" הוּהוּ, עַד דְשִׁמְעוּ בִּי
מְלוֹכְתָא וְקָטְלוּהוּ. אָמַר רַבְה: לְרִידֵי חַוֵּי לִי אֲדוּוּלָא
וְיִמְיָה דְהוּהוּ פֶרַח הַכּוֹר, וְהַר הַכּוֹר פֶּמָה הַחַוֵּי?
אָרְבַּע פְּרָסִים, וְנִשְׁאָכָא דִצְוֹאֲרֵיהּ תַלְתָּא פְּרָסִים, וְכִי
מִבְּעֻתָא דְרִישָׁה פְּרָסָא וּפְקֻלָא. רַמָּא סוּפְתָא וְסָכַר
לִיה לְרֹדְנָא, וְאָמַר רַבְה בַּר בַּר הֵנָּה: לְרִידֵי חַוֵּי לִי

ואמר רבה בר בר תנה לדידי חזי לי אורולא
דבר ראמא דהוי כי דר תמר, ואי גרסין
'אורולא דימא', הינו דג שבים – אם כן מאי
קשיא ליה דאמרין בפרק קמא דקדושין (ג, א),
לא נגדה על דגים שבים, רבנו חזקוני דרבינו יצחק,
ואפיקי סופתא – היינו רעי, כדאמר בחילקי
סנהדרין ע"ז, ב: דאמרייהו אידיכּי סגולא
דברפתא דרומיתא, ורמזו מנאן דמדיבטמי –
מנאן משמע מנאן דאמר בחילקי סנהדרין ק"י,
ב: מתי מדבר שי לוח חלק שלם הלא,
וגו

אמר רבה בר בר תנה לדידי חזי לי אורולא
דבר ראמא דהוי כי דר תמר, ואי גרסין
'אורולא דימא', הינו דג שבים – אם כן מאי
קשיא ליה דאמרין בפרק קמא דקדושין (ג, א),
לא נגדה על דגים שבים, רבנו חזקוני דרבינו יצחק,
ואפיקי סופתא – היינו רעי, כדאמר בחילקי
סנהדרין ע"ז, ב: דאמרייהו אידיכּי סגולא
דברפתא דרומיתא, ורמזו מנאן דמדיבטמי –
מנאן משמע מנאן דאמר בחילקי סנהדרין ק"י,
ב: מתי מדבר שי לוח חלק שלם הלא,
וגו

ההיא אקרקתא דהויא בי אקרא דהתרוגיא, ואקרא דהתרוגיא פמה הייא? שתין פתי, אמתא
תנינא בלעה, אמתא פשיטנא ובלעה לתנינא וסליק ותיב באילנא. תא חזי פמה נפש חיליה
דאילנא. אמר רב פפא בר שמואל: אי לא הואי חתם, לא הימני. ואמר רבה בר בר חנה:
וימנא חדא תוה קא אולינן בספנתא, וחזינן תהוא פוורא דיתבא ליה אכלה טינא באפסיה,
ואדחיהו מינא ושידוהו לגורא. וחרוב מיניה תלת מחזיו, ואכול מיניה שתין מחזיו, ומלחו
מיניה שתין מחזיו, ויכלאו מתר גלגלא דרעניה תלת מאה גרבי משתא. וכי הדרן לבתר
תריסר רתיי שתא, חזינן דהוה קא מנסרי מגרמי משללחא, ויחבי למיניהו הנך מחזיו.
ואמר רבה בר בר חנה: וימנא חדא תוה קא אולינן בספנתא, וחזינן תהוא פוורא דיתבא
ליה תלתא אנפיה וקרה אמא עיליה. סברין וישתא היא, וסלקנן ואפינן ויבשלינן אנפיה,
וכר חם גביה אחתפדי, ואי לאו דהוה מסרפא ספנתא, הוה מביענן. ואמר רבה בר בר
חנה: וימנא חדא תוה אולינן בספנתא, וסנאי ספנתא בין שיצא לשיצא דקארא תלתא
וימי ויתבא לילוחא, אידו קוקפא ואנן בשפולא. וכי תימא, לא מסינא ספנתא מוקא,
כי אמת רב דימי אמר: כמיתם קוקמקא דמא מסינא שתין פרסי, ושאר פרשא גירא
דקדמה ליה. ואמר רב אשי: תהוא גילדנא דימא תוה, דאית ליה תרי שיצוי. ואמר רבה בר
בר חנה: וימנא חדא תוה אולינן בספנתא, וחזינן תהוא צירפא דקאים עד גרצוליה במיא
דרישה ברקיע, ואמרינן: ליבא מיא, ובעינן לחות לאקרוי נפשו, ונפק בת קלא ואמר לן:
לא ויתרוהו קבא, דנקבלת ליה חציצא לבר נגרא הא שב שני ולא קא מטיא אארעא, וילאו
משום דנפישו מיא אלא משום דרדיפי מיא. אמר רב אשי: והואו וזו שדי הוא, דכתבי:
"חזי שדי עמדי", ואמר רבה בר בר חנה: וימנא חדא תוה קא אולינן במדברא, וחזינן תהו
אוזוי דשמיני גרפיהו משמניהו, קא נגדי נחלי דמשחא מותניהו. אמרינן להו: אית לן
מגויכו תלקא לעלמא דמתאי? תדא דלי דפא, ותדא דלי אטמא. כי אמתא לעמיה דרבי
אלעזר, אמר לי: עתידין ישראל ליתן עליהן את הדין. (סימן): עפרא דתבילתא טרקמיה
עקרבא לסלמיה) ואמר רבה בר בר חנה: וימנא חדא תוה קא אולינן במדברא, ואיתלי
בתן תהוא מינא דהוה שקול עפרא ומורה ליה ואמר: הא אורחא דרובתא פלו, והא
אורחא דרובתא פלו. אמרינן ליה: פמה מרחקין ממיא? ואמר לן: הב לי עפרא, ויבנינן
ליה, ואמר לן: תמיני פרסי. מינני ויבנינן ליה, אמר לן: מרחקין תלתא פרסי, אפכית ליה,
ולא יכילית ליה. אמר לי: תא אחו לך מתי מדבר, אולי, חותיניהו ורמזו פמאן דמפכמי

ההיא אקרקתא דהויא בי אקרא דהתרוגיא, ואקרא דהתרוגיא פמה הייא? שתין פתי, אמתא
תנינא בלעה, אמתא פשיטנא ובלעה לתנינא וסליק ותיב באילנא. תא חזי פמה נפש חיליה
דאילנא. אמר רב פפא בר שמואל: אי לא הואי חתם, לא הימני. ואמר רבה בר בר חנה:
וימנא חדא תוה קא אולינן בספנתא, וחזינן תהוא פוורא דיתבא ליה אכלה טינא באפסיה,
ואדחיהו מינא ושידוהו לגורא. וחרוב מיניה תלת מחזיו, ואכול מיניה שתין מחזיו, ומלחו
מיניה שתין מחזיו, ויכלאו מתר גלגלא דרעניה תלת מאה גרבי משתא. וכי הדרן לבתר
תריסר רתיי שתא, חזינן דהוה קא מנסרי מגרמי משללחא, ויחבי למיניהו הנך מחזיו.
ואמר רבה בר בר חנה: וימנא חדא תוה קא אולינן בספנתא, וחזינן תהוא פוורא דיתבא
ליה תלתא אנפיה וקרה אמא עיליה. סברין וישתא היא, וסלקנן ואפינן ויבשלינן אנפיה,
וכר חם גביה אחתפדי, ואי לאו דהוה מסרפא ספנתא, הוה מביענן. ואמר רבה בר בר
חנה: וימנא חדא תוה אולינן בספנתא, וסנאי ספנתא בין שיצא לשיצא דקארא תלתא
וימי ויתבא לילוחא, אידו קוקפא ואנן בשפולא. וכי תימא, לא מסינא ספנתא מוקא,
כי אמת רב דימי אמר: כמיתם קוקמקא דמא מסינא שתין פרסי, ושאר פרשא גירא
דקדמה ליה. ואמר רב אשי: תהוא גילדנא דימא תוה, דאית ליה תרי שיצוי. ואמר רבה בר
בר חנה: וימנא חדא תוה אולינן בספנתא, וחזינן תהוא צירפא דקאים עד גרצוליה במיא
דרישה ברקיע, ואמרינן: ליבא מיא, ובעינן לחות לאקרוי נפשו, ונפק בת קלא ואמר לן:
לא ויתרוהו קבא, דנקבלת ליה חציצא לבר נגרא הא שב שני ולא קא מטיא אארעא, וילאו
משום דנפישו מיא אלא משום דרדיפי מיא. אמר רב אשי: והואו וזו שדי הוא, דכתבי:
"חזי שדי עמדי", ואמר רבה בר בר חנה: וימנא חדא תוה קא אולינן במדברא, וחזינן תהו
אוזוי דשמיני גרפיהו משמניהו, קא נגדי נחלי דמשחא מותניהו. אמרינן להו: אית לן
מגויכו תלקא לעלמא דמתאי? תדא דלי דפא, ותדא דלי אטמא. כי אמתא לעמיה דרבי
אלעזר, אמר לי: עתידין ישראל ליתן עליהן את הדין. (סימן): עפרא דתבילתא טרקמיה
עקרבא לסלמיה) ואמר רבה בר בר חנה: וימנא חדא תוה קא אולינן במדברא, ואיתלי
בתן תהוא מינא דהוה שקול עפרא ומורה ליה ואמר: הא אורחא דרובתא פלו, והא
אורחא דרובתא פלו. אמרינן ליה: פמה מרחקין ממיא? ואמר לן: הב לי עפרא, ויבנינן
ליה, ואמר לן: תמיני פרסי. מינני ויבנינן ליה, אמר לן: מרחקין תלתא פרסי, אפכית ליה,
ולא יכילית ליה. אמר לי: תא אחו לך מתי מדבר, אולי, חותיניהו ורמזו פמאן דמפכמי

דקדמה לה ספנתא לגירא. גילדנא – שם דג קטן הוא. כלומר, דג זה ותי מרגים קטנים שבים. אמר רב אשי: אמר רב
שבים אם לוח אלא ספיר אחת באמצע הגב. וחזינן להוהא צירפא ב' – גרסין. אמרינן ליבא מיא – היינו סברין שאנו עוקמין. האילן ולא קאי במיא אלא עי
קרצוליה חציצא – גרון או מעד. לבר גירא – חרש עיניו. ולא משום דעמיק מיא – מלחך שבע שנים, לא הינע החציצא לקרקע. אלא משום דרדיפי מיא –
מתוך דריפת הגרם לא היה נצלל עיניו, ולא מתחת העינים בלבד. עפרי – ראשו מנוע לרקיע. דשפני נפיהו – נופלות נוצה שלחן מרוב חום. וילאי לי ירפא –
הגביה לי הבג, רמז: זה חלקך לעתיד לבא. ליתן עליהם את הדין – שבחאתם מתעבב משהו, ויש להם צער בעלי הדיים לאותן אוזיים מתחת שונן. טיינא – סודר
ישמעאל. והפנינו – האי עפרא בואי עפרא. למסוחו איהו דבקי כל בר. אמר לי – הווא טיינא. תא אחו לך. הכי גרסין: אולינן חותיניהו ורמזו פמאן דמפכמי
וגו

באב בתרא. המוכר את הספינה – פרק חמישי דף עד עמוד א. – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רמזה רש"י

1 ונתן אפרקד – שהיו שוכבין בפנים ערוכות, כשתיוי יין. אפרקד – פניו למעלה,
2 שפיניו בלעז. ועילי שייקא תותי בריכיה בוי – כלומר, ראיתי טייגא שזחה מהלך תחת
3 רביה תמו. ורובב על הגמלא ורוחמו בידו. ולא היה נוגע בו ברביכיה. וליכא לפישי דעגבה
4 הברכיס משיעור שיכול טייגא ללכת תחת רביה תמו ורוחמו בידו ולא היה נוגע בו. דאי
5 שיערא קאמרו, ולא למש חזא מעט – הכי
6 היה ליה למעלה וליכא פישא תותי בריכיה בו,
7 אי נמי ועילי בראא. שקלי קריטא – פנה המליטה
8 להביאו לפני הבנים. ללמוד ממנו דין ציטא. אי
9 כבית שמאי או כבית הלל. ברלמקס. ולא תוח
10 פסתנין – לן – בתבות שהיו רובבין אל הוי
11 ויכול לילך. כל אבא סריא – רבה בר בר חנה
12 היינו רבי אבהו. ובמו כן רבינא – כמו
13 רב אבנא. סריא – כלומר, שטוח כמוהו.
14 סיכסא – שטוח. כדאמרין ברלמקס (מתהדרין ק
15 ג: בעדקאן סיכסן. למאי הלכתא – מסקת ליה –
16 משום דבעית למחויי אי הלכה כבית שמאי,
17 דרשניי במבטח מנחת (מא. ב). דהוה רבנא קביע,
18 דחסא ויהי נוחן ביה שמיא ומוכיס. אמר
19 ובית הלל אומרים: שלשה. וכמה הוא
20 משולשת. לא אביעי לך למינני חושין וחוליות
21 – מקמי דהתהיריה. ותתוי ותמנא. כל – חוליות –
22 שלשה חושין גדיל קוי חוליא. מבסכת מנחת.
23 שנספקני – מן הגולות. כדכתבינן קראי טובא
24 נבביאם. וזוא – רבה בר בר חנה. סבר. ליה
25 שבעתא דמבול. דרבינן אישר נשבעתי מעבר
26 מי נח וגו' (ישעיהו נד) – אנתה כשבעה היה
27 רוצה להפיר. וחריבא את הטולם מבבול. ולפיכך
28 לא רצה להפיר. ורנן – דקר ליה לסיכסא.
29 אמריה אם כן אל הוה ליה למימר "אי ליה. אלא
30 משום דרבכל שרתם לך צרי. ביזעי – בקטיעי.
31 דרבינן "ותבעק אתרן אשר" וגו' (במדבר טו).
32 קריטא – עשו. שקל נבבא קריטא – לקח נוח
33 צמר ושראה במים. שחיידן אחריכוי – והו
34 נבבא. אף על פי שהיה נבבא. אצית – הסב
35 ושמע. שמעתי דקאמרי – שהרי ידד חיים
36 שאלה. כל תלתין יומין – כל ראש חודש.
37 בבשי בקלחת – משפכין אותו כוד שתבשיל.
38 חיבא דנשקי ארעא ורקיעא – מקום גבה היה
39 שם שנושקין ידו ולא הוה. ולא חייב יוק
40 העולם. דהא מולך תמוט משום שנים היו. וארץ
41 ישראל אמצעייתו של עולם היא כדכתבינן
42 (יחזקאל לז) וישבי על טבור הארץ. והיני
43 מקומו של רבה בר רבה. סילתא – אל סלחם
44 שלי. דהדי – דחור. כדאמרין בפסחים (צד. ב).
45 גלגל חור ומולות קובעים. אסיית – כתיבוי.
46 ליטנא ארצינא. מתרתי ויזיה מוא. היני נמי
47 כתיבוי. סבי דרורא – נדרתה כשבורא. ביה
48 קלה – כדכתובין טענים שנים. לפושתי דליותי –
49 שאכלתי היום. קיזא ריבא – שכל ממי שיש
50 ביבשה ימי בים. וכן מן הוצלתה. נישתתת חילין
51 (קמ. א). דתישא – דחפרת בים בקריעה לבקש
52 אתר מוונתיה. קרטיילתא – ארגו. דהשתי כרשא
53 כשיכתיבין. –

1 ונתן אפרקד – מכאן אומר רבינו חם דאפרקד פניו למעלה, ולא כמו שפירש רבינו
2 תנאל בודה (ד. יא) ובברכות (ג. ע) פניו למטה – דאם כן לא יהיה יכול שייטא
3 לרובב תותי בריכיה.
4 **פסקן** חזא קרנא דהכלתא – שמענו אבא שיש ציטת למתים. ויש לדחות: שהיו נכנסין
5 מחיים בקבר. כדאמר ברשעיה שכל ערב תשעה
6 באב ודו וליכילן כשתין חושין לתורין קריביתא. היה
7 בת קול יוצאת ואומרת: הדולה החיים מן
8 המתים. אבל יש להביא ראה מפרק "התכלית"
9 (מנחות מא. א). דאמר שמואל. כלי קופסא
10 זייבין ביציעתי. ומודה שמואל בוקן כשעשאן
11 למבורי. פירוש: לתכריסיה. והוא שעתא חזא
12 באב ודו שיש מודש: למד נסמכה פרשת
13 מקושש למרשת ציטת – לומר לך שהמתים
14 יחיבים ביציעתי. וקשה דאמרין בפרק ימי
15 שנתיה (ברכות יד. א). רבי חזאי רבין והו
16 קא שקלי ואולי בבית הקברות. הוה שדיא
17 בתבליחה דרבי יונתן אקריבא. אמר ליה רבי
18 חיזאי: דלי כנפך. שלא יאמרו: למוד באין אצלנו.
19 ועכשו מחריפין אותנו. או יש למתים ציטת –
20 באב ודו מחריפין אותנו דאפרקד ויש לומר: דאף על
21 גב דיש לתן ציטת – מכל מקום מחריפין אותם.
22 שפראין עצמן שחן יחיבים תומתים שפירום.
23 כדאמר בשבת ל. א. כיון שמת אדם נעשה חפשי
24 מן המצות. אבל קשה על המהנה שרונהים
25 לחייה שמתים סלילותיה של מתים. ואומר רבינו
26 חם ששבע מדקדי לטיירי: לפי ביציעתי עתה הוא
27 שקיים כל תורה. דהציטת עולה שם מאת
28 השמונה חושין וחמשה קשרים – דהיי הרי"ג.
29 ועכשו שאין חושבין כל כך – ידד הוא אבילו
30 מעיד ערות שקר. והכי נהו דרשינן במדרש:
31 "וזה שיהי ציטת לדורותם" – לדוח. חם אמר
32 רבינו יצחק: דרבימיה היו כולן מקיימין מצות
33 ציטת. לפי שדיו לכוון סלילות של ארבע
34 ציטת. ולכך היו עשין להם אף במנוח. אבל
35 עתה. שאין לכוון בחייון – אין לעשות במות
36 אפילו מן שיהו לו בחייו. שלא לבייש את מו
37 שאין לו. וכענין זה מצענו בפרק תרא דנה
38 (נא. א). כדאשונה היו מטבילין כלים על גבי
39 גשים נרות מתוה. והתדלוה יזות מחשבת בו.
40 ועוד. דאנו סומכין על שמכת שמתות (פסח ב)
41 דאמרין: אבא שאלו כן בטנית צוה את בניו:
42 כפרוזה תחת מרגלותיה של אבא. והטילו תכלת
43 נאפילינן. פירוש: מלגלות. ויש לזכור: תתייר.
44 מדקאמרי מאפילינן. ורבינו חיים כחן צדק פירש:
45 דאנו קיימין לך לרבי יוחנן. דאמר ריהא סא. ג:
46 מצות בטלות לעמוד לכא. דהוא דמנחת אריי
47 אליבא שמואל. דאמר אין סלילות. ולכך צריך
48 שיהא לו ציטת. ונתחידן צדיקים שמעוה
49 כלבושיהם. ואם יסירו לו הציטת במוות –
50 נמצא שלעויה יעמוד בלא ציטת. והמדרש נמי
51 אתי שמואל. דהוא דלפקין. יתנה בת קול
52 ואמרה דבייתו דרבי יוחנן כן דוסא עתידה
53 למשדא בה תכלת לצדיקים לעמיה לבא –
54 אתא נמי שמואל. ועוד אומר רבינו יצחק
55 דהכי פירוש: דהוא שעתא ארנא דמיא לתו –

היני שנושכין מן ציטת ומטלסין אותו מיד. לדודעי שקיים מצות ציטת. לפי שהגנה חרש ולא הוסיג בו ציטת מעולם – צריך לחשב בו. וכן נהוגים בארץ אשכנז ולשעמי ציטת כגלית של מת שיהא ניכר שקיים מצות ציטת. ומיד מסדיין.

ועכשוי שנושכתי מי מיפר לי – והימיה דאנאי אין הקדוש ברוך הוא מיפר בעצמו: דהא מקיימין מבסכת חגיגה (פ. א) ונדרים יש לןן חפרה. מדרבתי א"ש נלשעמי באפי. ודרשינן: באפי שנושכתי חזרוני. לטאט שחא מיפר בעצמו ואחריה שקה. דהייאן מיפר לעצמו והאמרין בפרק א"לו נדרים (נדרים א. א): אל ילח דברך – מכן לומם שאין מיפר לעצמו. והא דאמר בפרק "ארבעה נדרים" (שם. ג. א) ב"י דהוא קריא דשרא לנפשיה – לא שרא לנפשה ממש. אלא כלומר אשכח פיתוחא לנפשיה. אבל רבנן שרו ליה שמונעי

1 שמועץ לפיו של ליתן – ואינו מתערב בכל אותן מים. כדמוכח בבראית רבה,
2 דקאמר: וכי מעשה נסים הוא? אמר רבי יוחנן: לא תתמה, הריך ירדנא רעבר
3 מינן טבריא ולא מתערב.
4 **ארבעה** נהרות הן ירדן יםון קורומין ופנה – ואם תאמר: דתמן נמשכת פרה פרק
5 שמיני משנה י' דקורומין ופנה
6 פסולין למי תסתא מפני שזון מי ביצים, ומיחתי
7 לה בפרק קמא דסנהדרין (ה' ב, א) ודכיר רבא ליה
8 מי ביצים – משמע שאינו נובעין, והבא משמע
9 שנובעין, דקרי ליה נהרות ויש לומר: נהרות
10 נובעין הן, ולפי שמי ביצים מתערבין בהן –
11 פסולים למי תסתא, לפי שאינו רדופין, ומה
12 שמתערבין באגמים, ואין חיות חיה נמוה.
13 ורבי תם מפרש דפסולין משום דאין כאן מים
14 חיים אל כלי, דעפי וטפי מעורב בהן מחמת
15 שזון מי ביצים, ומתערבין בהן מים כלים
16 פלגיו
17 **אתא** תנינא כבדיה שקליה ותליה ליה ותיה. הדר אתא קא פגי בלעא לספינתא, הדר
18 אתא ציפרא פסקיה לרשיה, שקליה להתיא אבן טבא שיויה לספינתא, תיה הני ציפרי
19 מליחי בהון, אוהביניה עליהו, שקליה ופרחו ליה בהדה. תנו רבנן: מעשה רבבי אלעזר
20 ורבי יהושע שהיו באין בספינה, והיה רבי אלעזר ישן ורבי יהושע נעוה, נודעו רבי
21 יהושע ונעוה רבי אלעזר. אמר לו: מה זה יהושע מפני מה נודעוה? אמר לו: פארו
22 גדול ראיתי בים, ואמר לו: שפמו עוה של וליתן ראיתי, דכתיב: "עינו כעמלפי שאר".
23 אמר רב אשי, אמר לי הונא בר נתן: ויזנא הדרא הנה קא אולינו במדברא, והתיא
24 אטמא דבשרא בהון, פתחנא ונקורנא ונחנא אנשבי, אדמייחנינן ציבי חלם אטמא,
25 ויזננו. כי הדרן לבתר תריסר ירחי שתא, חנינוה להנהו גומירי דהוה קא מלחשי. כי
26 אתיא לקמיה דאמימר, אמר לי: הווא עישאב – סמיתר, הנה, הנהו גומירי דרתיבא הוה.
27 "ויבא אליהם את התנינא הגדולים" – הך תרגמו: ארולי דמא. רבי יוחנן אמר: זה
28 ליתן נחש בריה וליתן גניש עקלתון, שגמרא: "ביום ההוא יפקד ה' בחרבו הקשה"
29 ונ' (סימן): כל שעה ירדו) אמר רב יהודה אמר רב: כל מה שגברא הקדוש ברוך
30 הוא בעולמו – דבר ונקבה בראם, אף ליתן נחש בריה וליתן גניש עקלתון – דבר
31 ונקבה בראם, ואלמלי נקדון זה לזה – מחריבין כל העולם כולו; מה עשה הקדוש ברוך
32 הוא? סידם את הבה, והנה הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא, שגמרא: "והנה את
33 התנינן אשר בים" ונאף בהמות בהריי אלה – דבר ונקבה בראם, ואלמלי נקדון זה לזה –
34 מחריבין כל העולם כולו; מה עשה הקדוש ברוך הוא? סידם הבה, ויצין הנקבה ושמרה
35 לצדיקים לעתיד לבא, שגמרא: "הנה נא כחו כמתנינו" – זה דבר, "ואונו בשריירי כמנו" – זו
36 נקבה. הנה נמי ליכרסיה דזכר וליצנהה לנקבה – דגים פריצו – וליעביד איפקא איבעית
37 אימא: הנם נמי מליחא מעלי; איבעית אימא, פון דכתיב: "ליתן זה יצרת לשחק בו", בהני
38 נקבה לאו אורח ארעא. תכא נמי למלחה לנקבה – פונרא מליחא מעלי, בשרא מליחא
39 לא מעלי. ואמר רב יהודה אמר רב: בשעה שביקש הקדוש ברוך הוא לבראות את
40 העולם, אמר לו ליש של ים: פתח פיה ובלע כל מימות שבעולם. אמר לפניו: רבנו
41 של עולם, די שאעמוד בשלי. מיד בעט בו ותרגו, שגמרא: "בכחו רגע הים ובחבתו
42 מוחן רב". אמר רבי יצחק, שמע מינה: שרו של ים רהב שמו, ואלמלא מים מכסין
43 אותו – אין ליה בריה יבסלי, לעמוד ברוחו, שגמרא: "לא רעו ולא ישתחוה בכל הר
44 קדוש ונ' כמים של ים מכסים", אל תהיה "גלת מכסום", אלא: לשהת של ים מכסים.
45 ואמר רב יהודה אמר רב: ירדן ויצא ממערת פמיום. תניא נמי הכי: ירדן ויצא ממערת
46 פמיום, ומתלהך בימה של סיכבי ובימה של מבריא, ומתחלל יורד לים הגדול, ומתחלל יורד
47 עד שמועץ לפיו של ליתן, שגמרא: "ביבטח בו יניח ירדן אל פיהו". מתקין לה רבא בר עוליא: האי
48 בבהמות בהריי אלה פתוב בהריי אלה פתוב רבא בר עוליא: מים בגבראל רגע) כי אתא רב
49 דימי אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: "כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יבוננה"? אלו שבעה ימים
50 ונארכנה נהרות שמקופין את ארץ ישראל, ואלו הן שבעה ימים: ימה של מבריא, וימה של סדום, וימה של חילתא, וימה של סיכבי, וים
51 אספמא, וימה של חילתא, ואלו הן ארבעה נהרות: ירדן, וירמוך, וקורומין, ופנה. כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: עתיד
52 גבראלי לעשות קביא
53

קביא
קביא

[דף י"א ע"ב]

ומה קלוקל הוה תמן שהיו אומרים עצרת לאהר השבת והיו יוצאין עליו מבערב בהזקת שנתקדש. מעתה על ניסן לא יקבלינוז על שאר ירחיא יקבלינוז אמר רבי יוסי בי רבי בון עקר קלקלתהוון מן אדר הוות. מעתה פד היא דכוותהוון יקבלינוז אין לית הוא דכוותהוון לא יקבלינוז זו מפני זו. מעשה ששכרו ביתוסין שני עדי שקר להעיד על החדש שנתקדש וכו' אחד והעיד עדותו והלך לו וכו' אחד ואמר עולה הייתי במעלה אדמים ראיתי רבוין בין שני סלעים ראשו דומה לעגל אונני דומות לגדי וראיתי ונבהלתי ונרתעתי לאחורי והרי מאתם וזו קשורים באפונדתי. אמרו לו הרי מאתם וזו נתניין לה במתנה ושלחיד יבאו וילקו. אתה למה הכנסתה עצמך למספק. אמר להן ראיתי אותם מבקשין להמעות את חכמים אמרתי מוטב שאלך אני ונודיע להכמים. ומה קלוקל הוה תמן דהוון אילין מסבין יום דין ואילין מסבין למחר והיו סבורין שנמלכו בית דין לעברו והו מתקלקליו. מי בטל את המשוואות? רבי בטל את המשוואות והתיר רוצח והתיר עד מפי עד והתיר שיחו יוצאין עליו מבערב בהזקת שנתקדש. אמר רבי אבהו אף על גב דאמר את בטלו את המשוואות לא בטלו מים מיבבתי. ר' זעירא בעא קומי ר' אבהו אילין דחמיין צפת מהו דייסבון אמר ליה רבי בטל את המשוואות צפת למה מסבת. אלא בגין מודעא דאינון ידעין אין משיאין לילי זמנו אלא לילי עבורו. לילי זמנו אין משיאין מפני יום טוב אבל משיאין לילי עבורו. אין משיאין אלא על החדשים

[דף י"ב ע"א]

המיושבין בזמנן מפני יום טוב שחל להיות בערב שבת. ליל זמנו אין משיאין מפני יום טוב לילי עבורו אין משיאין מפני כבוד שבת. שאם אומר את משיאין בין על החדשים המיושבין בזמנן בין על החדשים המעברין שאינן מיושבין בזמנן בין על החדשים המעברין שאינן מיושבין בזמנן אם אומר את כן אף הן סבורין שפאו נמלכו בית דין לעברו והו מתקלקליו:

הלכה ב מתניתין – ביצד היו משיאין משוואות מביאין בלונמות של ארז ארפיז וקנים ועצי שמן ונערת של פשתן וכורף במשיחה ועולה לראש החר ומצית בהן את האור ומוליך ומביא מעלה ומוריד עד שהוא רואה את חבירו שהוא עושה כן בראש החר השני וכן בראש החר השלישי. ומנין היו לגריפינא ומגריפינא לחוורן ומחורון לבית בלתי ומבית בלתי לא וזו אלא מוליד ומביא מעלה ומוריד עד שהוא רואה כל הגולה לפניו במדורת האש:

גמרא מהו עצי שמן דדנין. אמר רבי יונה כהדין מקוננה. אמר רבי זעירא דלא יהוין סכרין דהוא פוכב
 אמר רבי יוסה המינן פוכב סלק ונחית המינן פוכב אזיל ואתי. תני בהרי מקוור וגדור. אמר רב חונה
 פד סלקינן להכא סלקינן לראש בית בלתין והוינן המינן דקליא דכבל פאילין חגייא:

הלכה ג מתני' חצר גדולה היתה בירושלם ובית יעזק היתה נקראת וישם כל העדים מתכנסין ובית
 דין בודקין אותן שם ומעדות גדולות היו עושין להן בשביל שיהו רגילין לבא בראשונה לא היו זוין
 משם כל היום התקין רבן גמליאל הזקן שיהו מהלכין אלפים אמה לכל רוח ולא אלו בלבד אלא אף
 חכמה הפאה לילד והכא להציל מיד הדלקה מיד הגים מיד המפלת הרי אלו פאנשי העיר ויש להן
 אלפים לכל רוח:

גמ' מהו בית יעזק שישם היו עוזקין את הלכה כמה דאת אמר ויעקבהו ויסקלהו וגו'. בראשונה לא
 היו זוין משם כל היום. חזרו ועשו אותם ככלי שבא הוין לתחום משחשכה שמתר לטלטלו בתוך
 ארבעה אמות חזרו ועשו אותם ככלים ששכתו בהצר שמתר לטלטלן בהצר עד שבא ר' גמליאל
 הזקן והתקין שיהו מהלכין אלפים אמה לכל רוח. תני אף בא למול את הקטן בן מתניתא דרבי ליעזר
 דתנינן תמן ועוד אמר ר' אליעזר בורתינן עצים לעשות פתמין ולעשות ברזל:

[דף י"ב ע"ב]

הלכה ד מתני' ביצד בודקין את העדים וזג שבא ראשון בודקין אותו ראשון ומכניסין את הגדול
 שבהן ואומרים לו אמור ביצד ראיתה את הלכנה לפני החמה או לאחר החמה לצפונה או לדרומה
 כמה היה גבוה ולאין היה נוטע וכמה היתה רחבה אם אמר לפני החמה לא אמר פלום היו מכניסין
 את השני ובודקין אותו נמצאו דבריהן מכניזין עדותן קימת ושאר כל הזוגות שואלין אותן ראשי
 דברים לא שהן צריכין להן אלא שלא יצאו בפחי נפש בשביל שיהו רגילין לבא:

גמ' אמר רבי יוחנן אפלו טועה שפמועין אינו טועה בדבר הזה לפני החמה לאחר החמה. לא צורכא
 די לא פיגמיתה לפני החמה פיגמיתה לאחר החמה. תני בר קפרא תרתיי לפני החמה לאחר החמה
 פיגמיתה לפני החמה פיגמיתה לאחר החמה אמר רבי יוחנן פתיב "המשל ופחד עמו עשה שלום
 במקרומיו" (איוב כה, ב). מימיה של חמה לא ראתה פיגמיתה של לכנה. תני רבי שמעון בר יוחאי:
 לפי שהרקיע של מים והכוכבים של אש והן דרים זה עם זה ואינן מוזקין זה את זה לפיכך עושה שלום
 במקרומיו. אמר ר' אבון המלאך עצמו חציו מים וחציו אש ואית ביה חמש גפין וגויתו כתרשיש ופניו
 כמראה ברק ועיניו כפלידי אש וגו'. אמר רבי לוי לעולם לית מזל חמי מה דקומי אלא בולחון סלקין

כאילו דסקין בסולמא תפיד. שלש מאות וששים וחמש חלונות ברא הקדוש ברוך הוא שישתמש בהן העולם. מאה ושמונים ושתים בפזרה ומאה ושמונים ושתים בפערב ואחד באמצעו של רקיע שמונו יצא מתחלת מעשה בראשית. מה שהחמה מהלכת לשלשים יום הלכנה מהלכת לשני ימים ומחצה מה שחמה מהלכת בשנים חדשים הלכנה מהלכת לחמשה ימים מה שהחמה מהלכת לג' חדשים הלכנה מהלכת לו' ימים ומחצה מה שהחמה מהלכת לו' חדשים הלכנה מהלכת לחמשה עשר יום מה שחמה מהלכת לשנים עשר חדש הלכנה מהלכת לשלשים יום. אמר רבי יונה לית פאן שיעורא אלא אפלו פרא מיפן. תני נראה פאש וכפום אין מעידין עליו אמר רבי תייה פר בא ראו אותו יוצא מענן זה ונכנס לתוך ענן אחר מעידין עליו פתדא ר' תנינה אול לעין טב למימנא והוה אוריא מענן אמר פדון אמרין מה נמיל אוריא דהן סבא והקדיח לו הקדוש ברוך הוא ככרה ונראה מתוכה. רבי תייה רבה הליך לאורו של ישן ד' מיל. ר' אבון משדי עלוי צרין ואמר לכו לא תבחיית בני מריד ברמשא אנן בעיין תיתחמי מיבא ואת מיתחמי מיבא מיד איתפלע מן קומי: לצפונה לדרומה. אית תני תני לצפונה דבריו קיימין אית תני תני לדרומה דבריו קיימין מאן דאמר לצפונה דבריו קיימין מן טבת ועד תמוז מאן דאמר לדרומה דבריו קיימין מן תמוז ועד טבת. כמה היה גבוה זה אומר מלא מרדע אחת וזה אומר מלא שני מרדעים. אית תני תני דבריהן קיימין ואית תני תני אין דבריהן קיימין מאן דאמר דבריהן קיימין בהינו

[דף י"ג ע"א]

דהוון קיימין חד מלעיל וחד מלרע מאן דאמר אין דבריהן קיימין בהינו דהוון קיימין שווי. כמה היה רחב בשעורה ויותר מפשעורה. ואם אומר לפני החמה לא אומר פלום:

הלכה ה מתני' ראש בית דין אומר מקדש וכל העם עונין אחריו מקדש מקדש בין שנראה בזמנו בין שלא נראה בזמנו מקדשין אותו רבי אלעזר בי ר' צדוק אומר אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שפכר קדשוהו שמים:

גמ' תני רבי שמעון בר יוחאי אומר וקדשתם את שנת החמשים שנה שנים מקדשין ואין מקדשין חדשים. והא תנינן ראש בית דין אומר מקדש מהו מקדש מקום. תני לקדוש החדש מתחילין מן הגדול אמר רבי תייה רב אדא מתניתא אמרה בן ראש בית דין אומר מקדש. תני לעבור השנה מתחילין מן הצד אמר רבי זבידא והן בייתא דלרע לא נהגיין בן ולא שמיע דאמר רבי תייה בר מרייא ר' יונה ר' פא ר' תייה פשם ר' תייה פשם ר' יוחנן לקדוש החדש מתחילין מן הגדול לעבור השנה מתחילין מן הצד. וכבר נכנס ר' יוחנן והוא היה הקטן שבהן אמרו לו אמור הרי השנה מקודשת בעבורה אמר

הרי השנה מקודשת בעבורה. אמר רבי יונתן ראה לשון שלמדנו בן הנפח אילו אמר בעבורה הייתי
אומר אלו י"א יום שהחמה עודפת על הלכנה בכל שנה אלא בעבורה שהוסיפו לה חכמים שלשים
יום ועברות. ר' יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר' יוחנן לעבור הולכין אחר המנוי לבית העד הולכין אחר
הרגיל והוא שיהא כל אחד ואחד מדבר במקומו כגון ר' חנינא פתח רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש
התמין. ר' בא בר זבדא פתח ר' חייא ור' יסא ור' אימי התמין. ר' חגי פתח ר' יונה ור' יוסי התמין.
כהנא איתמני קדמיי מן ר' יעקב בר אחא עאל ר' יעקב בר אחא קדמיי מיניה לעיבורא. אמר הכין
מרה דשמועתא לא מקיים לה. רבי חייא בר בא הוה קאים מצלי עאל ר' כהנא וקם ליה מצלי מן
אחוריי מן דחסל ר' חייא בר בא מן צלותיה יתיב ליה דלא מיעבור קומוי רב כהנא מאריה בצלותיהן
מן דחסל רב כהנא אמר ליה הכין אתון נהיגין גביכון מצערין רבך ביכון. אמר ליה ר' אנא מדבית
עלי וכתוב על דבית עלי "אם יתפטר עון בית עלי בזבח ובמנחה עד עולם" (שמואל א' ג, יד). בזבח
ובמנחה אין מתפטר לו אכל מתפטר לו בתפלה. וצלי עלוי

[דף י"ג ע"ב]

וזכה למסב עד דאיתעבדון טפריי סומקון כהדא דקקה. רבי שמעון בן לקיש אקדמין ליה חד סב
לעבורה ואעלוגייה מן ההוא תרעא דלהל. אמר בן יהא בשכרן ולא שמיע דאמר רבי קריספא בשם
ר' יוחנן מעשה שעברו השנה שלשה רועי בקר חד מנון אמר בכיר לקיש באדר מינץ והורנה אמר
קדום באדם פוה ליחיד ופיק לקבליה והורנה אמר תור באדר בעדרייה ימות ובטל תונתה משכיה
ישלח ואנן חמין שתא דלית חד מינהון ועברו את השנה על פיהם. אמר רבי חלבו והקסים בית דין
עפוקו. לא בן אמר רבי ועירה והן שיהו כולם מורין מטעם אחד מפיון דאילין מודיי דאילין מודיי
דאילין כמו שכלן מורין מטעם אחד. רבן שמעון בן לקיש מקפד על הדא מילתא חיש להיא דאמר
רבי לעזר דאמר רבי לעזר והיתה ידי אל הנביאים החוזים שוא והקסמים כזב בסוד עמי לא יהיו זה
סוד העבור. ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה המנוי. ואל אדמת ישראל לא יבואו זו ארץ ישראל.
ואמר רבי לעזר כד סלקית להכא אמרית הא גבי הדא. כד מנוני אמרית הא גבי תרתיי. כד עליית
לעיבורא אמרית הא תלתיהון גבי. רבי בא בר זבדא בשם רב טעמא דרבי לעזר בי רבי צדוק ביון
שבית דין של מעלן רואין שאין בית דין שלמטן מקדשין אותו הן מקדשין אותו:

הלכה ו מתני' דמות צורות כנה היו לו לרבן גמליאל בעליתו בטבלה ובפותרל שבהן מראה את
ההדיוטות ואמר כנה ראית או כנה ראית מעשה שבאו שנים ואמרו ראינוהו שחרית במזרח וערבית

במערב אמר רבי יוחנן עדי שקר הו' וכשבאוי ל'בגה קבלן רבן גמליאל ועוד באו שנים ואמרו ראינו בזמנו ובלילה בעיבורו לא נראה

[דף י"ד ע"א]

וקבלן רבן גמליאל. אמר רבי דוסה בן ארפינס עדי שקר הו' האיך מעידין על האשה שילדה ותרי ברסה בן שיניה אמר לו ר' יהושע רואה אני את דכריה:

גמ' אמר רבי שמלאי טעמיה דרבי יוחנן בן נורי כל חדש שנולד קדם לשש שעות אין כח בעין לראות את הישן ותני בן נראה ישן בשחרית לא נראה חדש בין הערבים נראה חדש בין הערבים לא נראה ישן בשחרית אמר רבי חיה בר בא ולמה קיבלן רבן גמליאל? שכן מסורת בידינו מאבותיו פעמים מהלך בקצרה פעמים מהלך בארכה:

הלכה ז מתני' שלח לו רבן גמליאל גזר אני עליך שתבוא אצלי במקלך ובמעותיך ביום הכפורים שחל להיות בחשבונה. הלך ומצאו רבי עקיבא מצר, אמר לו, יש לי לתמוד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי, שנאמר, (ויקרא כג, ד): "אלה מועדי יי מקראי קדש, אשר תקראו אתם", בין בזמנו בין שלא בזמנו, אין לי מועדות אלא אלו:

גמרא - אצל מי שלח מן מה דתני אמר רבי יהושע נוח היה לי מוטל על המטה ולא שלח רבן גמליאל הדבר הזה הלא אמרה אצל ר' יהושע שילח. ביד מי שילח? מן מה דתני פלשון זה אמר לו נחמתני עקיבה הלא אמרה ביד רבי עקיבא שילח. מה היה לו ללמד. אמר רבי יוסה יודעין היינו שאם קדשוהו שלא בעדים שהוא מקדש ומה בא להעיד שאם קדשוהו ואחר כך נמצאו העדים זוממין תרי זה מקדש והא תנינו מעשה שעברו יותר מארבעים זוג ועיבבן רבי עקיבא בלוד. על ידי שהיו ארבעים זוג אכל אם היה זוג אחד לא היה מעכבו:

הלכה ח מתני' בא לו אצל ר' דוסה בן ארפינס אמר לו אם באים אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשו, שנאמר: "ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל" (שמות כד, ט). ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים? אלא ללמדך שכל שלשה ושלשה שעמדו בית דין על ישראל תרי הן בבית דינו של משה נטל מקלו ומעוהו בידו והלך ל'בגה אצל רבן גמליאל ביום שחל יום כפורים להיות בחשבוננו עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו ואמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי רב בחקמה ותלמידי שקבלת עליך את דכריה:

גמ' כתיב (שמואל א' יב, ו): "ה' אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן וְאֲשֶׁר הִעֲלָה" וגו'; (שם יב, יא): "וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יִרְבֶּעֵל וְאֶת בְּדָן וְאֶת יַפְתָּח וְאֶת שְׁמוּאֵל". ירבעל – גדעון. בְּדָן – שמשון. יַפְתָּח – זה יפתח הגלעדי. הקיש לשלשה קלי עולם לשלשה אבירי עולם ללמדך שבית דינו של גדעון ושל יפתח ושל שמשון שקולין כנגד משה ואהרן ושמואל ולא עוד שסמך הגדולים מיכן ומיכן והקטנים באמצע: עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו ואמר לו בוא בשלום רבי ותלמידי רבי בהכמה ותלמידי שכל מה שאני גוזר עליו הוא מקיים כתיב אלופינו מסבלים וגו'. ר' יוחנן ורבי שמעון בן לקיש ר' יוחנן אמר אלפים מסבלים אין כתיב כאן אלא אלופינו מסבלים בשעה שהגדולים סובלין את הקטנים אין פריץ ואין יוצאת ואין צוהה ברחבתינו רבן שמעון בן לקיש מסרם הדין קרייא אלופים מסבלים אין כתיב כאן אלא אלופינו מסבלים בשעה שהקטנים סובלין את הגדולים אין פריץ ואין יוצאת ואין צוהה ברחבתינו. ר' שילה דכפר תמרתה בשם רבי: "עשה ירח למועדים שמש ידע מבוואו" (תהלים קד, יט)

[דף י"ד ע"ב]

"משמש ידע מבוואו" – "עשה ירח למועדים". אמר ר' ברכיה כתיב "ויסעו מרעמסם פחדש הראשון" (במדבר לג, ג) וגו'. פד וטמע בלילי מועדא ארבע עשר מטמיעין אית בה הוי משקיעת החמה את מונה ללכנה. אמר רבי סימון והוי על ידי זה ועל ידי זה. אמר רבי יוחנן והוי ערב והוי בקר יום אחד. רבי שמעון בן לקיש אמר החדש עד שיהא פלו מן החדש אשפחת אמר מה דאמר ר' יוחנן צריכה לרבי שמעון בן לקיש ומה דאמר רבי שמעון בן לקיש צריכה לר' יוחנן אילו אמר רבי יוחנן ולא אמר רבי שמעון בן לקיש הוינן אמרין לא אמר אלא אפלו פלו מן החדש. הוי צורכה להיא דאמר רבי שמעון בן לקיש. או אילו אמר רבי שמעון בן לקיש ולא אמר רבי יוחנן הוינן אמרין לא אמר אלא יום הא לילה לא. הוי צורכה להיא דאמר ר' יוחנן וצורכה להיא דאמר רבי שמעון בן לקיש:

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הלכה א מתני' ראוהו בית דין וכל ישראל נחקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מעבר ראוהו בית דין בלבד ועמדו שנים ויעידו לפניהם ויאמרו מקודש מקודש ראוהו שלשה והן בית דין ועמדו שנים ויושיבו מחבריהם אצל הנהיד ויעידו בפניהן ויאמרו מקודש מקודש שאין תניח נאמן על ידי עצמו:

גמרא ביני מתניתא או בית דין או כל ישראל. ר' זעירה רבי אימי בשם ר' יהושע בן לוי

[דף ט"ו ע"א]

מעמעמין על הנראה לעברו ואין מעמעמין על שלא נראה לקדשו. ר' בא ור' חייב בשם ר' יהושע בן לוי מעמעמין על שלא נראה לקדשו ואין מעמעמין על הנראה לעברו. מתניתא פליגא על ר' זעירה ראוהו בית דין וכל ישראל נהקרו העדים ולא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה הרי זה מקודש מפני שחשיכה האם לא חשיכה לא הדיא אמרה אין מעמעמין על הנראה לעברו. מתניתא פליגא על ר' בא וכול אם היה צריך שני ימים נותנין לו שני ימים תלמוד לומר אתם אין לו אלא יום אחד בלבד הדיא אמרה אין מעמעמין על שלא נראה לקדשו. מתניתא פליגא על רבי בא וכול בשם שמעברין את השנה מפני הצורך כך יקדשו את החדש מפני הצורך תלמוד לומר החדש אחר החדש הן הולכין הדיא אמרה אין מעמעמין על שלא נראה לקדשו. מתניתין פליגא על רבי בא וכול אם לא נראתה הלכנה לשני ימים כך יקדשו את החדש לשני ימים תלמוד לומר אתם אלה הם אין אלה מועדי מפני שלא נראתה האם נראתה לא הדיא אמרה אין מעמעמין על שלא נראה לקדשו. הוה בעי מימר ולא פליגון מה דאמר רבי זעירה בשאר כל החדשים מה דאמר רבי בא על ניסן ועל תשרי. רבי אומר ניסן בזמנו אם בא לא בא. רב אומר תשרי לא נתעבר מימיו והא תנינן אם היה החדש מעבר אם היה לא היה. וכשקדשו את השנה באושא ביום הראשון עבר ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כדברי

[דף ט"ו ע"ב]

ר' יוחנן בן נורי אומר רבן שמעון בן גמליאל לא היינו נהוגין בן ביבנה. ביום השני עבר רבי חנינה בנו של רבי יוסי הגלילי ואמר כדבר רבי עקיבה אומר רבן שמעון בן גמליאל בן היינו נהוגין ביבנה. והא תני קדשוהו בראשון ובשני רבי זעירה בשם רב הדיא אותה השנה נתקלקלה. מהו בראשון מהו בשני ר' בא בשם רב שנה ראשונה ושנה השנייה והא תני ביום הראשון וביום השני. קדשוהו קדם לזמנו או לאחר עבורו יום אחד וכול והא מקודש תלמוד לומר אתם אלה הם מועדי אין אלה מועדי לפני זמנו כ"ט יום לאחר עבורו ל"ב יום. ומנין שמעברין את השנה על הגליות שעלו ועדין לא הגיע תלמוד לומר בני ישראל מועדי עשה את המועדות שיעשו אותן כל ישראל אומר רבי שמואל בר נחמן והן שהגיעו לנהר פרת. ר' יעקב בר אהא ר' אימי בשם רבי יהודה בר פזי קדשוהו ואחר כך נמצאו העדים זממין – הרי זה מקודש. קם ר' יוסה עם ר' יהודה בר פזי אומר ליה אתה שמעתה מן אבוקה הדיא מלתה אומר ליה בן אומר אבא בשם ר' יוחנן אין מודקדין בעדות החדש. בית דין שראו את ההורג אמרו אם רואין אנו אותו אין אנו מפירין אותו לא היו עורפין דכתיב ועינינו

לא ראו מפל מקום והרי ראו. ובית דין ישראל את ההורג אית תניי תני ועמדו שנים ויעידו לפניהו
 אית תניי תני ועמדו בולן ויעידו במקום אחר. ר' יודה בר פוי בשם ר' זעירה בשם ר' זעורא
 כהן הלוקח בעדות ההדוש. וקום חד ויתבי חד וקום חד ויתבי חד ויתביא היא שאין העד נעשה דין
 כהדא רב הונה הנה ידע שהדי להד בר נש אזיל בעי מידון קומיו וכפר ביה. אמר ליה ר' שלמיאל בר
 ר' יצחק בגין דאת ידע דרב הונה בר נשא רבה את כפר ביה מה אילוי יזיל וישחד עלך קומי בית
 דין הורן אמר ליה רב הונה ועבדין בן אמר ליה אין ושרא רב הונה גרמיה מן ההוא דינא ואזיל ואישד
 עלוי קומי בית דין הורן. קרא ערר על התימת ידי העדים על התימת ידי הדיינין רבי בא בשם רב
 יהודה

[דף ט"ז ע"א]

רצה לקום בכתב ידי העדים מקיים בכתב ידי הדיינים מקיים ואני אומר אפלו בעד אחד אפלו בדין
 אחד מקיים. ביומוי דרבי אבהו אתון בעיי מימר גואלנו ואמרין גאלתנו וקבלון ביומוי דרבי ברכיה
 אישתתקון אמר לון שמעתין דא תקדש ירחא וארפינון בראשיהו וקבלון:

הלכה ב מתני' כל השופרות בשרין הוין משל פרה מפני שהיא קרן אמר רבי יוסי והלא כל
 השופרות נקראו קרן, שנאמר (יהושע ו, ה): "והיה במשך בקרן היובל בשמעכם את קול השופר":

גמ' הוון בעיי מימר ולא פליגין אשכחת תני ר' יוסה מכשיר בשל פרה והכמים פוסלין. מאי טעמא
 דר' יוסי? "והיה במשך בקרן היובל". מאי טעמא דרבנן? "ותיטב ליי משור פר מקרן מפריס" (תהלים
 סט, לב), מקרן כתיב. ורבנן כל השופרות נקראו קרן ונקראו שופר הוין משל פרה שנקרא קרן ולא
 נקרא שופר התיבון הרי של יעל הרי אינו קרוי לא קרן ולא שופר. מאי כדון כהיא דאמר רבי לוי
 שנייא היא שאין קטגור נעשה סנגור:

הלכה ג מתני' שופר של ראש השנה של יעל פשוט ופיו מצפה זהב ושתי חצוצרות מן הצדדין
 שופר מאריך וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשופר:

גמ' אמר רבי יונה כדי שיפשוטו לבם בתשובה. פיו מצפה זהב. צפהו זהב מכפנים פסול מבחוץ כשר.
 צפהו מקום הנחת פיו או שהיה קולו עבה מחמת הצפוי פסול אמר רבי יוסה הדא אמרה פשוטה
 ששמע מקצתה מן המתעסק לא יצא. והיי דא אמרה תקע בראשונה ומשך בשנייה בשתים

[דף ט"ז ע"ב]

אין בידו אלא אחת. ר' אבא בר זמינא בשם ר' זעירא אפלו אחת אין בידו. למה ראשה גבי סופה מצטרף וסופה גבי ראשה מצטרף. לא ראשה אית לה סוף ולא סופה אית לה ראש:

הלכה ד מתני' ובתעניות של זכרים כפופין ופיו מצפה כספ ושתו חצוצרות באמצע שופר מקצר וחצוצרות מאריכות שמוצות היום בחצוצרות:

גמ' אמר רבי יונה כדי שיכופו את לבם בתפלה קומי רבי יהושע בן לוי תקעין בתעניתא. רבי יוסה בעי: ויתקעין קומי בחצוצרתא. ולא שמיע דתני חצוצרות במקדש אין חצוצרות בגבולין. ויתפללו לפני עשרים וארבע פהדא ר' יוחנן מתפלל בתשעה באב עשרים וארבע ומפקד לתלמידיו לא תילפון מיני הדין עובדה דצריכה ליה אכל הוא תענית ציבור הוא. ר' יוסה בשם ר' יהושע בן לוי אינו תענית ציבור ר' יונה ר' יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי אכל הוא אינו תענית ציבור. אמר ר' זעירא מלתיה דר' יוחנן אמר יהיד בתשעה באב מתפלל ארבע. לא אמר אלא ארבע הא עשרים וארבע לא:

הלכה ה מתני' שנה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות ר' יהודה אומר בראש השנה תוקעין בשל זכרים וביובל בשל יעלים:

גמ' אני ה' אלהיכם אלו המלכיות זכרון תרועה אלו הזכרונות שופר תרועה אלו השופרות עד דדון ראש השנה. יובל – והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביום הכפרים" (ויקרא כה, ט). שאין תלמוד לומר בחדש השביעי מה תלמוד לומר בחדש השביעי אלא כל מה שאת עושה בראש השנה הני עושה בעשור לחדש מה באן מלכיות זכרונות ושופרות אף באן מלכיות זכרונות ושופרות. מניין שהיא פשוטה לפנייה תלמוד לומר והעברת שופר ומנין שהיא פשוטה לאתריה תלמוד לומר תעבירו שופר עד דדון יובל. ראש השנה והעברת שופר תרועה בעשור לחדש ביום הכפרים שאין תלמוד לומר בחדש השביעי מה תלמוד לומר בחדש השביעי אלא מה שאת עושה בחדש השביעי בעשור לחדש מה באן תוקע ומריע ותקע אף באן תוקע ומריע ותקע. מניין שהן שלש על שלש שלש תלמוד לומר יום תרועה זכרון תרועה שופר תרועה עד דדון בר' עקיבה. בר' ישמעאל תני ר' ישמעאל ותקעתם תרועה ותקעתם תרועה שנית תרועה ותקעו למעניהם.

[דף י"ז ע"א]

אין תימר היא תקיעה היא תרועה והכתיב "ובהקהיל את הקהל לתקעו ולא תריעו" (במדבר י, ז).
 יוכל היא אף על פי שלא השמיטו אף על פי שלא תקעו בשופר. או יכול אף על פי שלא שלחו עבדים
 לתלמוד לומר היא דברי ר' יודה ר' יוסה אומר יוכל אף על פי שלא השמיטו אף על פי שלא שלחו
 עבדים. או יכול אף על פי שלא תקעו בשופר לתלמוד לומר הוא אומר רבי יוסה מאחר שהכתוב תולה
 אותה לענין תקיעת שופר וכתוב אחד תולה אותה לענין שלוח עבדים. מפני מה אני אומר יוכל שלא
 בשלוח עבדים שאפשר ליוכל בלא שלוח עבדים אבל אי אפשר ליוכל שלא בתקיעת שופר. דבר אחר
 תקיעת שופר תלויה בבית דין ושלוח עבדים תלוי בכל אדם ואתייה בהיא דאמר רבי שמואל בר רב
 יצחק "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל" (שמות ו, יג). על מה צום? על פרשת שלוח
 עבדים. ואתייה בהיא דאמר רבי הילא לא נענשו ישראל אלא על פרשת שלוח עבדים הדין הוא
 דכתיב "מקין שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי" (ירמיהו לד, יד) וגו'. תני בשם רבי נחמיה
 "היתה באגרות סוחר מפרחק תביא להמה" (משלי לא, יד). דברי תורה עניים במקומן ועשירים
 במקום אחר אומר רבי יוחנן זו דברי רבי יודא ורבי יסא אבל דברי חכמים קדוש בית דין ותקיעת
 שופר והשמיט כספים משמיטין ניהא קדוש בית דין ותקיעת שופר השמיט כספים לא בסוף הן
 משמיטין. רבי זעיריה שמע לה מן הדא: "ויאמר אלי אל תירא דניאל כי מן היום הראשון אשר נתת
 את לבך להקין ולהתענות לפני אלהיה נשמעו דבריך" (דניאל י, יב). אומר רבי יוחנן טעמיה דרבי
 יהודה כדי ליתן את המצוי על המצוי ואת שאינו מצוי על שאינו מצוי:

הלכה ו מתני' – שופר שנסדק ודבקו פסול דבק שבגרי שופרות פסול נקב וסתמו אם עכב את
התקיעה פסול ואם לאו בשר:

גמ' – למי נצרכה לר' נתן דבק שבגרי שופרות פסול

[דף י"ז ע"ב]

עוד היא דר' נתן נקב וסתמו. ר' הויה בשם ר' יוחנן דר' נתן היא דתני נקב וסתמו בין במינו בין
 שלא במינו אם היה מעכב את התקיעה פסול אם לאו בשר ר' נתן אומר במינו בשר שלא במינו
 פסול. ר' הויה בשם ר' יוחנן ביני מתניתין אם היה מעכבת את התקיעה פסול ואם לאו בשר ר' אבא
 בר זמינא בשם ר' זעיריה והוא שסתמו אבל אם לא סתמו בשר שפול הקולות בשרין בשופר. ר' יעקב
 בר אחא אומר אבא בר בא שאל לר' שופר קדוה מהו אומר לו בזה תוקעין בעייני טב:

הלכה ז מתני' – התוקע לתוף הכור או לתוף הדות או לתוף הפתם אם קול שופר שמע יצא אם קול הקרה שמע לא יצא וכן מי שהיה עובר אחריו בית הכנסת או שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגלה אם כן לבו יצא ואם לאו לא יצא אף על פי שנה שמע וזה שמע זה כן לבו וזה לא כן לבו:

גמ' אמר רבי יוסי בן חנינה לא אמר אלא וכן מי שהיה עובר הא אם עמד חוקה כן. נתן שופר בתוף שופר ותקע אם קול הפנימי שמע יצא אם קול היצון שמע לא יצא. ר' אבינא בעי הפכו מהו נישמענה מן הדא גרדו מבפנים פסול מבחוץ בשר לא אמר אלא גרדו הא אם הפכו פסול. מה בין זה לזה זה בפל חללו וזה לא בפל חללו:

הלכה ח מתני' – "והיה באשר ירים משה ידו ונבר ישראל" (שמות יז, יא) וגו', וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שזכרות מלחמה אלא כל זמן שהיו ישראל מסתכלין בלפי מעלן ומכניזין לכן לאכיהן שבשמים הן מתגברין ואם לאו הנה נופלין:

גמ' רבי יהושע בן לוי אמר עמלק בושפן היה מה היה עושה הנה מעמיד בני אדם ביום גינוקיא שלו לומר לא במהרה אדם נופל ביום גינוקיא שלו. מה עשה משה עררב את המולות הדא הוא דכתיב (חבקוק ג, יא): "שמש ירח עמד זבלה" וגו'. וכתיב (שם ג, י): "נתן תהום קולו רום ידיהו נשא" מ"רום ידיהו נשא" –

[דף י"ח ע"א]

"נתן תהום קולו". שמואל אמר: "וצבא תנתן על התמיד בפשע" (דניאל ח, יב) – בפשעה של תורה. "ותשלך אמת ארצה", אומתי שישאל משליכין דברי תורה לארץ הפלכות העפונים הואת גזרת ומצלחת, מאי טעמא? "ותשלך אמת ארצה ועשתה והצליחה", ואין אמת אלא תורה, הוה מה דאת אמר: "אמת קנה ואל תמכר חכמה ומוסר ובינה" (משלי כג, כג). אמר רבי יודה בר פזי: "ונח ישראל טוב אויב ירדפו" (הושע ג, ג), ואין טוב אלא תורה הוה מה דאת אמר "כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזבו" (משלי ד, ב):

הלכה ט מתני' – פיוצא בו "ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אתו על נס" (במדבר כא, ח) וגו'. וכי נחש ממית ומחיה אלא כל זמן שישאל מסתכלין בלפי מעלן ומשעדין את לכן לאכיהן שבשמים היו מתרפאין ואם לאו היו נמוקין:

גמ' אמר רבי יבא בארבעה מקומות נאמר עשה לך בשלשה פירש ואחד לא פירש "עשה לך תבת עצי גפר" (בראשית ו, יד), "עשה לך שתי תוצרות פסח" (במדבר י, ב), "עשה לך חרבות צרים" (יהושע ה, ב). "עשה לך שרף" (במדבר כא, ח) לא פירש. אמר משה עקרה לא נחש הוא. לפיכך "ויעש משה נחש נחשת" (במדבר כא, ט). מיכן היה רבי מאיר דורש שמות. חד בר נש הוה שמייה פידור אמר לון רבי מאיר הובא לכון מיניה. בר נש ביש הוא "כי דור תהפכת המד" (דברים לב, כ). ר' לוי בשם ר' חמא בר חנינא והיה הנשוי אין פתיב פאן אלא כל הנשוי אפלו נשיכת פלב אפלו נשיכת נחש. ולא דמניא נשיכת פלב וראה נשיכה נחש והביט. ר' יודה גזריא בשם ר' אחא נשיכת פלב שאינו ממינו וראה נשיכת נחש שהוא ממינו והביט ורבנן אמר נשיכת פלב שאינו מחלחל וראה נשיכת נחש שהוא מחלחל והביט:

הלכה י מתני' חרש שומט וקטן אינו מוציא את הרבים ידי חובתן זה הכלל כל שאינו חיב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן:

גמ' תני אכל אמרו אשה מברכת לבעלה עבד לרבו קטן לאכיל ניחא אשה מברכת לבעלה עבד לרבו. קטן לאכיל לא בן אמר רבי אחא בשם ר' יוסה בר נחריי כל שאמרו בקטן כדי להנכו. תיפתר בעונה אחריהן. כדי דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרים אותו. ועונה אחריהם מה שהם אומרים ותהא לו מארה. תבוא מארה לכן עשרים שצריד לכן עשר:

פרק רביעי

הלכה א מתני' יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא בפדינה משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין אלא בבינה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין:

[דף י"ח ע"ב]

גמ' ר' אבא בר פפא אמר רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש הוון יתיבון מקשי אמרין תנינן יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא בפדינה אין דבר תורה הוא אף בנבילין ידחה אין לית הוא דבר תורה אף במקדש לא ידחה עבר פהנא אמרין הא גכרא רבה דנישאל ליה. אתון שאלון ליה אמר לון פתוב אחד אומר יום תרועה וכתוב אחד אומר וקרן תרועה

הא ביצד בשעיה שהוא חל בחול יום תרועה בשעיה שהוא חל בשבת וזרון תרועה מזכירין אכל לא תוקעין. ר' זעירה מפקד להבריאי עילוי ושמעין קליה דרבי לוי דרש. דלית איפשר דהוא מפיק פרשתיה דלא אילפן. ועל ואמר קומיהון פתיב אחד אומר יום תרועה וכתוב אחד אומר זרון תרועה הא ביצד בשעיה שהוא חל בחול יום תרועה בשעיה שהוא חל בשבת וזרון תרועה מזכירין אכל לא תוקעין. מעתה אף במקדש לא ידחה תנא באחד לחדש. מעתה אפלו במקום שהן יודעין שהוא באחד לחדש ידחה. תני רבי שמעון בר יוחאי והקרבנות במקום שהקרבנות קרבין. אמרין הבריאי קומי ר' יונה והכתוב והעברת שופר תרועה בחדש השביעי וגו' אמר לון זו את מעביר בארצכם היא אהרת לא. אמרין ליה או נאמר זו אתם מעבירין בארצכם היא אהרת בין בארץ בין בחוץ לארץ. אמר רבי יונה אילו הוה פתיב תעבירו שופר בארצכם הייתי אומר פאן מעט ובמקום אחר ריבה אלא בכל ארצכם פאן ריבה ובמקום אחר מעט:

הלכה ב מתני' ועוד זאת היתה ירושלם יתרה על יבנה שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא תוקעין בה וביבנה לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד:

גמ' והן שיהו כל הדרכים האלו בה. רואה ואינו שומעה כגון ירושלם מלמעלן ועיר מלמטן ושומעת ואינו רואה החר מפסיק. רואה ושומעת ואינה יכולה לבא

[דף י"ט ע"א]

הוין לתחום רואה ושומעת וקרובה ואינה יכולה לבוא הנחל מפסיק. ר' יונה בעי היתה יכולה לבוא בערויבין היה מה דאת אמר בירושלם שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא תוקעין בה ואמר אף ביבנה כן. ירושלם דבר תורה והעירות הסמוכות לה דבר תורה ורפן יחנן כן זכאי מתקין על דבר תורה ויבנה מדבריהן והעירות הסמוכות לה מדבריהן ורפן יחנן כן זכאי מתקין על דבריהן ויש תקנה אחר התקנה. רבי סימון בשם רבי יהושע כן לוי יצאו בית דין ממקום ולא היו תוקעין רבי יוסה בעא קומי רבי סימון אפלו מכות לבית אפלו מטריקלון לקיטון אמר ליה כי רבי עד פאן שמעתי:

הלכה ג משונה בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד משהרב בית המקדש התקין ריב"ז שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש ושיהא יום הנף כולו אסור:

גמ' כתיב: "ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים" (ויקרא כג, טו), אית תני תני בשמחת שלמים הכתוב מדבר אית תני תני בשמחת הלולב הכתוב מדבר מאן דאמר בשמחת שלמים הכתוב מדבר

מַסַּכַת בָּלַיִם בְּתָרָא פְּרָק רַבִּיעִי

א. תּפִּלָּה, אִימְתִי מְקַבֶּלֶת טְמֵאָה? מִשְׁתַּגְּמַר מְלֹאכְתָּהּ. קִצְעָה, אָף עַל פִּי שֶׁהוּא עֵתִיד לִתֵּן בָּהּ אֶת הַרְצוּעָה - טְמֵאָה. וּמֵאִימְתִי טְהַרְתָּה? שֶׁל יָד - מִשְׁיֵתִיר מִשְׁלֵש רֹחוֹת. וְשֶׁל רֵאשׁ - מִשְׁיֵתִיר שֶׁלֵּשׁ רֹחוֹת וּבֵין קִצְיָה לְחִכְרָתָהּ. כִּיִּס בְּתוֹךְ כִּיִּס שְׁנֵי טְמֵא אֶחָד מֵהֶם בְּמִשְׁקָה - הוּא טְמֵא וְחִכְרו טְהוֹר. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהִיו שְׁנֵיהֶן שְׂוִין. אָבֵל אִם הָיָה חִיצוֹן עַל הַפְּנִימִי, נְטֵמָא פְּנִימִי - נְטֵמָא חִיצוֹן. נְטֵמָא חִיצוֹן - לֹא נְטֵמָא פְּנִימִי. בְּמָה דְבָרִים אֲמוּרִים? בְּמִשְׁקָה, אָבֵל בְּשֶׁרֶץ - שְׁנֵיהֶן שְׂוִין. אָמַר רַבִּי נִתָּן: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְחַכְמַיִם עַל צָרוֹר הַמְעוֹת שֶׁהוּא טְהוֹר, עַל מָה נִחְלְקוּ? עַל צָרוֹר הַמְרַגְלִיּוֹת, שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטֵמָא, וְחַכְמַיִם מְטֵהֲרִין. צָרוֹר הַמְרַגְלִיּוֹת, תּוֹכָה - טְמֵא, פְּשׁוּטוֹ - טְהוֹר. מְטֵמָא וּמְטֵהַר, אָפְלו עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּיּוֹם. עוֹר שֶׁעֲשָׂאוּ לְהִיּוֹת נוֹתְנוֹ עַל לְבוֹ, בִּשְׁעַת הַקְּצִיר, מִפְּנֵי הַשְּׂרָב, אִם יֵשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טְמֵא. וְאִם לֹא - טְהוֹר. לְעַקְבוֹ וּלְפָרְסוֹ, אִם חוֹפֶה אֶת רַב הַרְגֵל - טְמֵא. וְאִם לֹא - טְהוֹר.

ב. סַנְדָל שֶׁל קֶשׁ, רַבִּי עֲקִיבָה מְטֵמָא. וְהָאִשָּׁה חוֹלְצַת בּוֹ וּיּוֹצֵאִין בּוֹ בְּשִׁבְתָּהּ, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ. סַנְדָל שֶׁנִּפְסַק שְׁתֵּי אֲזַנָּיו, אוֹ שְׁתֵּי תַרְסִיּוֹתָיו, אוֹ שְׁנֵטְל כָּל הַכֶּף שְׁלוֹ - טְהוֹר. נִפְסְקָה אַחַת מֵאֲזַנּוֹ אוֹ אַחַת מִתַּרְסִיּוֹתָיו, אוֹ שִׁפְרָשָׁה מִמֶּנּוּ רַב הַכֶּף שְׁלוֹ - טְמֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַפְּנִימִית - טְמֵא. הַחִיצוֹנָה - טְהוֹר. סַנְדָל שֶׁנִּפְחַת, וּמְקַבֵּל אֶת רַב הַרְגֵל, מִנְעַל שֶׁנִּפְרַם וְחוֹפֶה אֶת רַב הַרְגֵל, וְנִתְפָּסְקוּ רְצוּעוֹתָיו אוֹ שְׁנֵטְלוּ הָאוֹנְטִילִיס שְׁלוֹ - טְמֵא. נִפְחַת וְאִינוּ מְקַבֵּל אֶת רַב הַרְגֵל, נִפְרַם וְאִינוּ חוֹפֶה אֶת רַב הַרְגֵל, וְנִתְפָּסְקוּ אֲזַנָּיו - טְהוֹר. מִנְעַל שֶׁעַל הָאִימוּם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטֵהַר וְחַכְמַיִם מְטֵמָאִין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁזוּרִי: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְחַכְמַיִם עַל מִנְעַל שֶׁעַל

הָאִימוּם שֶׁהוּא טְהוֹר, עַל מָה נִחְלְקוּ? עַל שְׁנֵטְל מִן הָאִימוּם, שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטֵהַר וְחַכְמַיִם מְטֵמָאִין, מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה נִנְעֶלֶת בּוֹ, וּמְחִזְרִתּוֹ לְאִימוּם.

ג. עוֹר הַחֲמוֹר¹, וְעוֹר הַחֲמֹר², וְעוֹר הַכֶּתֶף³, וְעוֹר הַרּוּפָא, וְעוֹר הַלֵּב שֶׁל קֶטָן, וְעוֹר שֶׁהִבְנֹת טוֹת עָלֶיהָ, אִם יֵשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טְמֵא. וְאִם לֹא - טְהוֹר. עוֹר הַשְּׂטִיחַ, וְעוֹר הָעֲרִיסָה, וְעוֹר הַקְּטָבְלִיא, וְעוֹר הַכֶּר, וְעוֹר הַפֶּסֶת, אָף עַל פִּי שְׂאִין בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טְמֵא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם יֵשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה - טְמֵא. וְאִם לֹא - טְהוֹר, שְׂאִין עוֹר טְמֵא פְּחוֹת מִחֲמִשָּׁה עַל חֲמִשָּׁה. עוֹר שֶׁעֲשָׂאוּ לְתַכְרִיף⁴, אָפְלו כָּל שֶׁהוּא - טְמֵא. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל עַבִּי אַרְגָּמָן, וְעַל עַבִּי תַכְרִיף אַרְגָּמָן שֶׁהֵן טְמֵאִין טְמֵא-מַת, עַל מָה נִחְלְקוּ? עַל עַבִּי כְּסוֹת וְעַל תַּכְרִיף כְּסוֹת, שְׁבִית שְׁמַאי מְטֵמָאִין מְדַרְס. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: טְמֵא טְמֵא-מַת. תַּכְרִיף אַרְגָּמָן, תּוֹכוֹ - טְמֵא. פְּשׁוּטוֹ - טְהוֹר. מְטֵמָא וּמְטֵהַר אָפְלו עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּיּוֹם. עַבִּי הַצֶּמֶר וְאוֹיֶרְטִין⁵ הַבָּאִין מִמְּדִינַת הַיָּם, אָף עַל פִּי שֶׁהֵן בָּאִין בְּמַדְבָּה - טְמֵאִין.

ד. הַשְּׂדֵה וְהַתְּבָה וְהַמְגֵדֵל שֶׁל עֵצִים וְשֶׁל גָּמִי; רַבִּי מְטֵמָא וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה מְטֵהַר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסֵּיא אוֹמֵר: אֲצַבֵּעַ שֶׁהוּא עֵתִיד לְקַצְעָה וְלִטּוֹל זְנָבָה - טְהוֹרָה.

¹ שְׁמִנְחִין תַּחַת מִשָּׂא הַחֲמוֹר.

² הַמּוֹלִיף אֶת הַחֲמוֹר.

³ אוֹמְנֵי פְּשֵׁתָן.

⁴ לְכַרְףּ בּוֹ דְבַר.

⁵ בָּלַיִם גְּדוֹלִים שְׁמוֹלִיכִין בְּתוֹכָן סְחוּרָה עַל הַסְּפִינָה - טְמֵאִין, הוֹאִיל וְאִין לָהֶם שׂוּלָיִם.

⁶ הַגֵּרָא גֵרָם - עוֹר.

וּכְלֵן שֶׁהֵן מְחַסְרִין לְשֵׁלֵק, לְמַתַּח וּלְגַבֵּב – טְהוּרִין. מְחַסְרִין סִיכָה – טְמֵאִין. מְחַצְלָת, בֵּין בֵּית הַגֶּנֶב וּבֵין בֵּית הַגְּזוּלָן – מְחַשְׁבָּה טְמֵאָה, מְפַנֵּי שֶׁהַבְּעָלִים מְתִיאֲשִׁין מִמֶּנָּה. חֲפוּי בֵּית הַלְּגִינִין וּבֵית הַכּוֹסוֹת, אֵף עַל פִּי שֵׁישׁ בּוֹ חֲמֶשֶׁה עַל חֲמֶשֶׁה – טְהוּר, שְׂאִינוֹ אֵלָא חֲפוּי, וּמִשׁוּם חֲבוּרֵי כְּלָיִם – טְמֵא. עוֹר שְׂבִפְנֵי הַחֲמוֹר, אֵף עַל פִּי שֵׁישׁ בּוֹ חֲמֶשֶׁה עַל חֲמֶשֶׁה – טְהוּר, שְׂאִינוֹ אֵלָא חֲפוּי. הַכֶּסֶת שְׁלוֹ – טְהוּרָה. הֵיתָה תְּפוּרָה לְאַכְפֵּי – טְמֵאָה. וּמְקַבְּלַת כָּל שֶׁהוּא – טְמֵאָה. הַעוֹשֶׂה פְּסִיקָא לְשִׁפְרִי, וּלְלָב, וּלְצַדִּי בַּהֲמָה – טְהוּרָה. לְתַחַת כְּרֶסוֹ שֶׁל חֲמוֹר – טְמֵאָה. שִׁירֵי פְּסִיקָא – אַרְבַּעַה טְפָחִים, כְּדֵי לְתַן תַּחַת כְּרֶסוֹ שֶׁל חֲמוֹר. הַעוֹשֶׂה פְּסִיקָא כָּל שֶׁהוּא, לְחֹזֵק בַּהּ שִׁקִּין וּמְרַצְפוּיִן – טְהוּרָה. לְהֵלֶךְ בַּהּ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם – טְמֵאָה. כָּל הַגְּדוּלוֹת⁷ בְּאָדָם – טְהוּרִין, חוּץ מִשֵּׁל שִׁק וְשֵׁל בְּגָד. וּבַבְּהֵמָה – בָּלֵן טְהוּרִין. הַקָּלַע שְׂבִית קָבוּל שְׁלָה שֶׁל מִשׁוּחֹת; רַבִּי דוֹסָא בֶּן הֶרְכִּינֵס מְטַהֵר, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: שְׁלֵשׁ – טְמֵאָה. וְשֵׁתִים – טְהוּרָה. נִפְסָקָה אֲמֻצְעִית – טְמֵאָה. וְהַחִיצוּנָה – טְהוּרָה. נִשְׁתִּיר בַּהּ טְפַח – טְמֵאָה. נִפְסַק בֵּית הַפְּקוּעַ שְׁלָה – טְמֵאָה. כָּל הַחוּצוֹלוֹת, בֵּין שֵׁל שְׁעָם, וּבֵין שֵׁל שִׁק, וּבֵין שֵׁל צִפִּירָה; רַבִּי דוֹסָא בֶּן הֶרְכִּינֵס אוֹמֵר: טְמֵא-מֵת. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: טְמֵא מְדָרַס.

מִסְכַּת כְּלָיִם בְּתֵרָא פְּרָק חֲמִישִׁי

א. חֲלוּק שֶׁל בַּד, מְאִימֵתִי מְקַבֵּל טְמֵאָה? מִשְׁתַּגְּמֵר מְלֹאכְתָּהּ. וְאִיזוֹ הִיא גְּמֵר מְלֹאכְתָּהּ? מְשִׁיפְתַּח אֶת פִּיהָ. הַגְּדוּל לְפִי גְּדוּלוֹ, וְהַקָּטָן לְפִי קָטְנוֹ. וּמְאִימֵתִי טְהוּרָתוֹ? מְשַׁבְּלָה, וְאִינוֹ מְשַׁמֵּשׁ מְעִין מְלֹאכְתּוֹ. בְּלָה וּנְשִׁתִּיר בּוֹ רַבּוֹ מִלְּמַעְלָה – טְמֵא. רַבּוֹ מִלְּמַטָּה – טְהוּר. וְאִם נִקְרַע מִבֵּית פִּי – טְהוּר. חֲלוּק שֶׁל עוֹר, מְאִימֵתִי מְקַבֵּל טְמֵאָה? מִשְׁתַּגְּמֵר מְלֹאכְתּוֹ. אִיזוּהִי גְּמֵר

מְלֹאכְתּוֹ? מְשִׁיפְתַּח אֶת פִּי. הַגְּדוּל לְפִי גְּדוּלוֹ, וְהַקָּטָן לְפִי קָטְנוֹ. וּמְאִימֵתִי טְהוּרָתוֹ? מְשַׁבְּלָה וְאִינוֹ מְשַׁמֵּשׁ מְעִין מְלֹאכְתּוֹ. בְּלָה, וּנְשִׁתִּיר בּוֹ רַבּוֹ, מִלְּמַעְלָה – טְמֵא. רַבּוֹ מִלְּמַטָּה – טְהוּר. וְאִם נִקְרַע מִבֵּית פִּי טְהוּר. הַעוֹשֶׂה לְתַכְרִיף, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא – טְמֵאָה. הַעוֹשֶׂה חֲלוּק מִן הַלְּבָד, אִם יֵשׁ בּוֹ שְׁלֶשֶׁה עַל שְׁלֶשֶׁה – טְמֵא. וְאִם לֹא – טְהוּר, שְׂאִין בְּלְבָדִין פְּחוֹת מִשְׁלֶשֶׁה עַל שְׁלֶשֶׁה. חֲלוּק שֶׁל לְבָד שְׂבִלָה, אִם מְשַׁמֵּשׁ מְעִין מְלֹאכְתּוֹ רֵאשׁוֹנָה – טְמֵא. וְאִם לֹא – טְהוּר. הַעוֹשֶׂה מְעַטְפֵת מִן הַלְּבָד אֵינָה מְקַבְּלַת טְמֵאָה, עַד שֶׁתִּגְמַר מְלֹאכְתָּהּ. כְּלֵתָה, אִם יֵשׁ בָּהּ שְׁלֶשֶׁה עַל שְׁלֶשֶׁה – טְמֵאָה. וְאִם לֹא – טְהוּרָה.

ב. כֶּף שֶׁל עוֹר, שֶׁהַתְּקִינָה לְחִגּוּר בַּהּ אֶת מְתַנּוּי – טְמֵאָה. כֶּף שֶׁל סִיב, שֶׁהַתְּקִינָה לְחִגּוּר בַּהּ אֶת מְתַנּוּי – טְהוּרָה. שְׁתֵּי כַפִּין שֶׁל סִיב, שֶׁתְּפָרֵן זוֹ בְּזוֹ, וְהַתְּקִינָה לְחִגּוּר בָּהֶן אֶת מְתַנּוּי – טְמֵאוֹת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שָׂאֵל יוֹנָתָן בֶּן חֶרְסָא אִישׁ גְּנוּסָר לְפָנָי זְקָנִים בְּיַבְנָה: שְׁנֵי כַפִּין שֶׁל סִיב שֶׁתְּפָרֵן זוֹ בְּזוֹ וְהַתְּקִינָה לְחִגּוּר בָּהֶן אֶת מְתַנּוּי, מַה הֵן? אָמְרוּ לוֹ: טְמֵאוֹת. נִקּוּרֵי רֹטֵב בְּאַבְיָהֶן, מַה הֵן? אָמְרוּ לוֹ: אֲפִלּוּ כָּל הַדְּקָל כָּלוּ – אֶסוּר. מוֹתֵר הַפִּיפְיּוֹרוֹת⁸ כִּמָּה הֵן? אָמְרוּ לוֹ: עַד מְקוֹם שֶׁהַחֹדֶשׁ יָכוֹל לְהֵלֵךְ כָּל אוֹתָהּ שָׁנָה. הַעוֹשֶׂה חִגּוּר מְצַדוֹ שֶׁל בְּגָד, וּמְצַדוֹ שֶׁל סְדִין; בֵּית שְׂמַאי מְטַמְּאִין, וּבֵית הֵלֵל מְטַהֲרִין, עַד שִׁימוּל⁹. מְאֻמְצְעִיתוֹ שֶׁל בְּגָד וּמְאֻמְצְעִיתוֹ שֶׁל סְדִין, וּמֵל מְרוּחַ אַחַת; בֵּית שְׂמַאי מְטַמְּאִין וּבֵית הֵלֵל מְטַהֲרִין, עַד שִׁימוּל מְצַדוֹ הַשְּׁנַיִ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׂמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הַעוֹשֶׂה חִגּוּר מְאֻמְצְעִיתוֹ שֶׁל בְּגָד וּמְאֻמְצְעִיתוֹ שֶׁל סְדִין,

⁸ עֲצִים הַתְּקוּעִים בְּאַרְצֵי יְמֻדָּה עֲלֵיהֶם אֶת

הַגְּפִין.

⁹ שִׁינְעֶשֶׂה אֵימָרָא גַם מְצַדוֹ הַשְּׁנַיִ.

⁷ מְקוּלְעִין, וְהוּא אַרְיָו.

חבּוּרֵי שְׁבִיט - טְמֵאִין. וְהִרְצוּעוֹת שְׁבוּ, תְּפוּרוֹת - חבּוּר. קְשׁוּרוֹת - אֵינָן חבּוּר. אַחֲרִים אוֹמְרִים: שְׁבִיכָה שֶׁל זָקֵנָה שְׁנֹקְרַע, וּנְתִנָּה עַל הַכֶּסֶּא, וּבִשְׂרָה נוֹגַע בַּכֶּסֶּא - טְהוּרָה. וְאִם לֹא - טְמֵאָה. שְׂרִי פְּסִיקָא - כְּדֵי לְחַגּוֹר עַל מְתִנְיָה שֶׁל קְטֵנָה. שְׂרִי הַקֶּלֶקֶן וּפּוּזְמֵאוֹת - כְּדֵי לְכַרֵּךְ עַל אֶצְבַּע קְטֵנָה.

מִסְכַּת כְּלִים בְּתַרָּא פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. הַמְשָׁנָה בְּכִלֵי עוֹר, מִן הַפְּשוּט לַפְּשוּט - טְמֵא. מִן הַפְּשוּט לְקַבּוּל, מִן הַקַּבּוּל לַפְּשוּט, מִן הַקַּבּוּל לְקַבּוּל - טְהוּר. וּבִבְגָד - הַכֹּל טְמֵא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲבָרֵי הָיוּ אוֹמְרִים: הַשֶּׁק, וְהַעוֹר, וְהַמַּפָּץ, שֶׁטְלֵאָן זֶה עַל זֶה - לֹא בְּטֵלוּ זֶה אֶת זֶה. הַשֶּׁק, וְהַעוֹר, וְהַמַּפָּץ שְׁנֹקְרַעוּ, אִם נוֹתְנִין עַל הַכֶּסֶּא, וּבִשְׂרוּ נוֹגַע בַּכֶּסֶּא - טְהוּר, וְאִם לֹא - טְמֵא. הַשֶּׁק, וְהַעוֹר, וְהַמַּפָּץ, שֶׁזָּרְקָן לְאַשְׁפָּה - טְמֵאִין. מְטִילֵת שֶׁטְלֵאָה עַל הַקֶּפֶה - צְרִיכָה מִחֲשֶׁבָה אַחֵר פְּרִישְׁתָּהּ. טְלִית שֶׁל עֲנִי שֶׁבִלְתָּהּ, אִם הָיוּ רַב שִׁפְתוֹתֶיהָ קִימוֹת, אֶף-עַל-פִּי שְׂאִין בָּהּ שֶׁלֶשׁ עַל שֶׁלֶשׁ - טְמֵאָה. אִין רַב שִׁפְתוֹתֶיהָ קִימוֹת, אִם יֵשׁ בָּהּ שֶׁלֶשׁ עַל שֶׁלֶשׁ - טְמֵאָה, וְאִם לֹא - טְהוּרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, אִם יֵשׁ בָּהּ שֶׁלֶשׁ עַל שֶׁלֶשׁ - טְמֵאָה. וְאִם לֹא - טְהוּרָה. הָיוּ דְבָרוּלִין¹⁰ יוֹצְאִין הֵימְנָה, כֹּל שֶׁכִּנְגַד הַשֶּׁפֶה - חבּוּר. וְכֹל שְׂאִינוּ כִּנְגַד הַשֶּׁפֶה - אֵינּוּ חבּוּר.

ב. הַחֲמַת שִׁפְחָתָה הִכְהֵן לְהִיּוֹת רוּדָה בָּהּ כִּכְר תְּרוּמָה - טְהוּרָה. עוֹר שֶׁעָשָׂאוּ לְשִׁלְחֵן, לְהִיּוֹת אוֹכַל עֲלוּי - טְמֵא, וְשַׁעוּרוֹ בְּטַפַּח. בֵּית יָד וְחַפְתּוֹ שֶׁל חֲלוּק - הָרִי אֵלּוּ נִמְדָּדִין כְּפּוּלִין. זֶה הַכֶּלֶל, הַבָּא כְּפּוּל - נִמְדָּד כְּפּוּל. הַבָּא פְּשוּט - נִמְדָּד פְּשוּט. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: [וְכִי בְּאִיזָה מְדָרְס נִגַּע זֶה? מוֹדָה רַבִּי

וּמַל מְרוּחַ אַחַת - שֶׁהוּא טְהוּר, עַד שִׁימוּל מְצַדוֹ הַשְּׁנִי, עַל מַה נִּחְלַקוּ? עַל הַעוֹשֶׂה חֲגוּר מְצַדוֹ שֶׁל בְּגָד וּמְצַדוֹ שֶׁל סִדִּין, שְׁבִית שְׂמָאֵי מְטֵמְאִין וּבֵית הַלֵּל מְטֵהֲרִין, עַד שְׁעָה שִׁימוּל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: חֲגוּר שֶׁבִלוּ צְדָדִיו וְאִמְצָעִיתוֹ קִימַת - טְמֵא מִשׁוּם שְׂרִי חֲגוּר. שְׁפָה שֶׁפָּרְשָׂה מִן הַבְּגָד, וְהַתְּקִינָה לְחַגּוֹר בָּהּ מְתִנְיוֹ - טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּגִלְגִּלִּין.

ג. טְלִית שֶׁהִתְחִיל בָּהּ לְקְרוֹעַ, עַד שֶׁלֹּא נִקְרַע רַבָּה, הַנוֹגַע אֶפְלוּ בַּמַּפָּרֵשׁ מִכָּאָן וּמִכָּאָן - חבּוּר. מִשְׁנֹקְרַע רַבָּה, הַנוֹגַע אֶפְלוּ בַּמַּחֲבֵר - אֵינּוּ חבּוּר. אֵלּוּ הֵן הָעֵבִין וְאֵלּוּ הֵן הַדְּקִין: כְּגוֹן הַבּוֹרְצִין, וְהַבְּרַתְצִים, וְהַפְּמִלְאוֹת, וְהַחֲמִילוֹת, וְהַלְּבָדִים, וְהַסְּגוּסִין - אֵלּוּ הֵן הָעֵבִים. הַשִּׁירְאִין, וְהַסְּרִיקִים, וְהַכֶּלֶף, וְהַפִּילוּן שֶׁל רֹאשׁ - הֵן הַרְּכִין - אִין בָּהֶן מִשׁוּם שֶׁלֶשׁ עַל שֶׁלֶשׁ, אֲבָל יֵשׁ בָּהֶן מִשׁוּם שֶׁלֶשָׁה עַל שֶׁלֶשָׁה. הַעוֹשֶׂה חֲלוּק מִן הַמְּשֻׁמֵּר, אִם יֵשׁ בָּהּ שֶׁלֶשָׁה עַל שֶׁלֶשָׁה - טְמֵא. אִם לֹא - טְהוּר. מְשֻׁמֵּר שֶׁל יַיִן שֶׁבִלְתָּהּ, אִם מְשֻׁמֵּשׁת מֵעִין מְלֹאכְתָּהּ - טְמֵאָה. וְאִם לֹא - טְהוּרָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: שֶׁל שֶׁק וְשֶׁל בְּגָד - שַׁעוּרָה בְּשִׁמְרִים. שֶׁל שַׁעַם וְשֶׁל צְפִירָה וְשֶׁל חֲבָלִים - שַׁעוּרֵן בְּרַמוּנִים.

ד. מִשְׁפָּךְ שֶׁל גִּתוֹת, אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא עֲשׂוּי כְּכַבְרָה - טְמֵא. חוּט שֶׁפָּרַשׁ מִן הַבְּגָד, אֶפְלוּ מֵאָה אֵמָה - כֹּלוּ חבּוּר אֶחָד. וְזֶה שֶׁהוּא תוֹפֵר בּוֹ, כֹּל שֶׁהוּא צָרֵף הַתְּפִירָה - חבּוּר. וְכֹל שְׂאִינוּ צָרֵף הַתְּפִירָה - אֵינּוּ חבּוּר. חֲלוּק שֶׁל יוֹצֵאת-הַחוּץ, שֶׁהוּא עֲשׂוּי כְּשִׁבְכָה, עֲשֶׂה לוֹ שִׁפָּה שֶׁלֶשׁ אֶצְבָּעוֹת, בֵּין מְלַמְעֵלָה וּבֵין מְלַמְטָה וּבֵין מִן הַצְּדָדִין - טְמֵא. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמַר: הַעוֹשֶׂה בְּגָד מִן הַחֲרָס, וּמִן הַמְּצוּדָה, וּכְפָלוּ וְחַתְּרוּ, וְאִין בְּשָׂרוֹ נִרְאָה מִתּוֹכוֹ - טְמֵא. שְׁבִיט שֶׁל סְבִכָּה - טְמֵא בְּפָנָי עֲצָמוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְתַקְנוֹ לְשִׁבְכָה אַחֲרָת. וְכַמָּה יִהְיֶה שַׁעוּרוֹ? כְּדֵי שִׁיחַא מִקִּיף מֵאֲזֵן לְאֲזֵן. הַטְּסִין, וְהַצְּפוּיִין, וְהַחֲלִילוֹת שְׁבוּ - טְהוּרִין. וּמִשׁוּם

¹⁰ מְקוּם שְׁנֹקְרַע - יוֹצְאִים שֶׁם חוּמַיִם.

במטפחות ספרים, וכדבריו אנו מורים. רבי יהודה אומר: אף של קלתית¹² פיוצא בהן. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר: אנגילין¹³ של ספר - טהור. והתיק שלו - טמא. והעמוד שבו - חבור לטמאה ולהזאה.

ה. כפה של זקנה שהוא טמא מדרס, ונתנו לספר; רבי מאיר מטהר ורבי יוסי מטמא. כל הכלים יורדין לידי טמאתן במחשבה, ואין עולין מידי טמאתן אלא בשנוי מעשה. רבי יהודה אומר: שנוי מעשה, אינו אלא לקלקול.

מִסְכַּת כְּלִים בְּתָרָא פָּרָק שְׁבִיעִי

א. נימי פסיקנא ומקטורן - כל שהן. נימי של אפוקרסין - עשר. ואם יש בהן סבך - כל שהן. רבי שמעון בן גמליאל אומר: סבך עולה למדת שלשה על שלשה, ואינו עולה למדת שלש על שלש. היה רחב ונתנו על הכפסא, אם נתנו על הכפסא ובשרו נוגע בכפסא - טהור. ואם לאו - טמא. נימי הברסין, והפמליאות, והחמילות, והלבדין, והסגוסין, והכרים, והכסתות - שלש אצבעות. חוט המשקלת - שנים עשר. ושל חרשים - שמנה עשר. ועביו כעבי כלינו. חוט של בנאין ושל סידין - חמשים אמה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף של משוחות - חמשים אמה. חוט המאזנים של שוקלי מתכות - טפחים, מפני שהוא תופס בשתי ידיו ומגביה.

ב. יד הספין - טפח, ושיירי הספין - טפח, ושיירי הכוש - טפח, ושיירי השפוד - טפח, ושיירי המזורה - טפח, ויד הקרדם מאחוריו - שלש אצבעות. ורבי יוסי אומר: טפח מאחוריו - טהור כלו. יד הכילוף וכן הכילוף - חמשה. יד הפוחת וכן הפוחת - חמשה. יד בן חולף - חמשה, ושל חולף - ששה. יד מגרפה של בעלי בתים, בית

יוסי¹¹, שאם היו שנים זה על גבי זה - לא בטלו זה את זה. שלש על שלש שנמצא בתוך הבית - הרי זו טמאה, שכל הבית מן המצנע. מצאה אחר הדלת, או כסוטה, או פונדיון צרור בה, או מחט תחוב בה, או שהיתה פקוקה בסל ובקפה - טהורה. ולעולם אינה טמאה, עד שיצניענה לבגד. רבי שמעון אומר: לדבר שהוא מקבל טמאה - טמאה. ולדבר שאין מקבל טמאה - טהורה.

ג. שלש על שלש שהיה בה חוט של תאומות - טמאה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אם היתה כלה של תאומות - טמאה. אם יש בה אימרא - טהורה. פחות משלשה על שלשה שהתקינו לפוק בו את המרחץ, ולנער בו את הקדרה, ולקנח בו את הרחים, מן המוכן - טמא, ושאינו מוכן - טהור; דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר: בין שהוא מן המוכן ובין שאינו מן המוכן - טהור; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, רבי אליעזר אומר: בין שהוא מן המוכן ובין שאינו מן המוכן - טמא. רבי יהושע אומר: בין מן המוכן ובין שאינו מן המוכן - טהור. רבי עקיבא אומר: מן המוכן - טמא. שלא מן המוכן - טהור.

ד. שלש על שלש שעשאה לאספלנית, מלוגמא ורטיה - טהורה. שלשה על שלשה שעשאו לאספלנית, מלוגמא ורטיה - טמאה. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך - טהורה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אספלנית - טהורה, מלוגמא ורטיה - טמאה. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: העושה אספלנית מן הסממנין - טהורה, ומן העשבים - טמאה, מפני שהיא ננערת. ובעור, אספלנית - טהורה. מלוגמא ורטיה - טמאה. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: נראין דברי רבן גמליאל

¹² סלים.

¹³ ספסל ששמים עליו את הספר.

¹¹ הוספה זו על פי הגהה של גירסת 'אור הגנוז'

על התוספתא.

שְׁמַאי אומרים: שְׁבֻעָה. ובית הלל אומרים: שְׁמִנָּה. שֶׁל סִידִין, בית שְׁמַאי אומרים: תְּשֻׁעָה. ובית הלל אומרים: עֶשְׂרֵה. יוֹתֵר מִכָּאן, אֵינוּ חֲבוּר, לֹא לְטֻמְאָה וְלֹא לְהִזְאָה. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנֵי שְׁעֵתִיד לְגוּד, אֲכִיל בְּזִמְנֵי שְׁאֵינוּ עֵתִיד לְגוּד - חֲבוּר לְטֻמְאָה וְאֵין חֲבוּר לְהִזְאָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יוֹסִי אומר: אֵף לֹא לְטֻמְאָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֲנִי אֲמַרְתִּי דְּבָר אֶחָד, וְהֵם אָמְרוּ דְּבָר אֶחָד, אֲנִי אֲמַרְתִּי לָהֶם - אֵי אַתֶּם מוֹדִים בְּחוּט שֶׁל בְּנָאִים, וְשֶׁל סִידִין, חֲמֻשִׁים אִמָּה, שְׁאֵם רוּצָה לְקַיֵּם יוֹתֵר מִכָּאן - שֶׁהוּא טְהוֹר. וְהֵם אָמְרוּ לִי: אֵי אַתָּה מוֹדֵה בְּנִימֵי הַסִּידִין וְהַסּוּדְרִין, וְהַטְּרִטִין, וְהַפְּלִיזִין שֶׁל רֹאשׁ - שֶׁשֶׁה אֲצַבְעוֹת. וְשֶׁל אֶפְקָרְסוֹת - עֶשֶׂר. שְׁאֵם רוּצָה לְקַיֵּם יוֹתֵר מִכָּן - שֶׁהוּא טֻמֵּא. וְרוּאָה אֲנִי אֶת דְּבָרֵי מִדְּבָרֵיהֶן, שְׁאֵנִי מְשִׁיבִין מִדְּבָר שְׁאֵינוּ חֲבוּר לְטֻמְאָה וְלְהִזְאָה עַל דְּבָר שְׁאֵינוּ חֲבוּר לְטֻמְאָה וְלְהִזְאָה, וְהֵן מְשִׁיבִין אוֹתִי מִדְּבָר שֶׁהוּא חֲבוּר לְטֻמְאָה וְלְהִזְאָה עַל דְּבָר שְׁמוּדִים שְׁאֵינוּ חֲבוּר לְהִזְאָה. כָּל אֵלוֹ שְׁאָמְרוּ שִׁירֵי - וַיְדוּת יְדוּתֵיהֶן מִלְּפָנֵיהֶם. אֶת שְׁדָרְכוֹ לְאַחֹז בְּיָדוֹ אַחַת, כְּגוֹן יַד הַקָּרְדֵם - טַפַּח. וְאֶת שְׁדָרְכוֹ לְאַחֹז בְּשֵׁתֵי יָדָיו כְּגוֹן יַד [הַמְקוּר] הַמְגָרְפָה - טַפְּחִים.

ג. כְּלֵי זְכוּכִית - טֻמְאָתָן מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים. פְּשוּטֵיהֶן - טְהוּרִין. וּמְקַבְּלֵיהֶן - טֻמְאִין. הַשְּׂדָה, וְהַתְּבָה, וְהַמְגָדֵל שֶׁל זְכוּכִית, הַבָּאִין בַּמִּדֵּה - טְהוּרִין. וְשָׂאֵר כָּל כְּלֵי זְכוּכִית, אֵף עַל פִּי שְׂבָאִין בַּמִּדֵּה - טֻמְאִים. וְזֶה חֲמֹר בְּכֵלֵי זְכוּכִית מְכַלֵּי עֵץ. כְּלֵי זְכוּכִית - אֵין מְקַבְּלִין טֻמְאָה עַד שֶׁתִּגְמַר מְלֹאכְתָּן, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אומר: מְשִׁינְטְלוֹ מִן הַסַּפּוֹת. תְּמַחֲוֵי שְׁעֵשְׂאוֹ אֶסְפֶּקְלָרְיָא, אֵף עַל פִּי שְׁמִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ - טְהוֹר. הִיךְ טֻמֵּא וְעֵשְׂאוֹ אֶסְפֶּקְלָרְיָא - טֻמֵּא, עַד שֶׁיִּקְבְּעֵנוּ בְּמִסְמַר. תְּרוּד שֶׁל מְתַכָּת, בֵּין שֵׁשׁ לוֹ יַד וּבֵין שְׁאֵין לוֹ יַד, בֵּין מְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא וּבֵין שְׁאֵין מְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא - טֻמֵּא. וְשֶׁל עֵץ, וְשֶׁל עֶצֶם, וְשֶׁל זְכוּכִית

מְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא - טֻמֵּא, שְׁאֵין מְקַבֵּל כָּל שֶׁהוּא אֲלָא מִמְגַמְגַם וְשׁוֹפֵף. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אומר: טֻמֵּא, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גַּוְרִי מְטַהֵר.

ד. כּוֹס שֶׁל זְכוּכִית שְׁנֵקֵב וְהִטִּיף לְתוֹכוֹ אֶבֶר, רַבִּי יוֹסִי אומר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גַּוְרִי: טֻמֵּא מִשּׁוּם כְּלֵי זְכוּכִית. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אומר: יְהוּדָה בֶּן שְׁמוּעַז הִיךְ מְטַמֵּא מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר מִשּׁוּם כְּלֵי מְתַכּוֹת, וְחֲכָמִים מְטַהֲרִין. קִתּוֹן שֶׁל זְכוּכִית שְׁנֵטְלוֹ שׁוּלְיוֹ, אִם יִכּוֹל לִישֵׁב כְּדָרְכוֹ, רַבִּי מְטַמֵּא וְחֲכָמִים מְטַהֲרִין. וְאִם מִתְחַלֵּה עֲשָׂאָה שֶׁלֹּא שׁוּלִים - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא טֻמֵּא. הַכּוֹס וְהַצְּלוּחִית שְׁנֵקֵבוּ, בֵּין מְלַמְעֵלָה וּבֵין מְלַמְטָה - טְהוּרִין. תְּמַחֲוֵי וּקְעָרָה שְׁנֵקֵבוּ מְלַמְעֵלָה - טֻמְאִין. מְלַמְטָה - טְהוּרִין. נִסְדָּקוּ, אִם יִכּוֹלִין לְקַבֵּל אֶת הַחֲמִין כְּצוּנָן - טֻמְאִין. וְאִם לֹא - טְהוּרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוּק אומר: הַכּוֹסוֹת, הַצִּידוֹנִים, הַחֲתוּכִין - טְהוּרִין, מִפְּנֵי שְׁשׁוֹרְחִין אֶת הַפֶּה, וְחֲכָמִים מְטַמְאִין. צְלוּחִית שֶׁל שֶׁמֶן, וְשֶׁל יַיִן, שְׁנֵטְל פִּיָּה, אִם נִטְלַת בֵּיד אַחַת - טֻמְאָה. וְאִם בְּשֵׁתֵי יָדָיו - טְהוּרָה. פֶּנֶס שֶׁל זְכוּכִית שֵׁשׁ בּוֹ בֵּית קַבּוּל שֶׁמֶן - טֻמֵּא. בֵּית קַבּוּל נֹר - טְהוֹר. וְאֵינוּ טֻמֵּא אֲלָא הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַצֶּרֶף. הַמְטָה, וְהַכֶּסֶא, וְהַסַּפְסָל, וְהַקְּתָדְרָא, וְעַרְסָה שֶׁל זְכוּכִית, וְכָל מִדְרָס כְּלֵי זְכוּכִית - טְהוּרִין. הָאוּלָר, וְהַקּוּלְמָס, וְהַמְטוּטְלַת, וְהַמְשַׁקְלוֹת, וְהַעֲכִירִין, וְהַכֶּן, וְהַפְּנֵה שֶׁל זְכוּכִית - טְהוּרִין.

מִסְכַּת אֶהֱלוֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. אֶחָד הַנוֹגֵעַ, וְאֶחָד הַמֵּאָהִיל, וְאֶחָד הַמִּסִּיט - בְּלֵן מוֹנִין בְּמַת. אֵין לָךְ שְׁמִטְמֵא בְּמִשְׂא אֲלָא אָדָם בְּלַבַּד. הָאוּכְלִין וְהַמְשַׁקִּין וְהַכֵּלִים - אֵין מְטַמְאִין בְּמִשְׂא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: כְּדָרְךָ זֶה אַתָּה יְכוֹל לומר בְּזָב, כָּל הַטֻּמֵּא בְּמַת טֻמֵּאת שְׁבֻעָה - טֻמֵּא בְּזָב טֻמֵּאת עָרֵב. וְכָל הַטֻּמֵּא בְּמַת טֻמֵּאת עָרֵב - טְהוֹר בְּזָב מְכַלוּם. כִּיצַד? אָדָם בְּאָדָם - שְׁנַיִם בְּמַת וְאֶחָד בְּזָב. כְּלַיִם בְּכֵלִים - שְׁלֹשָׁה בְּמַת וּשְׁנַיִם בְּזָב. כְּלַיִם אָדָם וְכֵלִים

- אַרְבַּעָה בְּמַת וּשְׁלֹשָׁה בְּזָב. בְּמַה דְּכָרִים אֲמֹרִים? בְּתוֹרָמָה וּבְקָדְשִׁים, אֲבָל אֵין הַנְּזִיר מְגַלַּח אֶלָּא עַל הַמַּת בַּלְבַּד, וְאֵין חַיִּבִּים עַל טְמֵאָת מְקַדָּשׁ וּקְדָשִׁיו אֶלָּא עַל הַמַּת בַּלְבַּד. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: יֵשׁ לִי חֲמֻשָּׁה: הַשְּׁפוּד הַתְּחוּב בְּאַהֲלָ, אוּ הַנוּגַע בְּאַהֲלָ. אָמְרוּ לוֹ: הָאֲהֵל וְהַשְּׁפוּד - שְׁם אֶחָד הֵן.

ב. הַעוֹבֵד כּוֹכְבִּים וְהִבְהֵמָה, וּבֵין שְׁמֵנָה, וְכָלִי חֶרֶס, וְהָאוֹכְלִים וְהַמְשָׁקִין הַנוּגְעִין בְּמַת. כָּלִים הַנוּגְעִין בְּהֵן - טְהוּרִין. וְכֹשֶׁם שְׂאֵבֵר מִן הַחַי שְׁחָסֵר עֶצֶם בְּאָדָם - טְהוּר, כִּף בְּנִבְלוֹת וּבְשָׂרְצִים - טְהוּר. הַמַּח: בֵּין בְּאָדָם, וּבֵין בְּהֵמָה, וּבֵין בַּחַיָּה, וּבֵין בְּעוֹפוֹת, וּבֵין בְּנִבְלוֹת, וּבֵין בְּטְרַפּוֹת, וּבֵין בְּשִׂקְצִים, וּבֵין בְּרַמְשִׁים - טְמֵא. וְחַיִּבִּין עֲלֵיו מִשֵּׁם פְּגוּל נוֹתֵר וְטְמֵא, וּמִטְמֵא כְּזֵית בְּמִשְׂא וְכַעֲדוֹשָׁה בְּמַגַּע. כָּלְלוֹ שֶׁל דָּבָר: מַח הָרִי הוּא כְּבִשׁוֹר לְכָל דָּבָר.

ג. תְּשַׁעָה בְּרֵאשׁ וְהַלְחִיין עֲמֵהֵן, חֲמֻשָּׁה בְּאַרְכָּבָה, שְׁנַיִם מִכָּאן וְשְׁנַיִם מִכָּאן, וְהַפִּיקָה בְּאַמְצַע. כָּל שֵׁישׁ בּוֹ גִידִים וְעֲצָמוֹת - הָרִי זֶה אֲבָר. וְשָׂאִין בּוֹ גִידִים וְעֲצָמוֹת - אֵינוֹ אֲבָר, וְהִיתְרַת עוֹלָה מִן הַמִּנְיָן. חָסֵר שָׂאִין בּוֹ אֶלָּא מֵאֲתִים וְיִתִּיר, שֵׁישׁ בּוֹ מֵאֲתִים וְשְׁמַנִּים וְאֶחָד - כָּלֶם מְצַטְרְפִים לְמִנְיָן מֵאַהֲ עֲשָׂרִים וְחֲמֵשׁ, הַחַי אֵין בּוֹ מִמִּנְיָן, וְאֵין בּוֹ רִבַּע עֲצָמוֹת.

מִסְכַּת אֲהֵלוֹת פָּרָק שְׁנִי

א. יִשְׂרָאֵל שֶׁשְׁחַט בַּהֵמָה טְמֵאָה לְעוֹבֵד כּוֹכְבִּים, שְׁחַט בַּהֲ שְׁנַיִם אוּ רַב שְׁנַיִם, וְעָדִין מִפְּרֻכְסַת - מִטְמֵא טְמֵאָת אוֹכְלִין, אֲבָל לֹא טְמֵאָת נְבִלוֹת. אֲבָר הַפּוֹרֵשׁ מִמֵּנָה - כְּפּוֹרֵשׁ מִן הַחַי. וּבִשְׁוֹר הַפּוֹרֵשׁ מִמֵּנָה - כְּבִשׁוֹר הַפּוֹרֵשׁ מִן הַחַי וְאַסוּרָה לְבַנֵּי נַח. וְאַפְלוּ מֵתָה הִבְהֵמָה - אֵינָה מִטְמֵאָה טְמֵאָת אוֹכְלִין. וְעוֹבֵד כּוֹכְבִּים שֶׁשְׁחַט בַּהֵמָה טְהוּרָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׁחַט בַּהֲ שְׁנַיִם, אוּ רַב שְׁנַיִם, וְעָדִין הִיא מִפְּרֻכְסַת - מִטְמֵאָה טְמֵאָת אוֹכְלִים, אֲבָל לֹא טְמֵאָת נְבִלוֹת.

וְאֲבָר הַפּוֹרֵשׁ מִמֵּנָה - כְּפּוֹרֵשׁ מִן הַחַי. וּבִשְׁוֹר הַפּוֹרֵשׁ מִמֵּנָה - כְּפּוֹרֵשׁ מִן הַחַי. וְאַסוּרָה לְבַנֵּי נַח. וְאַפְלוּ מֵתָה הִבְהֵמָה. נַחְרָה - אֵינָה מִטְמֵא טְמֵאָת אוֹכְלִין. שְׁחַט בַּהֲ אֶחָד אוּ רַב אֶחָד - אֵין בַּהֲ טְמֵאָה שֶׁל כָּלוּם. שְׁחַט עוֹבֵד כּוֹכְבִּים בְּמִקּוּם שָׂאִין יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה אוֹתָהּ טְרַפָּה, וּבָא יִשְׂרָאֵל וְגַמְרָה - מִתְרַת בְּאַכִּילָה. שְׁחַט יִשְׂרָאֵל, בֵּין בְּמִקּוּם שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ טְרַפָּה, וּבֵין בְּמִקּוּם שָׂאִין עוֹשֶׂה אוֹתָהּ טְרַפָּה, וּבָא עוֹבֵד כּוֹכְבִּים וְגַמְרָה - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. שְׁחַט בַּהֲ יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם אוּ רַב שְׁנַיִם, אֶחָד עוֹבֵד כּוֹכְבִּים וְאֶחָד יִשְׂרָאֵל, חוֹתֵךְ מִמֵּנָה בִּשְׁוֹר וּמִמֵּתִין לָהּ עַד שְׁתַּמּוּת, וּמִתֵּר בְּאַכִּילָה.

ב. מֵלֵא תְרוּד רֶקֶב¹⁴ שְׂאֵמְרוּ - יִשְׁנוּ מַעַקֵּר אֲצַבְעוֹתָיו וְלִמְעָלָה; דְּכָרִי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: מֵלֵא חֲפָנָיו. וְאֵיזְהוּ מַת שֵׁישׁ לוֹ רֶקֶב? הַנֶּקֶבֶר עָרוּם בְּאַרְוֵן שֶׁל אֲבָן, עַל גְּבִי הַרְצָפָה, וְעַל גְּבִי הַטְּבִלָּא שֶׁל שֵׁישׁ. אֲבָל הַנֶּקֶבֶר בְּכִסּוֹתוֹ, וּבְאַרְוֵן שֶׁל עֵץ, עַל גְּבִי עֶפֶר - אֵין לוֹ רֶקֶב. וְהַנוֹטֵל עֶפֶר מִתַּחְתָּיו - זֶהוּ עֶפֶר קְבֻרוֹת, מֵלֵא תְרוּד וְעוֹד. תְּבוֹסָה שְׁנַמְצָאָת בְּקֶבֶר וְאֵין יוֹדַע מַה טִּיבָהּ, פֶּרֶשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק: בּוֹרֵר אֶת הַצְּרוּרוֹת וְאֶת הַקְּסִימִין, נוֹטֵל אֶת הַהוֹדָאִין וּמַנִּיחַ אֶת הַסֶּפֶק. וְזֶהוּ עֶפֶר קְבֻרוֹת מֵלֵא תְרוּד וְעוֹד.

ג. שְׂדֵרָה שְׂגָרָה רַב חֲלִיּוֹת מִמֵּנָה¹⁵, אֵף עַל פִּי שְׁשֻׁלְדָה קִימַת - טְהוּרָה. בְּזִמְנָן שְׁהִיא בַתוֹךְ הַקְּבֵר, אֶפְלוּ מִשְׁבֵּרַת וְאַפְלוּ מִכְתַּתָּת - טְמֵאָה, מִפְּנֵי שְׁהַקְּבֵר מִצְרַפָּה.

ד. הַגְּלַגְלַת שְׁהִיהָ בַּהֲ נִקֵּב אֶחָד אַרְוֵךְ, אוּ נִקֵּבִים הַרְבֵּה - מְצַטְרְפִין לְמֵלֵא מְקַדָּח. אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן הַמִּשְׁלֵם: מַעֲשֶׂה בְעֵין בּוּל בְּאֶחָד שְׁנַחֲתַכָּה גְלַגְלָתוֹ, וְתָלָה עָלֶיהָ

¹⁴ תְרוּד - בַּף. רֶקֶב - עַפְרוּרִית הַמַּת שְׁנַרְבָּב.

¹⁵ שְׁעַקֵּר אֶת רֹב הַחַיּוֹת מִמֵּנָה, וְאַף עַל פִּי שְׁמַנְחוֹת בְּצֵדָה - טְהוּרָה.

הַרּוּפָא מַטְלַת שֶׁל קְרוּוְיָהּ, וְחָיָה. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר: מַשֶּׁם רְאִיָּה? אָף עַל פִּי שְׁחָיָה כָּל יְמוֹת הַחַמָּה, וְכִיּוֹן שְׁעָבְרוּ עָלָיו יְמוֹת הַצְנָה - מִיַּד מֵת.

ה. כְּזִית בְּשׂוֹר הַפּוֹרֵשׁ מֵאֲבָר מִן הַחֵי; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּמְטָמָא. הִשִּׁיבּוּ אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּמַת שֵׁישׁ לוֹ רַב רַבַּע וְרַקֵּב, תֹּאמַר בְּאֲבָר מִן הַחֵי שְׁאִין לוֹ רַב רַבַּע וְרַקֵּב? דְּבָר אַחַר, מִי תְלוּי בְּמִי? אֲבָר תְלוּי בְּבֶשֶׂר אוֹ בְּשׂוֹר תְלוּי בְּאֲבָר? הַבְּשׂוֹר תְלוּי בְּאֲבָר, אֲפֹשֶׁר שֶׁהַבְּשׂוֹר מְטָמָא בְּמַגֵּעַ וּבְמִשְׁאָ וּבִאֲהֵל, וְהֵאֲבָר יִהְיֶה טְהוֹר?! אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: תְּמָה אָנִי, אִם טְמֵא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, לֹא טְמֵא אֱלָא בְּזִמְן שֵׁישׁ בְּאֲבָר בְּשׂוֹר כְּרֹאֵי, שִׁיָּהָא זֶה וְזֶה מְטָמָא בְּמַגֵּעַ וּבְמִשְׁאָ וּבִאֲהֵל.

ו. עֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה, הַפּוֹרֵשׁ מִן הָאֲבָר מִן הַחֵי. רַבִּי נְחוּנְיָא מְטָמָא. הִשִּׁיבּוּ אֶת רַבִּי נְחוּנְיָא שְׁלֹשׁ תְּשׁוּבוֹת: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּמַת שֵׁישׁ בּוֹ רַבַּע וְרַקֵּב, תֹּאמַר בְּאֲבָר מִן הַחֵי, שְׁאִין בּוֹ רַב רַבַּע וְרַקֵּב? דְּבָר אַחַר: מִי תְלוּי בְּמִי? אֲבָר תְלוּי בְּעֵצִים אוֹ עֵצִים תְלוּי בְּאֲבָר? הָעֵצִים תְלוּי בְּאֲבָר! אֲפֹשֶׁר שֶׁהָעֵצִים מְטָמָא בְּמַגֵּעַ וּבְמִשְׁאָ, וְהֵאֲבָר יִהְיֶה טְהוֹר? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: תְּמָה אָנִי, אִם טְמֵא רַבִּי נְחוּנְיָא, לֹא טְמֵא אֱלָא בְּזִמְן שֵׁישׁ בְּאֲבָר עֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה, שִׁיָּהָא זֶה וְזֶה מְטָמָא בְּמַגֵּעַ וּבְמִשְׁאָ. הִשִּׁיב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל דְּבָרֵי שְׁנִיָּהּ, וּמָה הַחֵי שֵׁישׁ בּוֹ רַמ"ח אֲבָרִים עֵצִים וּבְשׂוֹר הַפּוֹרֵשִׁין מִמֶּנּוּ טְהוֹרִין, אֲבָר שְׁאִין רַמ"ח, אֵינּוּ דִין שִׁיָּהָא הָעֵצִים וּבְשׂוֹר הַפּוֹרֵשִׁין מִמֶּנּוּ טְהוֹרִים? הִשִּׁיב רַבִּי עַל דְּבָרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּפוֹרֵשִׁין מִן הַחֵי, שְׁכַן פְּרָשׁוּ מִדְּבַר טְהוֹר, תֹּאמַר בְּפוֹרֵשִׁין מִן הָאֲבָר שְׁכַן פְּרָשׁוּ מִדְּבַר טְמֵא?

מִסְכַּת אֲהֵלוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי עֲקִיבָא וְחַכְמִים עַל רְבִיעִית דָּם שֶׁפָּרְשָׂה מִשְׁנֵי מֵתִים, שִׁיָּהָא טְהוֹרָה, עַל מָה נִחְלְקוּ? עַל רְבִיעִית דָּם שֶׁפָּרְשָׂה מִשְׁתֵּי רְבִיעִיּוֹת מִשְׁנֵי

מֵתִים, שְׂרַבִּי עֲקִיבָא מְטָמָא וְחַכְמִים מְטָהֲרִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי עֲקִיבָא וְחַכְמִים עַל רְבִיעִית דָּם שֶׁפָּרְשָׂה מִשְׁתֵּי רְבִיעִיּוֹת, מִשְׁנֵי מֵתִים שִׁיָּהָא טְמֵאָה, עַל מָה נִחְלְקוּ? עַל רְבִיעִית דָּם שֶׁפָּרְשָׂה מִשְׁנֵי מֵתִים, שְׂרַבִּי עֲקִיבָא מְטָמָא וְחַכְמִים מְטָהֲרִין.

ב. אָבָא שְׂאוּל אֹמֵר: רְבִיעִית תְּחַלַּת דְּמוּ שֶׁל קֶטֶן. דָּם הַקֶּטֶן שִׁיָּצָא מִמֶּנּוּ כְּלוּ, וְאֵין בּוֹ רְבִיעִית. רַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר: כָּל שִׁיָּהָא וְחַכְמִים אֹמְרִים: רְבִיעִית, שְׂרַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר: טְמֵאָה בְּדָם וְטְמֵאָה בְּעֵצְמוֹת, מָה עֵצְמוֹת אָף עַל פִּי שְׁאִין בְּהֵן רַבַּע טְמֵאִין, אָף הַדָּם אָף עַל פִּי שְׁאִין בּוֹ רְבִיעִית - טְמֵא. הִשִּׁיבּוּ אֶת רַבִּי עֲקִיבָא שְׁלֹשׁ תְּשׁוּבוֹת: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּעֵצְמוֹת שְׁכַן רֶבֶן טְמֵא בְּלֹא רַבַּע, תֹּאמַר בְּדָם שְׁאִינוּ טְמֵא אֱלָא בְּרְבִיעִית? דְּבָר אַחַר: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּעֵצְמוֹת שְׁמַעֲט עֵצְמוֹת טְמֵא, וְעֵצִים כְּשֶׁעוֹרָה הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ טְמֵא, תֹּאמַר בְּדָם שְׁאִינוּ טְמֵא אֱלָא רְבִיעִית? דְּבָר אַחַר: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּעֵצְמוֹת שֶׁבִידוּעַ שְׁכַלָן לְפָנֶיךָ, תֹּאמַר בְּדָם, שְׁאֵנוּ אֹמְרִים שְׂאֵם נִשְׁתַּיְרָה הִימְנָה טְפָה כָּל שִׁיָּהָא טְהוֹר? אָמַר לְהֵן: אָף אָנִי לֹא אָמַרְתִּי אֱלָא בְּזִמְן שִׁיָּצָא כְּלוּ. אָמְרוּ לוֹ: אֵי אֲפֹשֶׁר בְּכֶךָ.

ג. רַבַּע עֵצְמוֹת, רַב הַגְּזִיָּה בְּגִדְל, וְאָף עַל פִּי שְׁאִין בְּהֵן רַבַּע - טְמֵאִין. וְרַב רַבַּע עֵצְמוֹת מְרַב הַגְּזִיָּה בְּמִנְיָן וְעֵצְמוֹת, רַב הַגְּזִיָּה בְּמִנְיָן, וְאָף עַל פִּי שְׁאִין בְּהֵן רַבַּע - טְמֵאִין. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: בְּלִשׁוֹן אַחַר: בֵּית שְׂמַאי אֹמְרִים: מְעַצְמוֹת, מִשְׁנֵים אוֹ מִשְׁלֹשָׁה מִן הַגְּזִיָּה. בֵּית הַלֵּל אֹמְרִים: רַבַּע עֵצְמוֹת מִן הַגְּזִיָּה, מְרַב בְּנִין אוֹ מְרַב מִנְיָן, רַב בְּנִינּוּ אוֹ רַב מִנְיָנוּ שֶׁל מֵת, אָף עַל פִּי שְׁאִין בְּהֵם רַבַּע - טְמֵאִין. שְׂמַאי אֹמֵר: אָף מְעַצֵּם אַחַד, וְאֵיזְהוּ בְּנִינּוּ? הַשּׁוֹקִים, וְהַיִּזְרָכִים, וְהַצְּלָעוֹת וְהַשְּׂדֵרָה. וְאֵיזְהוּ מִנְיָנוּ? אֲצַבְעוֹת יָדַיִם וְרַגְלָיִם, וּבְלִבְד שִׁיָּהָא בּוֹ מֵאָה עֶשְׂרִים וְחִמְשָׁה. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: יְכוּלְנִי לַעֲשׂוֹת דְּבָרֵי בֵּית שְׂמַאי וְדְבָרֵי בֵּית הַלֵּל כְּאַחַד.

משני שוקים וְיָרֵךְ אֶחָד - כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי. וּבַמְּפָרְקֵי יָדָיו וְרַגְלָיו כְּדַבְּרֵי בֵּית הַלֵּל, וּבִשְׁדֻרָה וּגְלַגְלֵת - כְּדַבְּרֵי שְׁמַאי. חֲצִי רַבִּי מַנְיָנוּ וְחֲצִי רַב בְּנִינּוּ - אֵין מִצְטָרְפִין. כְּחֲצִי זֵית בִּשְׁוֹר וְכְחֲצִי זֵית נֶצֶל - מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וּשְׁאָר כָּל הַטְּמָאוֹת שְׁבִמַת - אֵין מִצְטָרְפוֹת זֶה עִם זֶה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא שְׁוֹר בְּשַׁעֲוִירֵיהֶם.

ד. הגולל והדפק - מטמאין במגע ובאהל, ואין מטמאים במשא. רבי אליעזר אומר: מטמאין במשא מקל וחמר: מה אם מטמאין במגע הקל, לא יטמאו במשא החמור? אמר לו רבי עקיבא: אם מטמאין במגע המרבה - יטמאו במשא מעט? אמר לו רבי אליעזר: עקיבה! והלא טמאת האהל מועטת בשניהן, והרי הן מטמאין בה, ואי מטמאין באהל המעט לא יטמאו במשא מרבה? נסתלק רבי עקיבא וקפץ רבי יהושע. אמר לו: מרבה טמאת אהל מטמאת המשא, שהמאהיל על המת בסכה - טמא, ומסיטו - טהור. והעושה סכתו על פתחו של קבר - המאהיל עליה טמא והמסיטה טהור. אמר רבי שמעון: זה הוא הנדון, אם סכה שיש לה פתח - הרי היא חוצצת על גבה, אם סכה שאין לה פתח - זה הוא גולל עצמו. אלא כך צריך להשיבו: מרבה טמאת האהל מטמאת משא שהכל מטמאין באהל, ואין לה שהוא מטמא במשא אלא אדם בלבד. מעשה בבית דגן ביהודה, באחד שמת ערב פסח, והלכו לקברו ונכנסו האנשים וקשרו החבל בגולל, משכו האנשים מבחוץ ונכנסו הנשים לקברו, והלכו האנשים ועשו פסחיהן לערב.

ה. שתי אבנים גדולות של ארבע ארבע טפחים שעשאן גולל לקבר, המאהיל על גבי שתיהן - טמא. נטלה אחת מהן, המאהיל על גבי שניה - טהור, מפני שיש לטמאה זו דרך שתצא.

<p>1</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>כה 28</p>	<p>עלות השחר _____ 5:11 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:26 בבלי: ב"ב סח • ירושלמי: ראש השנה יב • תוספתא: כלים בתרא ד נ"ך: הושע יב-יג • רמב"ם: תמידין ומוספין ה</p>
<p>2</p>	<p>שני Monday</p>	<p>כט 29</p>	<p>יום כמור קטן עלות השחר _____ 5:12 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:25 בבלי: ב"ב סט • ירושלמי: ראש השנה יג • תוספתא: כלים בתרא ה נ"ך: הושע יד - יואל א • רמב"ם: תמידין ומוספין ו</p>
<p>3</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>ל 30</p>	<p>א' דראש חודש אלול Rosh Chodesh Elul עלות השחר _____ 5:13 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:03 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:23 בבלי: ב"ב ע • ירושלמי: ראש השנה יד • תוספתא: כלים בתרא ו נ"ך: יואל ב-ג • רמב"ם: תמידין ומוספין ז</p>
<p>4</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>א 1</p>	<p>ב' דראש חודש אלול Rosh Chodesh Elul עלות השחר _____ 5:14 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:22 בבלי: ב"ב עא • ירושלמי: ראש השנה טו • תוספתא: כלים בתרא ז נ"ך: יואל ד - עמוס א • רמב"ם: תמידין ומוספין ח</p>
<p>5</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>ב 2</p>	<p>עלות השחר _____ 5:15 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:21 שקיעה _____ 7:20 בבלי: ב"ב עב • ירושלמי: ראש השנה טז • תוספתא: אהלות א נ"ך: עמוס ב-ג • רמב"ם: תמידין ומוספין ט</p>
<p>6</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>ג 3</p>	<p>עלות השחר _____ 5:16 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:04 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:21 שקיעה _____ 7:18 בבלי: ב"ב עג • ירושלמי: ראש השנה יז • תוספתא: אהלות ב נ"ך: עמוס ד-ה • רמב"ם: תמידין ומוספין י</p>
<p>7</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>ד 4</p>	<p>שופטים, פרק א עלות השחר _____ 5:17 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:21 שקיעה _____ 7:17 בבלי: ב"ב עד • ירושלמי: ראש השנה יח • תוספתא: אהלות ג נ"ך: עמוס ו-ז • רמב"ם: פסולי המוקדשין א</p>

וְזָעַן אֶת מַעֲנַטְשׁ אִיזוֹ מִתְפַּלֵּל בֵּי קְהָרֵי צְדִיקִים, הַעֲלֵפֶט אִים דְּעַר אֵיבְעַרְשָׁטְעַר אֶפִּילוֹ וְזָעַן עִם קוֹמֵט זִיד אִים נִישָׁט.

(כפר המדות אות צדיק סימן קע"ג)